

SPK

STATENS
PENSJONSKASSE

100 ÅR

SPK 1917-2017

ÅRSRAPPORT 2017

Trygghet i alle livets faser

Innhold

1.	Kapittel 1 LEDERS BERETNING	1 Leders beretning	side 4
2.	Kapittel 2 INTRODUKSJON	2.1 Statens pensjonskasse i samfunnet 2.1.1 Statens pensjonskasse 100 år 2.2 Viktige hendelser 2.3 Statens pensjonskasse i tall 2.4 Ledelsen 2.5 Slik jobber vi	side 7 side 9 side 12 side 14 side 16 side 18
3.	Kapittel 3 ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	3.1 Samlet vurdering av aktiviteter, resultater og ressursbruk 3.2 Resultater for 2017 3.3.1 Redegjørelse for pensjon 3.3.2 Redegjørelse for personskadeforsikring 3.3.3 Redegjørelse for lån 3.3.4 Andre aktiviteter og tiltak	side 21 side 23 side 25 side 31 side 33 side 35
4.	Kapittel 4 STYRING OG KONTROLL	4.1 Styling og kontroll	side 39
5.	Kapittel 5 VURDERING AV FRAMTIDSUTSIKTER	5.1 Ny offentlig tjenestepensjon skaper utfordringer og gir muligheter	side 42
6.	Kapittel 6 ÅRSREGNSKAP	6.1 Regnskap for Statens pensjonskasse 6.2 Regnskap for Jernbanens Pensjonskassefond	side 48 side 77
		Statistikk	side 80
		Vedlegg: Revisjonsberetning	side 82

1917

→ Statens pensjonskasse ble opprettet med Oscar Schjøll som administrerende direktør.

2017

→ Finn Melbø har vært direktør i Statens pensjonskasse siden 2008.

Leders beretning

→ **Statens pensjonskasse fylte 100 år i 2017. Jubileumsåret har vært et godt arbeidsår for SPK. Driften var stabil med leveranser av god kvalitet til våre medlemmer og medlemsvirksomheter.**

Vi hadde en solid produktivtetsvekst og oppfylte alle vesentlige krav i tildelingsbrevet fra departementet.

Utover de vanlige driftsoppgavene bar 2017 preg av at vi planla for implementering av nye samordningsregler og eventuell ny offentlig tjenestepensjon.

Vi starter med jubileet, fordi det var noe langt mer enn et merkeår for SPK. I 100 år har vårt hovedprodukt – alderspensjon – vært tilnærmet uforandret. I jubileumsåret gikk mye ressurser med til å forberede oss på en reform som kommer til å endre vårt hovedprodukt, alderspensjon, vesentlig.

Endringen blir en av de siste delene av pensjonsreformen, som startet med innføringen av ny alderspensjon i folketrygden i 2011. Ny offentlig tjenestepensjon kommer som en konsekvens av samfunnsutviklingen. På samme måte som dagens offentlige tjenestepensjon både er formet av – og har formet – samfunnsutviklingen gjennom de siste 100 årene.

For å forstå framtiden må du forstå fortiden. Som et bidrag til å skape økt forståelse valgte vi å gi ut jubileumsboken «Pensjonsløftet – statlige tjenestepensjoner gjennom 200 år». Boken er resultatet av et forskningsprosjekt som SPK satte i gang for fire år siden, med støtte fra Arbeids- og sosialdepartementet. ([Les mer i kapittel 2.1.1.](#))

Målet var nettopp å se på sammenhengen mellom samfunnsutviklingen og utviklingen av offentlig tjenestepensjon. Forskningsprosjektet viser blant annet at offentlig tjenestepensjon ble en forløper for de kollektive velferdsordningene som vokste fram etter 2. verdenskrig. Etter at folketrygden ble innført i 1967, fikk tjenestepensjonene en ny rolle.

Spørsmålet den gang – som nå – var om tjenestepensjon i hovedsak skal ses på som en del av fordelingspolitikken, eller som et sentralt virkemiddel i statens samlede lønns- og personalpolitikk.

Tilbake til rapporten for 2017:

Bevegelser i medlemsmassen og pensjonsutbetalinger

Antall medlemmer har økt noe, men ligger fortsatt stabilt på drøyt én million. Det er antall pensjonister som har økt mest. Antall alderspensjoner økte med 3,7 prosent, antall AFP-pensjoner økte med 4,7 prosent, og antall alderspensjoner med særalder økte med 10,1 prosent. Antall uførepensjoner gikk ned med 0,1 prosent. ([Les mer i kapittel 2.3 og kapittel 3.3.1.](#))

Pensjonsutbetalingene økte med 863 millioner til 26,7 milliarder kroner. Økningen skyldes primært en økning i grunnbeløpet i folketrygden med 1,14 prosent og økning i antall utbetalte pensjoner på 2,8 prosent på årsbasis.

Premiereserve og pensjonspremie

Premiereserven (opptjente pensjonsrettigheter) økte fra 509 milliarder kroner til 530 milliarder kroner. Innbetalt pensjonspremie økte med 6,3 milliarder kroner i forhold til 2016. Hovedårsaken til dette er at de aller fleste virksomhetene i statsforvaltningen, som tidligere ikke betalte premie, ble premiebetalende fra 2017 ([Les mer i kapittel 3.3.1.](#))

Resultater

- Vi har i det alt vesentlige oppfylt kravene om rett ytelse og rett fastsetting og innkreving av premie til rett tid. ([Les mer i kapittel 3.2.](#))
- Vi har hatt en solid produktivitetsvekst innenfor alle produktområder, bortsett fra boliglån. ([Les mer om dette i kapittel 3.1.](#))
- Vi er i hovedsak i rute med de større utredningsoppgavene: ny pris- og kostnadsmodell, modernisert premiesystem og ny avkastningsmodell. ([Les mer i kapittel 3.1.](#))
- Vi har etablert pensjonsprogrammet Pro 25 for å koordinere og sikre gjennomføringen av reformer (nye samordningsregler og ny offentlig tjenestepensjon), samt andre store utviklingsoppgaver som faller sammen med reformene i tid. ([Les mer i kapittel 3.1.](#))
- Noen planlagte utviklings- og forbedringstiltak er forskjøvet til 2018. ([Les mer i kapittel 3.1](#) og [kapittel 4.0.](#))
- SPK leverte i 2017 et økonomisk administrasjonsresultat på 139,6 millioner kroner, som er 45,9 millioner kroner bedre enn i 2016. Vi oppnådde dermed kravet til kontant driftsresultat. Driftskostnadene gikk samlet ned med 25,9 millioner kroner. SPK økte omsetningen med 17,8 millioner kroner. Det var en økning på alle produktområder, med unntak av boliglånsordning. ([Les mer i kapittel 6, årsregnskap.](#))
- SPK har kommet langt på vei med digitalisering og automatisering av tjenesteproduksjonen og forbedring av viktige leveranseprosesser. Vi ser at det er potensial for videre digitalisering av betjeningen av SPKs medlemmer og virksomheter. Det er også et potensial for videre digitalisering av samhandling mellom SPK og andre offentlige virksomheter. ([Les mer i kapittel 3.3.1](#) og [kapittel 5.](#))

Finn Melbø

Administrerende direktør

Fakta om nye regelverk

I dette kapittelet, og ellers i rapporten, refererer vi ofte til begrepene «nytt samordningsregelverk» og «ny offentlig tjenestepensjon». Dette er de to store regelverksendringene som vi har ventet på, og planlagt for, i 2017.

I 2011 ble det innført nye regler for alderspensjon i folketrygden. De viktigste endringene var lavere regulering av løpende pensjoner, levealdersjustering, muligheter for fleksibelt uttak, samt innfasing av ny opptjeningsmodell for 1954-årskullene og yngre.

Offentlig tjenestepensjon fikk også lavere regulering av løpende pensjoner og levealdersjustering av alderspensjon. Samtidig ble det innført overgangsregler for årskullene 1943–1958.

Samordningsregelverket

Folketrygden og dagens offentlige tjenestepensjon blir samordnet. Samordningen foregår ved at folketrygdens ytelse betales i sin helhet, mens tjenestepensjonen reduseres i tråd med et regelverk.

Dagens regelverk dekker ikke samordning med folketrygd som er opptjent etter nye opptjeningsregler, og vi venter på nytt samordningsregelverk for 1954-årskullet og yngre.

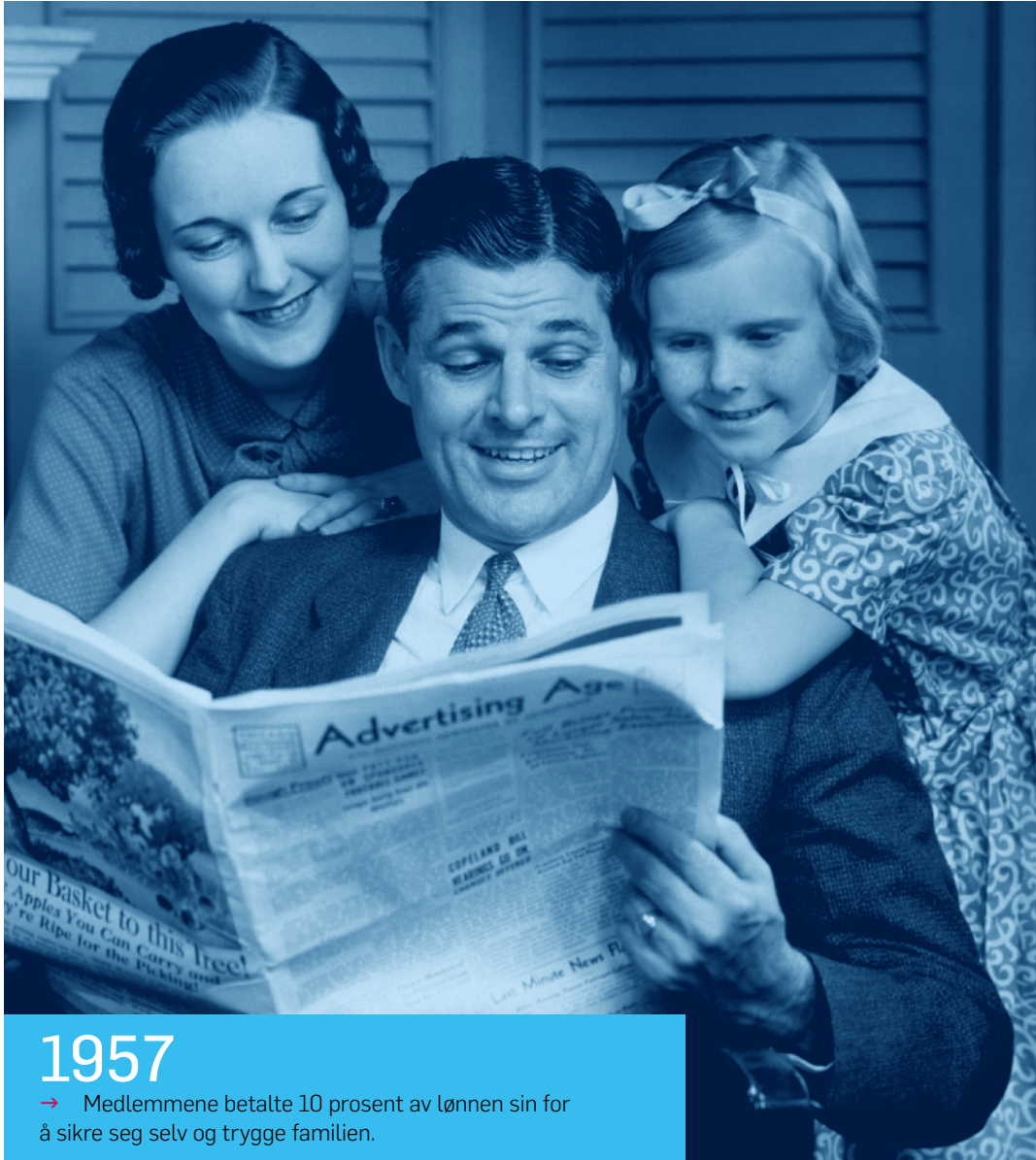
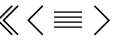
Ny offentlig tjenestepensjon

For å fullføre pensjonsreformen for offentlig ansatte, slik at de yngre får samme fleksibilitet og insentiver til å stå lenger i arbeid som de fikk i folketrygden i 2011, er det behov for ny bærekraftig modell for offentlig tjenestepensjon for såkalt «yngre årskull».

3. mars 2018 inngikk regjeringen og partene i arbeidslivet en avtale om ny alderspensjon og ny AFP i offentlig sektor.

[Les mer om dette i kapittel 5](#)
– [Vurdering av framtidutsikter.](#)

Kapittel 2: Introduksjon

1957

→ Medlemmene betalte 10 prosent av lønnen sin for å sikre seg selv og trygge familien.

2017

→ Medlemmene betaler 2 prosent av lønnen sin for å sikre seg selv og trygge familien.

Statens pensjonskasse i samfunnet

→ **Statens pensjonskasse forvalter pensjonsrettighetene til drøyt én million medlemmer. Vi skal samtidig være en trygg, forutsigbar og kostnadseffektiv samarbeidspartner for våre medlemsvirksomheter.**

SPK er en forvaltningsbedrift under Arbeids- og sosialdepartementet. Vår hovedoppgave er å administrere tjenstepensjoner etter lov om Statens pensjonskasse, det vil i hovedsak si tjenstepensjonsordninger for ansatte i staten, skoleverket og selskaper som har, eller har hatt, en tilknytning til det offentlige.

Blant våre største kunder finner vi Forsvaret, politiet og skolesektoren. SPK administrerer videre særskilte pensjonsordninger for blant annet Den Norske Opera & Ballett, stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, Sametinget og ledsagere i utenriktjenesten.

Vi administrerer også Pensjonsordningen for apotekvirksomhet, og vi forvalter pensjonsordningens fond på 9,3 milliarder kroner. Ut over tjenstepensjon administrerer SPK den statlige yrkesskade- og gruppelivsordningen, statens boliglånsordning og øvrige tilleggsprodukter.

Vårt samfunnsoppdrag

Samfunnsoppdraget er nedfelt i lov om Statens pensjonskasse, og våre oppgaver defineres i det årlige tildelingsbrevet fra vårt fagdepartement. Tildelingsbrevet for 2017 inneholder fem overordnede mål:

- Utbetale rett ytelse til rett tid.
- Fastsette og kreve inn rett premie til rett tid.
- Sørgе for at tjenester og informasjon er tilpasset medlemsvirksomhetenes og medlemmenes behov.
- Sørgе for effektiv drift.
- Sørgе for god gjennomføring av reformer.

I tillegg skal SPK tilstrebe et godt omdømme og høy tillit i samfunnet, og samarbeide med andre virksomheter og aktører som bidrar til at målene nås. Det er en prioritert oppgave for SPK å følge opp regjeringens mål om digitalt førstevalg (*Meld. St. 27 (2015–2016) Digital agenda for Norge. IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet*). Se mer om digitaliseringsarbeidet vårt i kapittel 3 og kapittel 5.

Medlemmene

Medlemmene våre skal ha riktig utregnet pensjon og forsikringsytelser – til rett tid. Vi har også ansvar for å gi god informasjon, slik at medlemmene får hjelp til å forstå sine egne rettigheter og valgmuligheter.

Virksomhetene

Virksomhetene som er kunder hos oss, skal ha rett faktura til rett tid, og hjelp til å bruke fordelene ved SPK-medlemskap som et middel til å beholde og tiltrekke seg verdifull arbeidskraft.

Virksomhetene forventer at SPK leverer gode tjenester og er en profesjonell, moderne og konkurransedyktig aktør i pensjonsmarkedet.

Staten og vårt fagdepartement

SPK er en faglig rådgiver i pensjonsspørsmål, og vi skal bruke vår faglige spisskompetanse til å gi råd i utforming av reformer og utviklingsarbeid. Det betyr også at vi utnytter vårt høye medlemsvolum til å levere gode tjenester til lavest mulig kostnad. Vi skal bruke digitalisering som virkemiddel i vår egen drift der det er formålstjenlig, og vi skal bidra til å skape gode digitale fellesløsninger som effektiviserer driften og øker samhandlingen i statsforvaltningen.

SPK har et selvstendig ansvar for å vurdere behov for regelverksendringer og meddele dette til departementet.

Utbetaling og endring av pensjoner krever samordning med folketrygden (NAV) og med andre leverandører av offentlig tjenstepensjon.

Partene i arbeidslivet

Påvirker rammevilkårene våre gjennom lønnsoppgjør og tariffavtaler.

Riksrevisjonen

Bidrag – gjennom revisjon, kontroll og tilrettelegging – til at fellesskapets midler og verdier blir brukt og forvaltet slik Stortinget har bestemt.

STORTINGET

Vedtar rammene våre og regelverket vi forvalter.

LOV OM STATENS PENSJONSKASSE

ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENTET

Styrer Statens pensjonskasse.

Fastsetter tildelingsbrev og mottar rapportering.

STATENS PENSJONSKASSE

Den største pensjonsforvalteren i Norge. Forvalter pensjonsretter for 530 milliarder kroner.

SAMFUNNSVERDI

Forutsigbarhet for ca. 1 400 medlemsvirksomheter. Trygghet for drøyt én million medlemmer. Det vil si yrkesaktive, pensjonister og arbeidstakere med opptjente pensjonsrettigheter. Læring og vekst for medarbeiderne våre.

Andre departement

Finansdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet legger føringer for ulike deler av virksomheten vår.

Samarbeidspartnere

Samordning av pensjon (NAV, KLP og andre pensjonsleverandører) og utvikling av felles offentlige tjenester som Altinn.

Statens pensjonskasse 100 år

→ **Statens pensjonskasse ble etablert den 1. juli 1917. Vi valgte å bruke 100-årsjubileet som anledning til å vise hvilken rolle statlige tjenestepensjonsordninger har hatt i utviklingen av velferdsstaten Norge. Og vi ønsket å få fram SPKs samfunnsoppdrag og rolle i dag.**

Selvfølgelig hadde vi en intern jubileumsfest for å feire oss selv. Arbeids- og sosialdepartementet inviterte også til jubileumsmiddag i Parkveien, og ved begge anledninger ble det konstatert at SPK er en ytterst vital 100-åring. Men utover disse to festlighetene var det fag og folkeopplysning som preget jubileumsfeiringen (som vi hadde satt til uke 45, 6.–10. november).

Vi valgte å bruke jubileet strategisk. Det vil si at vi ønsket å:

- øke kunnskapen om offentlig tjenestepensjon
- styrke SPKs omdømme som ekspert og pensjonsleverandør til å stole på
- øke intern stolthet og bevissthet rundt vårt samfunnsoppdrag

Boklansering

8. november inviterte vi interessenter, samarbeidspartnere og ansatte til lansering av boken «Pensjonsløftet – statlige tjenestepensjoner gjennom 200 år», skrevet av historiker og forsker Harald Espeli.

Boken er resultatet av et forskningsprosjekt ved Handelshøyskolen BI – i regi av Statens pensjonskasse, med støtte fra Arbeids- og sosialdepartementet. Formålet med prosjektet var at det skulle resultere i en bok som beskrev og analyserte den statlige tjenestepensjonens betydning for oppbyggingen av kollektive og universelle pensjonsordninger.

Boken viser at den statlige tjenestepensjonsordningen utviklet seg til å bli et velferdsgode som omfattet stadig flere, og var en tydelig forløper for folketrygden. Da folketrygden kom i 1967, fikk tjenestepensjonen en ny rolle, og det ble tydeligere at dette ikke er en universell velferdsordning, men en rettighet du opparbeider deg gjennom arbeidsforhold.

«Pensjonsløftet» ble utgitt på Pax forlag, og er nå i salg hos landets bokhandlere.

Paneldebatt

I tilknytning til boklanseringen samlet vi statssekretær Christl Kvam (H) og representanter fra alle sider av arbeidslivet for å diskutere ny offentlig tjenestepensjon.

Debatten viste at alle parter virkelig var klare for å sette seg til forhandlingsbordet.

Folkeopplysning

Vi ønsket å engasjere medlemmene våre og utnytte sosiale medier som vi akkurat hadde tatt i bruk. Blant annet fordi vi ønsket å høste erfaring som kan bli nyttig når vi skal ut og informere om nytt regelverk.

Derfor laget vi en digital «pakke» som bestod av en påminnelse om spk.no som kommunikasjonskanal, en invitasjon til å delta i den uhyttelige spørreundersøkelsen «Hva er din pensjonsdrøm?» – og ikke minst: invitasjon til å delta på gratis pensjonskurs.

«Pakken» ble sendt på e-post til alle våre nærmere 300 000 aktive medlemmer. Spørreundersøkelsen ble i tillegg spredt på Facebook og via Pensjonsbloggen.

Vi opplevde økt trafikk på spk.no i etterkant av utsendelsene, og samtlige kurs ble fylt på kort tid.

Tomas Berg, ekspedisjonssjef i Arbeids- og sosialdepartementet, holdt innlegg på et av de interne fagseminarene i jubileumsuka.

Leder for SPKs kursavdeling, Henk André Sivertsen, holdt jubileumskurs over hele landet.

Statssekretær Christl Kvam var innleder da SPK inviterte til lanseringsseminar for jubileumsboken «Pensjonsløftet».

Finn Melbø, administrerende direktør i Statens pensjonskasse, ønsket velkommen til jubileumskurs.

I tilknytning til lanseringen av jubileumsboken, samlet vi statssekretær Christl Kvam og partene i arbeidslivet til paneldebatt.

Jubileumskurs

Som en gave til våre aktive medlemmer laget vi et spesialkurs med informasjon om både vår egen ordning og om tjenstepensjon generelt. Kurset ble holdt i de fem byene Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger og Oslo, og påmeldingen skjedde etter først-til-mølla-prinsippet.

Pågangen var stor, og i Oslo, der vi i utgangspunktet hadde lagt opp til to kurs, ble det til at vi arrangerte et tredje kurs.

Vi fikk svært gode tilbakemeldinger fra kursdeltakerne, både på innhold, gjennomføring og kursholder.

Intern jubileumsuke

I tillegg til en fest for alle ansatte, markerte vi jubileet med lunsjseminarer for ansatte, der ulike temaer ble tatt opp. Ekspedisjonssjef Tomas Berg fra Arbeids- og sosialdepartementet kom for eksempel for å snakke om styringssystemene i offentlig forvaltning, og om samarbeidet mellom departementet og SPK.

Historiske fakta:

Da Statens pensjonskasse ble etablert i 1917, var oppgaven å administrere tjenstepensjonsordningen for statstjenestemenn og lærere. Dette var resultatet av en lang politisk dragkamp.

Den egentlige starten var Den almindelige norske Enkekasse, som ble opprettet av kronprinsregent Christian Fredrik i 1814. Dette var en fortsettelse av den danske ordningen, som hadde eksistert før avståelsen av Norge. Den nye norske Enkekassen ble en av den nye norske statens første institusjoner.

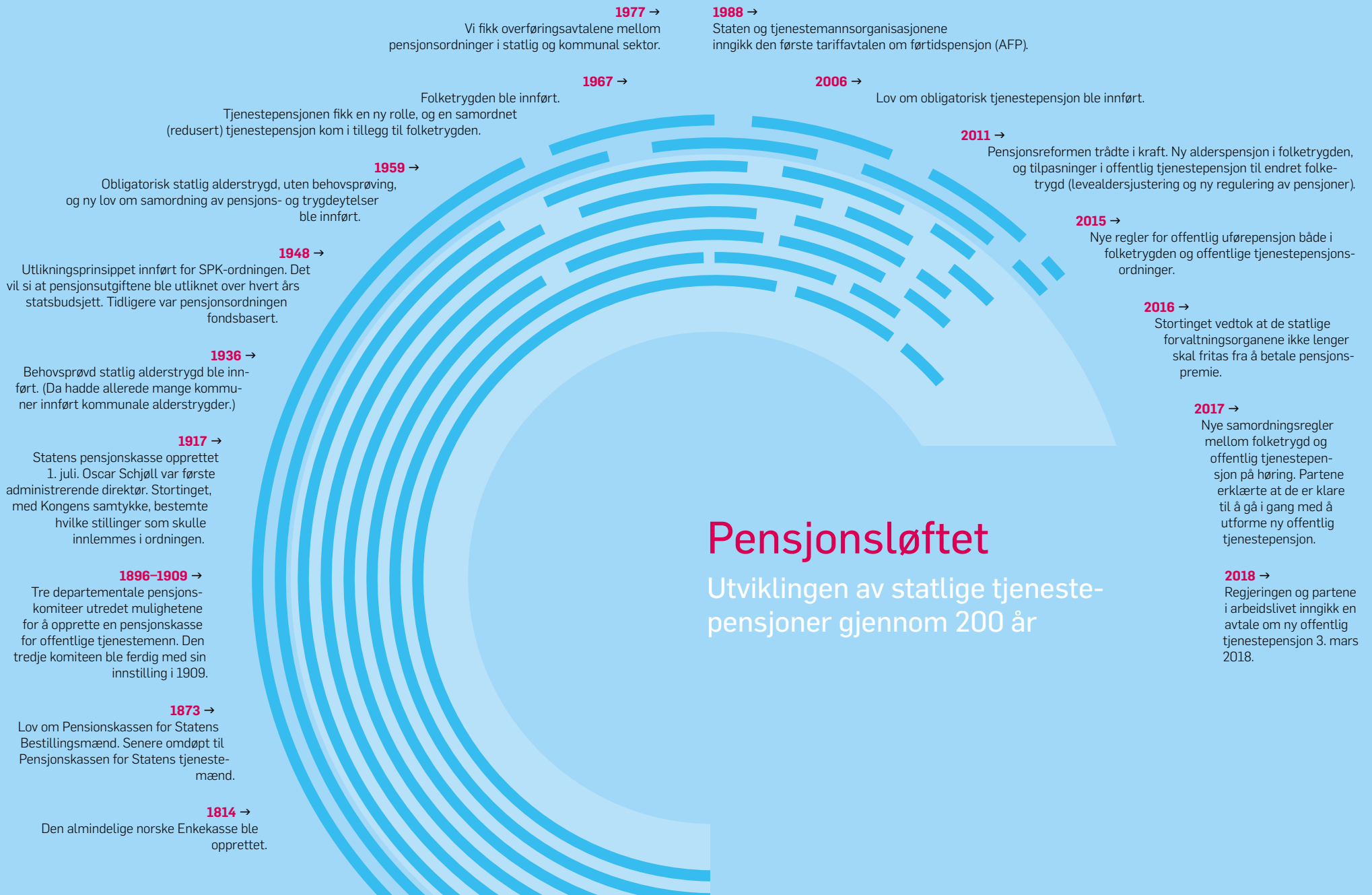
Gjennom Enkekassen ble alle statens embedsmenn pålagt å sikre sine ektefeller økonomisk. Og siden

alle embedsmenn på den tiden var menn, ble dette en pensjonsordning for kvinner.

Drøyt 100 år etter kom Statens pensjonskasse, som favnet begge kjønn og stadig flere statlige yrkesgrupper – samt utvalgte ikke-statlig ansatte medlemmer. I medlemsprotokollene dukket det opp nye titler, men mange av disse har for lengst forsvunnet igjen.

Da, som nå, handlet medlemskap i Statens pensjonskasse om trygg alderdom – og sikkerhet mens du jobber.

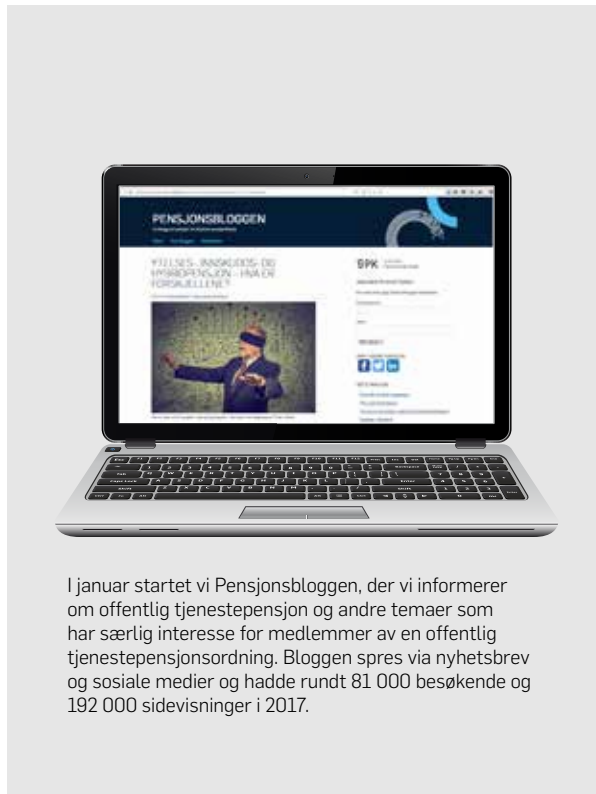
Se også tidshjulet på neste side.

Pensjonsløftet

Utviklingen av statlige tjenestepensjoner gjennom 200 år

Viktige hendelser i 2017

JANUAR

- Forvaltningsorganer som tidligere ikke betalte premie til SPK, begynte å betale premie fra 01.01.2017.
- Arbeids- og sosialdepartementet ga Forskningsrådet i oppdrag å evaluere pensjonsreformen, som ble iverksatt fra 2011. Evalueringen (EVAPEN) skal være fram til 2018.
- Nye satser for pensjonistlønn ble innført.
- SPK startet Pensjonsbloggen for å nå fram til nye grupper med informasjon om pensjon. Vi blogget blant annet om etteroppgjør for AFP-pensjonister – et tema som er vanskelig å forstå, og som skaper mange henvendelser til kundesenteret vårt.

FEBRUAR

- Utredning om folketrygdens ytelser til etterlatte ut på høring. Høringsfrist 01.06.2017.
- Hovedorganisasjonene i arbeidslivet signaliserte at de ønsket å komme videre i prosessen fram mot ny offentlig tjenestepensjon. Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie svarte at hun i løpet av høsten ville ta et initiativ til en avsluttende prosess.

MARS

- Perspektivmeldingen ble lagt fram for Stortinget. Setter søkelyset på viktige utfordringer for videreføringen av de norske velferdsordningene.

APRIL

- Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie besøkte SPK for å bli kjent med virksomheten.

MAI

- SPK utnevnte sitt første personvernombud og satte i gang arbeidet med å utrede konsekvensene av den nye personopplysningsloven som trer i kraft i 2018.

JUNI

- Nye regler for arbeidsavklaringspenger ble vedtatt med virkning fra 01.01.2018.
- Første rapport fra Forskningsrådets evaluering av pensjonsreformen (EVAPEN) konkluderte med at reformen fungerer slik politikerne håpet.

JULI

- 1. juli var det 100 år siden Statens pensjonskasse ble etablert. Av praktiske årsaker valgte vi å legge feiringen til november.

HARALD ESPELI
PENSJONSLØFTET
 Statlige tjenestepensjoner gjennom 200 år

I forbindelse med vårt 100-årsjubileum ga vi ut bok om utviklingen av statlige tjenestepensjoner. Boken gikk helt tilbake til etableringen av Den almindelige norske Enkekasse i 1814. ([Les mer på side 9.](#))

AUGUST

- Sintef publiserte en studie av smidigprosjekter, der de blant annet fastslo at modellen SPK utviklet i Perform-prosjektet, har inspirert mange av de store IT-prosjektene i Norge.

SEPTEMBER

- Nye samordningsregler for offentlig tjenestepensjon ut på høring. Høringsfrist 21.12.2017.
- I anledning 100-årsjubileet sendte SPK ut e-post til alle sine 300 000 aktive medlemmer med en oppfordring til å delta i den uhytadelige spørreundersøkelsen «Hva er din pensjonsdrøm?», invitasjon til å delta på gratis pensjonskurs og oppfordring om å gå inn på spk.no for å oppdatere seg.

OKTOBER

- Finansdepartementet fastsatte forskrift om ny ordning for skattefavoredert individuell pensjonssparing (IPS).
- Vi startet etteroppgjøret for uføre, det andre etteroppgjøret etter nytt regelverk. I likhet med etteroppgjøret for AFP-pensjonister, som tas om våren, skaper dette stor pågang på kundesenteret.

NOVEMBER

- SPK markerer sitt 100-årsjubileum, blant annet med lansering av boken «Pensjonsløftet – statlige tjenestepensjoner gjennom 200 år».
[Les mer om jubileumsfeiringen i kapittel 2.1.1.](#)

DESEMBER

- Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie sa i en pressemelding at ASD nå er enig med partene i arbeidslivet om å starte arbeidet med ny offentlig tjenestepensjon.
- LO og NHO la fram en evalueringsrapport om avtalefestet pensjon (AFP) i privat sektor.
- SPK sendte inn sitt hørings svar knyttet til nye samordningsregler.
- Særaldersgrenser var et tema i mediene.
- I SPK startet vi pensjonsprogrammet Pro 25 – et program som samler og samordner arbeidet med de kommende regelverksendringene og andre store utviklingsoppgaver som skal løses i tidsrommet 2017–2025.

Nøkkeltall for pensjonsordningene SPK administrerer

Medlemsvirksomheter og medlemmer		2017	2016	2015
Medlemsvirksomheter i pensjonsordningene*	Antall	1 413	1 430	1 480
Medlemmer	Antall	1 075 000	1 069 000	1 054 000
Yrkesaktive medlemmer	Antall	302 000	302 000	300 000
Delvis yrkesaktive og delvis pensjonister	Antall	15 000	15 000	15 000
Pensjonister	Antall	283 000	275 000	267 000
Personer med rettighet fra tidligere arbeidsforhold**	Antall	475 000	477 000	472 000
Tjenestepensjon				
Opptjente pensjonsrettigheter	Mill. kroner	530 000	509 000	492 000
Pensjonspremie	Mill. kroner	21 400	15 100	15 500
Utbetalte pensjoner	Mill. kroner	26 700	25 800	24 900
Lån				
Utlånsportefølje	Mill. kroner	49 300	58 300	75 000
Søknader om boliglån	Antall	5 000	4 500	6 400
Lånekunder	Antall	49 800	56 800	68 900

Medlemsvirksomheter og medlemmer		2017	2016	2015
Personskedeforsikring				
Premieinntekter	Mill. kroner	235	239	226
Utbetalte personskade- og gruppeleivs-erstatninger (inkl. avgift NAV og div. honorarer)	Mill. kroner	308	269	238
Kapitalforvaltning				
Fondsmidler i Apotekordningen	Mill. kroner	9 293	8 500	7 800
Årlig avkastning på fondsmidlene i Apotekordningen	Prosent	5,1	4,8	2,4
Interne nøkkeltall				
Gjennomsnittlig årsverk***	Antall	375	385	383
Driftskostnader	Mill. kroner	518	544	594
Lønnsandel av driftskostnader	Prosent	46	49	48
Lønn og sosiale kostnader per årsverk****	Kroner	632 000	694 000	743 000

* Antall medlemsvirksomheter har gått ned fra 2016 til 2017. Hovedårsaken er restrukturering av Den norske kirke samt universitet- og høyskolesektoren.

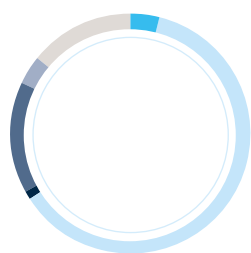
** Arbeider ikke lenger i virksomhet knyttet til SPK, men har pensjonsrettigheter hos SPK (oppsett rett).

*** Vi rapporterer på gjennomsnittlig årsverk i løpet av året, mens vi tidligere rapporterte på årsverk ved utgangen av året.

**** Nedgangen skyldes hovedsakelig reduserte pensjonskostnader.

Dette leverer vi

Pensjon

- AFP
- Alderspensjon
- Barnepensjon
- Ektefellepensjon
- Særalder/førtidspensjon
- Uførepensjon

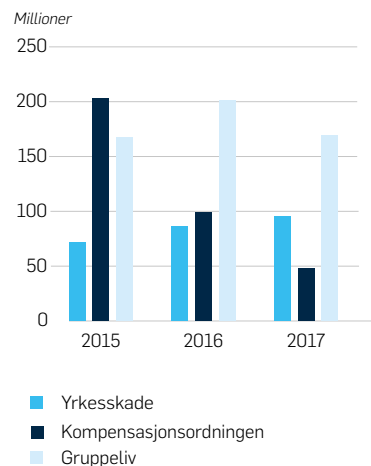
SPK forvalter pensjonsrettigheter for medlemmer som jobber – eller har jobbet – i stat, skole, forskning, apotek og organisasjoner.

I 2017 utbetalte vi 316 000 pensjoner. Figuren viser fordelingen av de ulike pensjonstypene – deknningene.

Antall alderspensjoner øker og forventes å øke i flere år framover. Antall AFP-pensjoner økte med 4,7 prosent fra 2016. Antall uførepensjoner sank med 0,1 prosent.

[Les mer i kapittel 3.3.1.](#)

Forsikringsutbetalinger

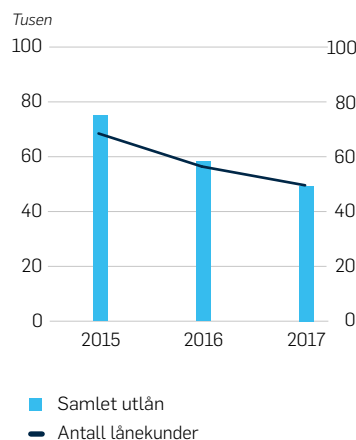

SPK forvalter forsikrings- og erstatningsordninger på vegne av staten.

SPK utbetalte netto 76 millioner kroner i yrkesskadeerstatninger, 44 millioner kroner til forsvarspersonell gjennom kompensasjonsordningen og 168 millioner kroner i gruppelivserstatninger. Utviklingen de siste årene viser en kraftig reduksjon i utbetalingene etter kompensasjonsordningen.

[Les mer i kapittel 3.3.2.](#)

Utlånsvolum

Både yrkesaktive og pensjonister kan søke om boliglån fra SPK.

Antall lånekunder sank med 12,2 prosent fra 2016 til 2017, og totalt utlånsvolum ble redusert med 15,6 prosent i samme periode. Antall søknader om lån økte med 11,1 prosent fra 2016.

[Les mer i kapittel 3.3.3.](#)

SPK leverer også:

- Regnskapsrapporter for pensjonsforpliktelse, prognoser og beregning av avkastningsparametre til premieberegning.
- Utredninger og analyser
- Juridisk kompetanse
- Kurs for å veilede kunder og medlemmer i pensjonsspørsmål.
- Informasjon om pensjonsreformen og offentlig tjenestepensjon. Spk.no er vår hovedkanal for informasjon og kommunikasjon med kunder og medlemmer.
- Forvaltning av pensjonsmidlene til Pensjonsordningen for apotekvirksomhet

Vi jobber aktivt med å lede medlemmer til web og lage gode betjeningsløsninger på spk.no. I 2017 steg selvbetjeningsgraden på henvendelser til 88 prosent.

[Les mer i kapittel 3.3.4.](#)

SPK er mer enn SPK-ordningen

Det er viktig å huske at Statens pensjonskasse ikke er én kasse i betydningen én ordning.

SPK administrerer en rekke ordninger på vegne av staten. Nøkkeltallene i kapittel 2, og tall du finner ellers i rapporten, omfatter alle ordninger. Når vi skriver om «våre» aktiviteter og resultater, mener vi hvordan vi samlet har håndtert alle ordningene SPK administrerer. Og når vi for eksempel snakker om antall medlemmer eller antall pensjonister, teller vi samlet antall for alle ordningene.

I statistikken bak i rapporten finner du nøkkeltall brutt ned på ulike ordninger.

Ledelsen

FINN MELBØ

Administrerende direktør

Har vært direktør i Statens pensjonskasse siden 2008. Finn Melbø er utdannet cand. polit. og cand. paed. ved Universitetet i Oslo, og han har lang ledererfaring fra både kommunal og statlig sektor. Fra 1993 til 2002 var han avdelingsdirektør i Arbeids- og administrasjonsdepartementet. I 2003 ble han ekspedisjonssjef i Arbeidsgiverpolitisk avdeling i Fornyings- og administrasjonsdepartementet – der han arbeidet til 2008.

OLE M. SØRLIE

Direktør for forsikrings- og produktområdet

Utdannet siviløkonom fra Lunds universitet i Sverige. Ole M. Sørli har lang erfaring fra livsforsikringsbransjen, blant annet fra salg og forretningsutvikling som assisterende direktør i Storebrand livsforsikring. I perioden 2004 til 2006 var han daglig leder for Pekon AS, som tilbyr NRS-utregninger og pensjonskassetjenester. Før han kom til Statens pensjonskasse høsten 2012, var han produktdirektør for innskuddspensjon i DNB forsikring.

HARALD LUNDH

Direktør for pensjoneringsområdet

Er siviløkonom fra Norges Handelshøyskole. Harald Lundh har lang og variert ledererfaring innen kunderettet virksomhet og drift, primært fra finansnæringen. I perioden 2003–2004 var han økonomidirektør i Statens pensjonskasse. Deretter gikk han over i lederstilling i bank. Han kom tilbake til Statens pensjonskasse som direktør for pensjoneringsområdet i 2009.

LISE LØWE

Direktør for kunde- og markedsområdet

Er diplomøkonom fra BI. I perioden 1981–1999 jobbet Lise Løwe i Postbanken, der hun hadde ulike funksjoner – før hun ble avdelingsjef for Elektronisk betalingsformidling. I perioden 1999–2003 var hun rådgiver og avdelingsleder i Cap Gemini Ernst & Young, med ansvar for kunde- og markedsstrategier (CRM). Hun kom til Statens pensjonskasse som direktør for pensjoneringsområdet i 2004.

Ledelsen

KARI LUND

Direktør for virksomhetsstyring og kapitalforvaltning

Er siviløkonom fra Norges Handelshøyskole, med etterutdanning innen finans, strategi og ledelse. Kari Lund har variert erfaring innen økonomi, finans, markedsutvikling og forretningsutvikling fra DNB. I 2001 ble hun viseadministrerende direktør og leder for Privatdistribusjon i Storebrand Bank, og deretter prosjektdirektør Strategi i Storebrand ASA – før hun kom til oss som økonomidirektør i 2005. Styreverv innen privat og offentlig sektor.

PER WOLD

Direktør for IT-området

Er sivilingeniør fra NTNU, og dessuten utdannet bedriftsøkonom fra Handelshøyskolen BI. Per Wold har bred erfaring fra IT-bransjen, og var blant annet avdelingsleder og sjefskonsulent i IT-selskapet Mogul før han kom til Statens pensjonskasse som seksjonsleder for IT-system i 2003. I 2009 ble han leder for IT-arkitektur og prosessutvikling i Statens pensjonskasse, og i november 2012 ble han IT-direktør.

ANNE SOLVANG HOFF

Direktør for HR-området

Cand. mag. fra Universitetet i Oslo. Anne Solvang Hoff har erfaring fra HR og organisasjonsutvikling i Alcatel-konsernet, og hun var studiesjef for MBA-studiet på Oslo handelshøyskole – før hun gikk over som programdirektør for Master of Management-studiet ved Handelshøyskolen BI (1994–2001). Fra 2001 var hun seniorrådgiver med ansvar for leder- og kompetanseutvikling i Forsvarsbygg. Hun kom til Statens pensjonskasse i 2007.

SKJALG ENGEBØ

Direktør for kommunikasjonsområdet

Han har utdanning fra Handelshøyskolen BI, Norsk Journalisthøgskole og Universitetet i Oslo. Skjalg Engebø har også gjennomført Schibsteds lederprogram. Han har lang erfaring fra mediebransjen. Da han kom til Statens pensjonskasse i 2014, var han utviklingsredaktør i Aftenposten og medlem av mediehusets ledergruppe. Skjalg Engebø sluttet i Statens pensjonskasse i desember 2017 for å bli kommunikasjonsdirektør i NHO Service og Handel.

Slik jobber vi

→ **Statens pensjonskasse har et omfattende samfunnsoppdrag. For å lykkes er vi avhengige av bred kompetanse, tett samarbeid mellom fag- og forretningsområdene – og felles mål.**

Vår virksomhetsidé er å være ledende på å levere offentlig tjenstepensjon. Det skal vi klare ved å levere kostnads-effektive tjenester til forventet kvalitet. Slik skal vi oppfattes av medlemmer, medlemsvirksomheter, myndigheter og omverdenen for øvrig.

Med «å være ledende på å levere» mener vi å være i fremste rekke i alle ledd i verdikjeden – fra innsamling og forvaltning av data, til medlemsvirksomhetene får riktig premie og medlemmene får riktig pensjon.

Vår strategi (2016–2018)

For å oppfylle virksomhetsideen vår må vi hele tiden videreutvikle oss. Dette skal skje gjennom kontinuerlige forbedringstiltak langs fire akser:

- God reformgjennomføring. Ny offentlig tjenstepensjon og overgangsregler vil stå sentralt i hele strategiperioden.
- Styrke rådgiverrollen mot departementet og samfunnet for øvrig.
- Effektiv drift i en tid med store reformer.
- Videreutvikle vår kultur, kompetanse, ledelse og styring.

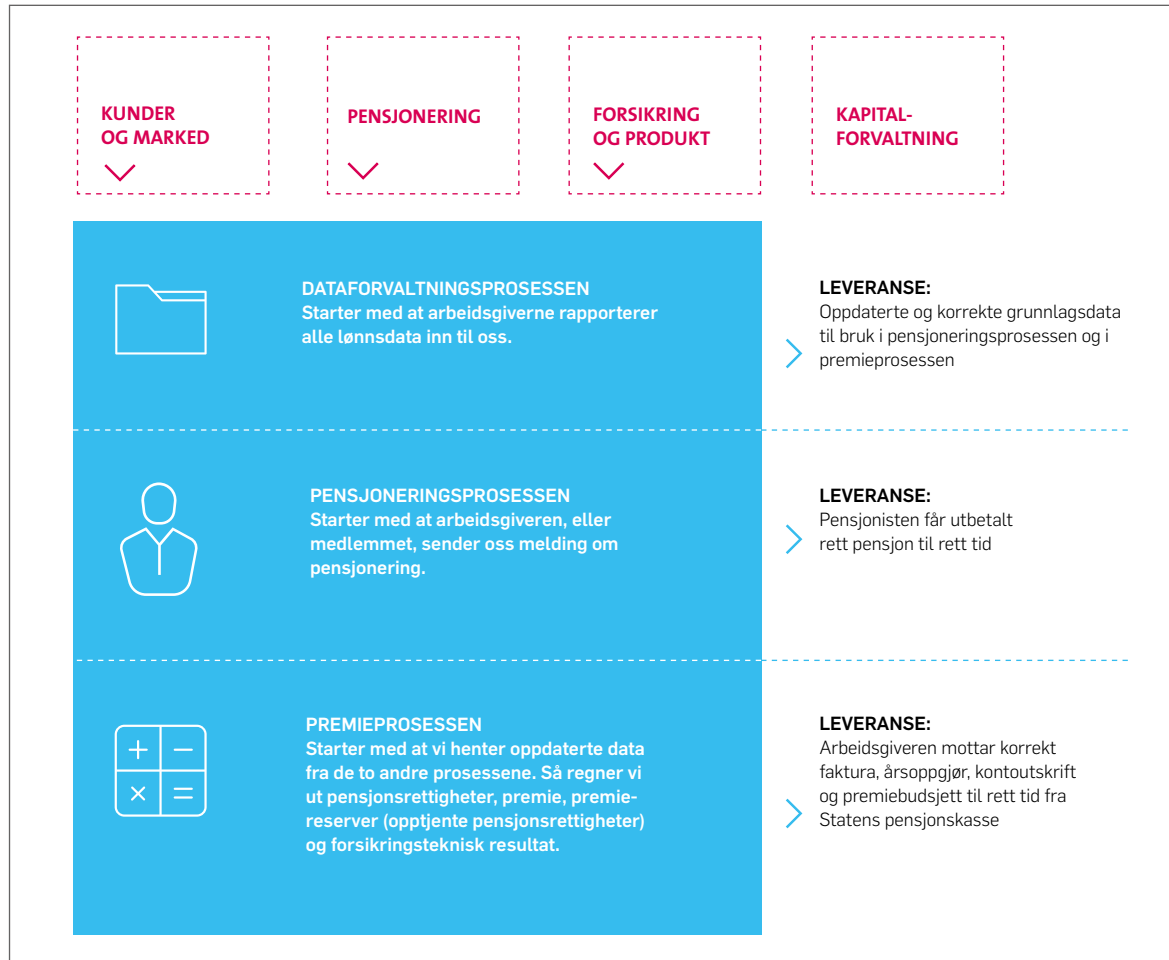
Denne strategien innebærer at SPK skal oppnå produktivtetsvekst, slik at posisjonen som bransjens mest kostnads-effektive leverandør opprettholdes. Samtidig skal vi utvikle og forbedre leveranser og betjeningsløsninger for våre kunder og medlemmer på bakgrunn av nytt regelverk. Hele veien skal vi ha fokus på å forbedre kontinuerlig, samhandle og levere solide tjenester til forventet kvalitet.

Organisasjonsform

Vi er en tradisjonell linjeorganisasjon med fire forretningsområder og fire støtteområder. Men leveransene og tjenestene våre følger ikke de organisatoriske skillelinjene. For å levere det vi skal, på den måten vi ønsker å levere, er vi avhengige av gode, tverrgående prosesser.

I figuren på neste side viser vi hvordan viktige prosesser treffer de tre største forretningsområdene: **kunde og marked, pensjonering, forsikring og produkt.** →

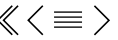
ADMINISTRERENDE DIREKTØR

STABS- OG STØTTEOMRÅDER

- VIRKSOMHETSSTYRING
- HR
- IT
- KOMMUNIKASJON

Kapittel 3: Årets aktiviteter og resultater

1934

→ På bokholderkontoret brukte de Kardex – datidens mest avanserte tekniske kontorløsning.

2018

→ Vi bygger inn roboter i saksbehandlings-systemene for å automatisere driften.

Samlet vurdering av aktiviteter, resultater og ressursbruk

- **SPK har oppfylt alle vesentlige mål og resultatkrav fra tildelingsbrevet.**
- **Vi har levert et samlet driftsresultat på 139,6 millioner kroner, som er 45,9 millioner kroner bedre enn i 2016.**
- **Vårt interne mål om en produktivitetsvekst på 2-3 prosent er nådd med god margin, og administrasjonskostnadene er redusert fra 0,10 til 0,09 prosent.***
- **15 prosent av aktivitetene i en samlet utviklingsportefølje på 60 millioner kroner er forskjøvet til 2018.**

* For å sammenligne ulike aktører i bransjen beregnes pensjonsrelaterte administrasjonskostnader som andel av den totale premiereserven (opp-tjente pensjonsrettigheter). Det gir en prosentsats som angir kostnadsnivå.

Pensjonsprogrammet Pro 25

I 2017 startet vi opp pensjonsprogrammet Pro 25, som skal vare i perioden 2017–2025. Hovedmålet er å gjøre SPK i stand til å håndtere nye samordningsregler og ny offentlig tjenestepensjon – samtidig med andre utviklingstiltak og moderniseringsbehov.

Reformarbeidet i 2017 handlet hovedsakelig om å planlegge implementering av nye samordningsregler (utviklingsarbeidet startet i februar 2018).

Et viktig delprosjekt i Pro 25 er å utvikle ny løsning for premieberegning, som en nødvendig konsekvens av pensjonsreformen. Høsten 2017 startet vi utviklingen av et nytt premiesystem, som vil være på plass i 2021–22.

Forbedring av saksbehandlersystemet for pensjon ligger også i programmet. Høsten 2017 gjennomførte vi et for-prosjekt for å se på nødvendige tekniske oppgraderinger av arbeidsflaten.

Endringer som har betydning for daglig drift

- Antall yrkesaktive medlemmer er stabilt, men vi har fått 8 000 flere pensjonister (nær 300 000 pensjonister totalt).
- Antall alderspensjoner har økt med 3,7 prosent og utgjør nær to tredjedeler av totalt antall pensjoner.
- Antall AFP-pensjoner har økt med 4,7 prosent, mens antall uførepensjoner har gått ned med 0,1 prosent. Uføre og AFP utgjør over 50 000 pensjoner, som vi skal beregne etteroppgjør for. Etteroppgjørene er ofte kompliserte å forklare, og de genererer mange henvendelser til kundesenteret.
- Vi innfridde færre lån og flere søkte om nye lån hos oss i 2017 enn i 2016. Men det var flere som forlot oss enn nye som kom til, så nedgangen i antall lånekunder fortsatte.
- Antall innmeldte personskadesaker har holdt seg stabilt.

Andre utviklingsaktiviteter

Som følge av noe knapphet på utviklingsressurser, og fordi noen tiltak var mer komplekse enn antatt, har noen aktiviteter som var planlagt i 2017, blitt forskjøvet til 2018. ([Les mer i kapittel 4.](#))

Dette har vi prioritert:

- Vi er i ferd med å skifte ut vår regelmotor, som er selve «hjertet» i vårt pensjonssystem. Prosjektet startet opp i 2016 og vil ferdigstilles sommeren 2018. Dette er viktig å få på plass før vi starter utviklingen basert på nytt regelverk.
  - Vi har de senere år innført hendelsesbasert fakturering for et utvalg av våre medlemsvirksomheter. I 2017 har vi videreutviklet systemløsningen til også å beregne hendelsesbasert fakturering for lærere i alle kommuner og fylkeskommuner.
  - Vi har gjennomført flere tiltak som har forbedret automatiseringen av våre interne arbeidsprosesser for pensjonering.
- Vi har ferdigstilt ny selvbetjeningsløsning for arbeidsgiverne på spk.no og gjort forbedringer i medlemsbetjeningen – for eksempel på Min side og i låneprosessen.
  - Vi arbeider med en ny pris- og kostnadsmodell, hvor formålet er å sikre at kundene betaler riktig pris for tjenester de mottar.

Du finner flere detaljer i kapittel 3.3, der vi redegjør for aktiviteter, resultater og ressursbruk knyttet til de ulike produktene våre.

SPKs resultater i 2017

inkludert krav fra tildelingsbrevet

MÅL OG STYRINGSPARAMETRE	Resultat 2015	Resultat 2016	Mål 2017	Resultat 2017	Kommentarer
MÅL 1. SPK skal utbetale rett ytelse til rett tid					
SPK skal utbetale rett ytelse					
<i>Av nye og endrede pensjoner skal minst 96 % være uten vesentlige feil ved hhv. første gangs utbetaling og endringstidspunktet. Feil i pensjonsutbetalinger over ± 100 kroner pr. måned bør regnes som vesentlig feil.</i>					
Kvalitet på beregning av nye og endrede pensjoner Resultatet av stikkprøvekontroller av riktighet på nye og endrede pensjonsutbetalinger. (Beregnet som snitt for de 12 siste månedene.)	96,5 %	97,6 %	> 96 %	97,6 %	● Stikkprøvekontrollen viser at resultatet totalt for de siste 12 månedene var 97,6 %. For nye pensjoner er resultatet 97,3 % og for endringer 97,9 %.
SPK skal utbetale ytelse til rett tid					
<i>SPK skal sikre at medlemmene får ytelsene til rett tid i tråd med relevant lov- og regelverk. SPK skal redegjøre for status på de viktigste områdene og forklare eventuelle vesentlige avvik.</i>					
Rettidig utbetaling av nye alderspensjoner, uførepensjoner og etterlattepensjoner Skal utbetales fra første måned etter lønnsopphør etter at nødvendig dokumentasjon foreligger.	99,9 %	99,9 %	100 %	99,9 %	● Det er 10 brudd i 2017 som skyldes feil registrering og oppfølging.
Utbetaling av yrkesskadeerstatning Forsikrings sakene under yrkesskade forsikring skal utbetales innen fire uker etter at nødvendig dokumentasjon er mottatt.	88 %	90 %	> 85 %	88 %	● Vi har hatt ni brudd i 2017.
Utbetaling av gruppe livserstatning Utbetaling skal skje innen sju virkedager etter at nødvendig dokumentasjon foreligger.	99,5 %	99,5 %	100 %	99,3 %	● Det er to brudd i 2017. Begge var i januar 2017.
Behandlingstid boliglån (nye og refinansiering av lån) Alle søknader om nye boliglån og refinansiering skal behandles innen 14 dager.	à jour	Snitt 10 dager	< 14 dager	Snitt 13 dager	● Snitt behandlingstid på søknader om boliglån var 13 dager.

MÅL OG STYRINGSPARAMETRE	Resultat 2015	Resultat 2016	Mål 2017	Resultat 2017	Kommentarer
MÅL 2. SPK skal fastsette og kreve inn rett premie til rett tid					
 Rett premie til rett tid Premie skal være minst 98 prosent korrekt iht. mottatt grunnlag og forutsetninger i premieberegningen. Måles som gjennomsnitt av fastsats og hendelsesbasert premie.	100 %	100 %	> 98 %	100 %	● Vi har hatt et mindre avvik i 2017.
Faktura skal effektueres iht. avtalt fakturadato med virksomhetene.	à jour	à jour	à jour	à jour	Alle fakturaer har blitt effektivert iht. avtalt fakturadato.
MÅL 3. SPK skal sørge for at tjenester og informasjon er tilpasset medlemsvirksomhetenes og medlemmenes behov					
Kundetilfredshet Medlemsvirksomhetenes tilfredshet skal være minst like god som i 2016.	69 %	70 %	Minst like høy som i 2016		● Vi har endret målemetode og årets tall kan ikke sammenlignes med fjorårets. Den nye metoden med kvartalvise målinger ble innført i høst. Vi måler samlet for kunder og medlemmer. For siste kvartal 2017 var den samlede tilfredsheten på 80 %. Les mer i kapittel 3.3.4.
Medlemstilfredshet Medlemmenes tilfredshet skal være minst like god som i 2016.	62 %	62 %	Minst like høy som i 2016		●
Selvbetjeningsgrad Selvbetjeningsgraden for medlemsvirksomheter og medlemmer (saker som løses via SPKs hjemmeside) skal være minst 85 prosent.	86 %	87,5 %	85 %	88 %	● Vi ligger godt over mål for 2017.
MÅL 4. SPK skal sørge for effektiv drift og gjennomføring av reformer					
Kostnadseffektiv drift Pensjonsrelaterte administrasjonskostnader i prosent av forsikringsteknisk avsetning.	0,11 %	0,10 %	0,10 %	0,085 %	● Administrasjonskostnaden har gått ned ytterligere i 2017, og er godt under målet.
Produktivitetsindikatorer i SPK					
Produktivitet pensjon Antall pensjonspoliser per årsverk i pensjoneringsområdet.	2 326	2 341	2 427	2 536	● Vi er godt over SPKs målkrav for 2017.
Produktivitet premie-aktuarberegninger Antall premiebetalende kunder per årsverk i aktuar- og analyseenhetene.	72	78	82	85	● Vi er over SPKs målkrav for 2017.
Produktivitet personskadeforsikring Antall forsikringsvedtak per årsverk i forsikringsavdelingen.	100	108	108	106	● Vi er omtrent på SPKs målkrav for 2017.
Produktivitet boliglån Tidligere måltall: Antall søknader, utbetalinger og forvaltningsoppgaver behandlet per årsverk i boliglånseksjonen. Nytt fra 2017: Porteføljeaktivitet per årsverk per år. (Snitt antall saker per måned i hele forvaltningen, både forvaltning av løpende portefølje og behandling av søknader.)	68	67,2	107	108	● Vi har nådd målet på produktivitet på lånebehandlingen.

Redegjørelse for pensjon

→ **Pensjon er vårt hovedprodukt. 87 prosent av SPKs samlede kostnader er knyttet til administrasjon og produksjon av våre pensjonsytelser. I 2017 har det vært stabil drift og høy kvalitet i hele pensjonsprosessen, samtidig som effektiviteten har økt.**

Dette leverer vi

SPK leverer offentlig tjenstepensjon til mer enn én million medlemmer. Den gir trygghet den dagen man skal gå av med pensjon, eller om man skulle bli ufør. Den gir også familien økonomisk trygghet om man faller fra. Tjenstepensjonsordningene SPK forvalter, omfatter:

- alderspensjon, når medlemmet velger å ta ut pensjon
- alderspensjon særalder, for medlemmer som er i en stilling med lavere aldersgrense
- AFP, når medlemmet velger å gå av tidlig
- uførepensjon, når medlemmet blir syk eller skadet
- etterlattepensjon, når et medlem dør, får ektefelle og barn etterlattepensjon

Hver enkelt pensjon vi utbetaler, er resultat av en omfattende prosess, som inneholder langt mer enn

selve pensjoningoen – altså overgangen fra yrkesliv til pensjonisttilværelse.

Pensjonsprosessen starter egentlig ved begynnelsen av yrkeskarrieren. Da begynner arbeidsgiveren å rapportere inn lønns- og stillingsdata til oss.

Ajourhold av medlemsdata som følge av endret stilling, lønnsendringer, skifte av arbeidsgiver, eventuell uførhet – og alle andre endringer som har betydning for medlemmets rettigheter – representerer en vesentlig del av våre arbeidsoppgaver knyttet til pensjon. Pensjonsberegning, premieberegning og fakturering er andre arbeidskrevende områder.

I kapittel 2.5 viser vi våre tre viktigste prosesser: dataforvaltningsprosessen, premieprosessen og pensjoneringsprosessen. Redegjørelsene i dette kapitlet omfatter alle disse prosessene.

I tillegg til å utbetale pensjon har vi også et særlig ansvar for å informere om offentlig tjenstepensjon generelt, og vi bistår Arbeids- og sosialdepartementet med utredninger og analyser.

Vi forvalter også et fond på 9,3 milliarder kroner for Pensjonsordningen for apotekvirksomhet (se egen årsrapport). De øvrige ordningene vi administrerer, er ikke fondert.

Samfunnsbetydning

SPKs viktigste samfunnsoppdrag er å sikre rett ytelse og rett premie til rett tid. Dette skal vi gjøre så korrekt og kostnadseffektivt som mulig.

SPK skal også sørge for god gjennomføring av reformer. I 2017 har vi fortsatt arbeidet med å forberede implementering av nye samordningsregler og ny offentlig tjenstepensjon.

Vi har etablert et pensjonsprogram – Pro 25. Her ser vi regelverksendringer og andre pensjonsrelaterte utviklingsprosjekter i sammenheng. [Les mer om dette i kapittel 3.1.](#)

De store tallene

Per 31.12.2017 hadde vi en premiereserve på 530 milliarder kroner. Dette er summen av pensjonsrettighetene som våre 1 million medlemmer har tjent opp, basert på dagens regelverk.

Bevegelser i bestand og utbetalinger

Per 31.12 2017 hadde vi nesten 300 000 pensjonister. Til sammen mottok de 316 000 pensjoner – det vil si ytelser. Det betyr at noen av medlemmene mottok mer enn én ytelse.

Alderspensionsutbetalingene utgjør over halvparten av samlede utbetalinger målt i kroner. Endringer som gjelder alderspensjon, vil derfor avgjøre totalbildet på nåværende og framtidige samlede pensjonsutbetalinger. Antall alderspensjonister øker, og forventes å øke i flere år framover. Flere alderspensjonister betyr økte alderspensionsutbetalinger.

Særalderspensjon fortsetter også å vokse. Årsaken er at antall yrkesaktive med særaldersgrense er voksende. Jo flere som har mulighet til å ta ut særalderspensjon, jo mer sannsynlig er det at antallet som tar ut særalderspensjon, øker. Det var både personer med rettigheter fra tidligere arbeidsforhold (oppsatte), yrkesaktive og uføre som ble nye særalderspensjonister i 2017. Det er verdt å merke seg at tilnærmet like mange uføre som yrkesaktive tok ut særalderspensjon. I betraktning av gruppens størrelse er det en stor overgang fra uføre til særalder.

	Antall		Endring fra 2016	Utbetalinger (MRD)	Endring fra 2016
Alderspensjoner	196 000	Økning	3,7 %	14,6	4,6 %
Særalderspensjoner	11 000	Økning	10,1 %	2,5	7,9 %
Etterlattepensjoner	51 000	Stabil	0,0 %	3,8	0,9 %
Uførepensjoner	45 000	Reduksjon	-0,1 %	2,5	-4,3 %
AFP-pensjoner	12 000	Økning	4,7 %	3,4	4,2 %
	316 000			26,7*	

Figuren viser hvordan de 316 000 pensjonene fordeler seg mellom de ulike pensjonstypene.

* Vi har valgt å avrunde delsummene i denne tabellen for lesbarhetens skyld. Sluttsummen som framstår her er korrekt.

For uføre har vi registrert en reduksjon i bestanden både før og etter uførereformen (2015). Det er derfor mulig at det er en sammenheng mellom reduksjonen i antall uføre og økningen i antallet som kan ta ut særalderspensjon. Framover forventer vi en økning i særaldersbestanden. Siden analyser viser at det er relativt få som går tilbake fra uføre til aktiv stilling, kan vi også forvente økt overgang fra uføre til særalder.

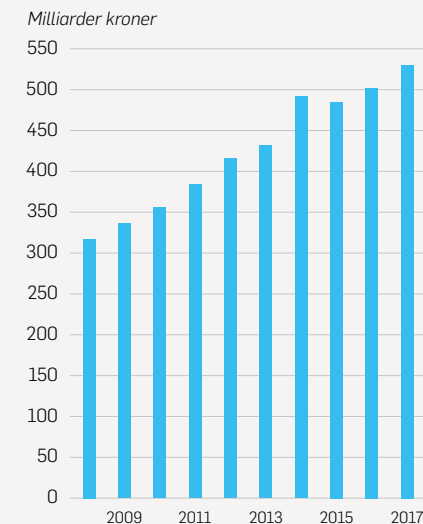
Uførerereformen har som mål å få flere uføre i arbeid. Et tegn på effekt vil være at flere uføre går over til å bli yrkesaktive. Foreløpig viser våre tall at det er flere uførepensjonister som går til særalder enn antallet som blir helt eller delvis yrkesaktive igjen, eller som dør.

Bevegelser i premie

Per 31.12.2017 hadde virksomhetene som har sin pensjonsordning hos oss, innbetalt 21,4 milliarder kroner i pensjonspremie. Dette er en økning på 6,3 milliarder kroner fra 2016. Hovedårsaken til dette er innføringen av premiebetaling for statlige virksomheter fra 01.01.2017.

Det var et svært viktig stortingsvedtak som førte til at virksomheter som tidligere ikke betalte pensjonspremie

Utvikling i premiereserve

I 2017 økte premiereserven (opptjente pensjonsrettigheter) med 21 milliarder kroner. Om lag 12 milliarder kroner av denne økningen skyldes økt AFP-reserve for lærere. Resterende økning på rundt 9 milliarder kroner skyldes i all hovedsak endringer tilknyttet alderspensjon. Tilsvarende endringer for alderspensjon i 2016 var 17 milliarder kroner. Endringen i 2017 for reserven knyttet til alderspensjon er derfor liten sammenlignet med 2016. En svakere regulering i 2017 sammenlignet med 2016 er årsaken til dette.

Avkastning på pensjonsmidler

Avkastningen på pensjonsmidlene betyr mye for kostnaden for en pensjonsordning. For fristilte statlige virksomheter som er organisert som AS/ASA, og enkelte andre virksomheter, beregner vi avkastning ved bruk av fiktive fond.

De fiktive fondene er i hovedsak knyttet opp mot statsobligasjoner som holdes til forfallstidspunktet – slik at avkastningen ligger fast over obligasjonens løpetid. Den enkelte kunde velger selv løpetid på investeringene. Lave statsrenter de senere årene har gitt lav og synkende avkastning for de fleste medlemsbedrifter. En konsekvens av dagens modell er at premien for den enkelte virksomhet kan variere betydelig fra år til år.

Våren 2017 fikk rundt 70 SPK-kunder med fiktive midler på til sammen omkring 39 milliarder kroner beregnet individuelle avkastningsparametre for 2016.

Snittavkastningen var 2,3 prosent – mot 2,8 prosent året før. Avviket på 0,7 prosent i forhold til beregningsrenten tilsvarer samlet sett en premieeffekt på omkring 265 millioner kroner.

over eget budsjett, nå gjør nettopp det. De betaler premie og får en reell forståelse og ansvar for hva for eksempel en lønnsøkning innebærer av økte pensjonsutgifter. I dagens premiesystem betaler de fleste virksomhetene en forsikringsteknisk beregnet premie. Pensjonspremien påvirkes blant annet av lønnsnivå, særaldersgrenser og ulike andre former for tidlig uttak av pensjon, for eksempel AFP.

Vi samarbeider tett med Arbeids- og sosialdepartementet for å modernisere premiesystemet videre. Målsettingen med arbeidet er et premiesystem basert på tydelige og forklarlige prinsipper, som viser reelle premiekostnader, som er transparent og som gir korrekte leveranser.

De aller fleste virksomheter inngår i grupper av like virksomheter der pensjonspremien jevnes ut mellom virksomhetene, slik at pensjonspremien ikke svinger uforholdsmessig mye fra år til år for enkeltvirksomheter.

Om lag 70 virksomheter følges opp virksomhetsspesifikt, uten at premien utjevnes med andre. Se faktaramme til venstre.

Produksjon

Pensjonsutbetalingene skal være riktige. Kravet i tildelingsbrevet er at minst 96 prosent av nye pensjoner skal være korrekte ved første gangs utbetaling, og at minst 96 prosent av endringene i løpende ytelser skal være korrekte.

Utbetalingene skal også skje til rett tid; alle nye pensjoner skal utbetales fra første måned etter siste lønning, så fremt SPK har mottatt den nødvendige dokumentasjonen.

Premiereserve per pensjonstype

Figuren viser fordelingen av premiereserver (opptjente pensjonsrettigheter) fordelt på de ulike pensjonstypene SPK administrerer. Oppgitt i milliarder kroner.

SPK skal levere riktig premie til rett tid. Kravet er at 98 prosent av premiene skal være korrekte og faktura skal effektueres i henhold til avtalt fakturadato.

Disse kvalitetskravene er upåvirket av endringer i lover og pensjonsregelverk. Derfor er det et viktig mål å gjennomføre reformer og utvikle systemer for nye regelverk på en god måte – uten at det forstyrrer den daglige driften og det vi leverer til medlemmene.

Som en del av innsatsen for å effektivisere offentlig sektor, har vi satt oss som mål å håndtere et jevnt voksende antall pensjoner uten å øke antall årsverk i den delen av virksomheten som har ansvar for pensjonsberegning og -utbetaling.

Produksjonsresultater pensjon

For nye pensjoner viste våre stikkprøver en gjennomsnittlig rettprosent på 97,3 prosent. For endringer var tallet 97,9 prosent. Av 24 400 nye pensjoner ble 10 utbetalt etter fristen. (Flere detaljer om utbetalingskvaliteten finner du i tabellen i kapittel 3.2.)

Automatiseringen i pensjoneringsprosessen utføres av såkalte «motorer», som er en integrert del av våre kjernesystemer. Disse motorene prosesserer maskinelle operasjoner som tidligere var manuelle. 60–70 prosent av alle oppgavene som utføres i saksbehandling av pensjoner, er i dag automatisert. Men de oppgavene som gjenstår, har økt i kompleksitet. ([Les mer om digitalisering i kapittel 5.](#))

Våre interne effektiviseringsmål ble nådd i 2017, i likhet med i 2016. (Se figur til høyre.)

Produksjonsresultater premie

Kvalitetskravene ble innfridd, og vi håndterte om lag 140 flere premiebetalende virksomheter enn året før – uten økt bemanning. Utrulling av hendelsesbasert fakturering følger planen.

Medlems- og kundebetjening

Pensjon handler om mer enn hva den enkelte får utbetalt i kroner og øre. Informasjonen og hjelpen vi gir underveis i hele medlemsløpet, er en del av tjenestene våre. Se figur på neste side.

For å levere et godt produkt må vi ha betjeningsløsninger som dekker medlemmenes og medlemsvirksomhetenes behov – samtidig som vi dekker våre egne behov for effektiv drift. Naturlig nok er det ulike livsfaseendringer (for eksempel sykdom eller overgang fra yrkesaktiv til pensjonist) som utløser flest informasjonsaktiviteter og skaper størst betjeningsbehov.

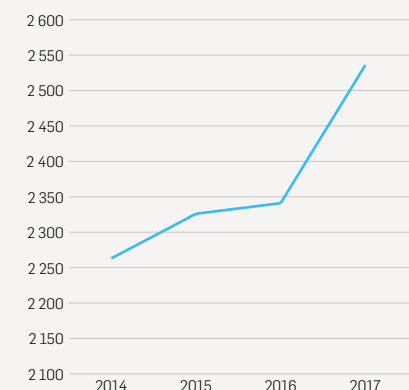
Medlemmer

Vi har digitale løsninger på spk.no som gjør det enkelt for medlemmer å søke informasjon eller få utført oppgaver.

For å opprettholde en høy grad av selvbetjening investerte vi i videreutvikling av nettsidene våre i 2017. Vi fikk blant annet en forbedret pensjonskalkulator på Min side og forbedret chat-funksjon. Kundesenteret har også investert i et nytt verktøy for å håndtere e-post mer effektivt.

SPK har også stor nytte av Difis kontaktregister, som gir oss tilgang til oppdaterte e-postadresser for en stor andel av våre medlemmer. Og via sikker digital postkasse når vi nå nesten halvparten av medlemmene våre. Dette gir gode muligheter for målrettet informasjon.

Utvikling i antall pensjoner per årsverk i pensjoneringsområdet

Bemanningen har vært stabil i en årrekke. Beregning og saksbehandling av utbetalinger, samt vedlikehold av systemer og rutineverk, la i 2017 beslag på 121,5 av SPKs 375 årsverk. I tillegg kommer ressursbruken innen innrapportering av arbeidsgiverdata, IT, kunde- og medlemsbetjening, aktuarberegninger, informasjonsvirksomhet og annen virksomhet som støtter opp under pensjonsprosessen.

Til tross for investeringer i løsninger som gjør det enklere for medlemmer å betjene seg selv, er det mange som ringer oss. I 2017 kom 63 prosent av henvendelsene til vårt kundesenter via telefon, mens 20 prosent kom via e-post og 16 prosent via chat.

SPK har hatt fem prosent økning i antall henvendelser angående pensjon, og gjennomsnittlig samtaletid har økt med sju prosent. Det har vært en svak økning i henvendelser per telefon og e-post, mens det på chat har vært mer enn en fordobling sammenlignet med lanseringsåret 2016.

SPK opplever en stor søken etter informasjon om egen pensjon, og kursavdelingen har i 2017 hatt veldig stor pågang både på kurs og individuelle pensjonsprognoser. Vi har gjennomført ca. 300 kurs med ca. 5 500 prognoser for våre medlemmer.

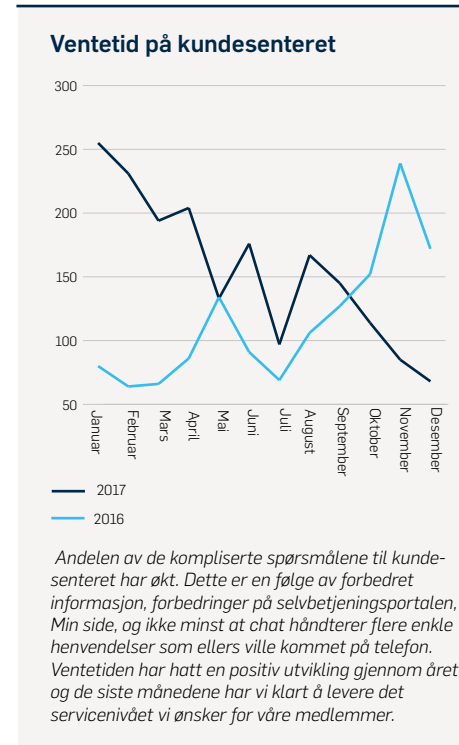
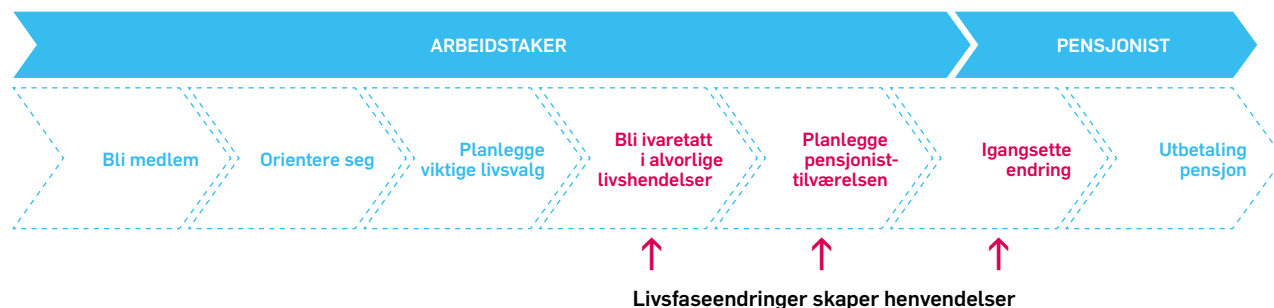
Medlemsvirksomheter

Hovedkanalen mellom oss og medlemsvirksomhetene er våre selvbetjeningsløsninger på spk.no – siden SPK ikke er til stede over hele landet.

I 2017 ble vi ferdig med oppgraderingen av selvbetjeningsportalen «Min virksomhet», der medlemsvirksomheter blant annet kan rapportere medlemsdata, hente økonomiske leveranser og igangsette pensjonering av egne ansatte. Dette har gitt en bedre og mer samlet oversikt for virksomhetene, men også økt nytte i SPK, fordi vi ikke lenger sender leveranser postalt.

Det nye i 2017 var at en rekke statlige kunder mottok faktura fra SPK for første gang (se også avsnittet om premie). Videre utløste omstillinger i stat og kommune også økt kundekontakt.

Ulike faser i medlemsløpet

Figuren viser de ulike fasene i et medlemskap. Pilene indikerer hvilke faser som skaper flest henvendelser. Når vi betjener medlemmer som står i store endringer, er det svært viktig at de føler seg ivaretatt, og nettopp ivaretagelse er det vi scorer høyt på i medlemsundersøkelser. (Se mer om medlemsundersøkelsene våre i kapittel 3.3.4.)

Endringen i samferdselssektoren medførte for eksempel mange beregninger for de fristilte virksomhetene som NSB, Bane Nor og Avinor.

Vurdering av resultater

På alle vesentlige områder har vi holdt oss godt innenfor både kvalitetskravene og effektivitetskravene som er knyttet til pensjonsproduktet. Dette klarte vi ved bedre planlegging, styring og oppfølging, kombinert med en mengde små forbedringer i det daglige arbeidet og forbedringer i våre systemer.

Forbedring av betjeningsløsningene våre har også gitt positive resultater. Men det har vært krevende å møte medlemmenes behov for informasjon – både fordi uavklart regelverk har gjort det vanskelig å gi tilfredsstillende svar, og fordi vi til tider ikke har greid å holde responstiden på det nivået vi ønsker. Vi ser at det er innenfor det vi kan kalle «kundeopplevelser» potensialet for digitale forbedringer er størst. ([Les mer om dette i kapittel 5.](#))

Satsingen

Rundt nyttår etablerte vi pensjonsprogrammet Pro 25, som omfatter implementering av nye samhandlingsregler og ny offentlig tjenestepensjon. Programmet omfatter også ny arbeidsflate på vårt saksbehandlingssystem, og andre utviklingsoppgaver som får betydning for vår effektivitet framover. [Les mer om dette i kapittel 3.1.](#)

Også ny systemløsning for reserve- og premieberegning er med i Pro 25. Det nye systemet skal sikre SPK en framdriftsrettet, stabil og kostnadseffektiv systemløsning.

Redegjørelse for personskadeforsikring

Dette leverer vi

Statens pensjonskasse leverer personskadeordningene på vegne av staten. Disse ordningene er:

- Yrkesskadeforsikring, som dekker yrkesskade og yrkessykdom
- Gruppelivsordningen, utbetales som et engangsbeløp til etterlatte ved død
- Kompensasjons- og erstatningsordninger for skadde vernepliktige, soldater og veteraner
- Personskader forårsaket av statens biler
- Personskader som omfattes av særavtaler for tjenestereiser innenlands og utenlands og stasjonering i utlandet, og andre tariffestede erstatningsordninger for statsansatte

Samfunnsbetydning

Personskadeordningene er med på å sikre medlemmene trygghet i alle livets faser. Hvis uheldet er ute, gir personskadeordningene skadelidte eller etterlatte en engangsutbetaling.

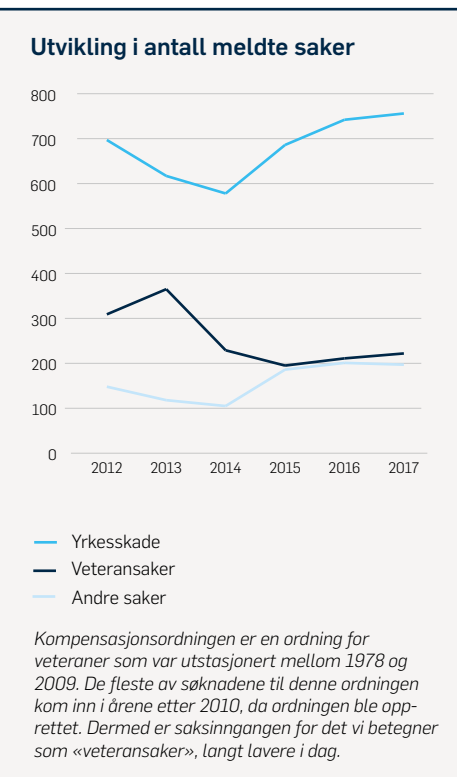
SPK utbetalte 76 millioner kroner i yrkesskadesaker i 2017, mot 69 millioner kroner i 2016, en økning på 10 prosent. Nivået på utbetalingene er relativt stabilt fra år til år. Vi utbetalte nesten 7 millioner kroner i erstatning etter bil-

ansvarslova og hadde ingen utbetalinger etter særavtaler for reiser for statens regning og andre særavtaler.

SPK utbetalte 44 millioner kroner i erstatninger til forsvarspersonell gjennom kompensasjonsordningen. Hvis vi også inkluderer andre personskadeerstatninger som SPK forvalter på vegne av Forsvaret og Justis- og beredskapsdepartementet, utgjorde den samlede utbetalingen 64 millioner kroner, mot 114 millioner i 2016. Dette er en reduksjon på om lag 44 prosent. Etter en topp i årene 2013 og 2014 ser vi nå en kraftig nedgang i utbetalte beløp. Nedgangen er en følge av at sakene kun gjelder tjenesteoppdrag fram til 2009.

SPK utbetalte gruppelivserstatning i 188 saker i 2017. Dette var en nedgang på 9 prosent fra 2016. Det er å anse som en naturlig variasjon. SPK utbetalte 168 millioner kroner i gruppelivserstatning i 2017. Det er en nedgang på 16 prosent sammenlignet med 2016. Det skyldes nedgang i antall saker og antall utbetalinger per sak, det vil si færre erstatningsberettigede etter avdøde.

SPKs kunder betalte inn 235 millioner kroner i premie for gruppeliv og yrkesskade. Avviket sammenlignet med samlede utbetalinger, skyldes at kun om lag halvparten av kundene som har gruppeliv, betaler premie.

Kapittel 3.3.2: Årets aktiviteter og resultater

Produksjon

Etter en liten nedgang i antall nye meldte saker for et par år siden, er nivået nå igjen relativt stabilt og ligger på ca. 1 100 personskadesaker per år, totalt. Hoveddelen av disse er yrkesskadesaker, som utgjør i underkant av 700 saker per år.

Til tross for at kompensasjonsordningen for veteraner fra internasjonale operasjoner nå har vært i kraft i sju år, får vi fremdeles inn mange nye saker og har derfor til enhver tid et stort antall saker under behandling. Sakene er komplekse, og det vil ofte være nødvendig å innhente tilleggsopplysninger før vedtak ferdigstilles. Vi ser at grundighet er viktig i disse sakene, noe som vises ved svært høy medholdsprosent i Klagenemnda (det vil si klagenemnda for veteransaker med krav om kompensasjon og billighetserstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner). Vi tilstreber å ferdigstille vedtak innen fire uker fra vi har mottatt siste nødvendige dokumentasjon.

Vi møter nå fast i Klagenemnda og deltar på konferanser med mer. Dette gjør at vi har en god dialog og forståelse mellom partene i disse sakene.

Medlems- og kundebetjening

I behandling av personskadesaker er vår ambisjon å behandle sakene uten ugrunnet opphold, og vedtakene vi treffer, skal være riktige og rettferdige. Resultatkravet fra Arbeids- og sosialdepartementet er at minst 85 prosent av erstatningsbeløpene skal utbetales innen fire uker, henvedelser i sakene skal besvares innen 30 dager, og utbetaling av gruppelivserstatning skal skje innen sju virkedager etter at fullstendig dokumentasjon foreligger.

En personskadesak krever ofte innhenting av omfattende dokumentasjon – fra flere parter. Derfor kan det ta tid å få ferdigbehandlet en sak og fatte vedtak. Vi legger vekt på å være i tett dialog med skadelidte og/eller vedkommendes advokat underveis.

Vi bruker vår hjemmeside spk.no for å fortelle om produktene og søknadsprosessene. Vi bistår HR-ansvarlig hos arbeidsgiverne når det oppstår situasjoner som kan utløse en forsikringssak.

Resultater

I 2017 ble 90 prosent av forsikringsutbetalingene i personskadesakene foretatt innen fristen, og det var kun to brudd (1 prosent) på utbetalingsgarantien i gruppelivsaker.

De grep som er tatt, med tanke på saksbehandlingsverktøy, rutiner og organisering, har gitt ønskede resultater – i form av mer effektiv saksbehandling og raskere svar på henvedelser. Antall avsluttede saker er ikke økt, men vi ser en markant nedgang i antall gjenåpnede saker. Antallet åpne saker er derfor relativt stabilt, på ca. 700 saker. Dette tyder på at saksbehandlingen er av høyere kvalitet og at saker avsluttes når de er klare for avslutning.

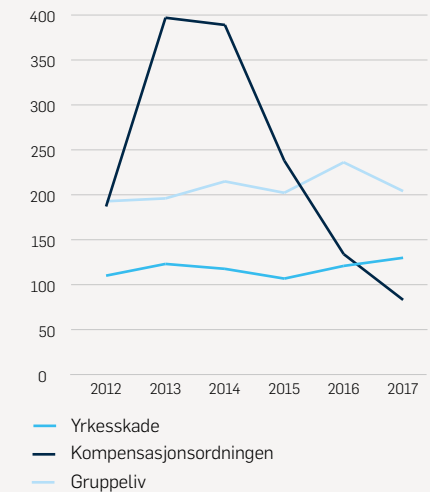
Arbeidet med prosessforbedring er videreført. Vi har også utviklet en egen juridisk fagportal. Dette er nyttige verktøy i forbedringsarbeidet og bidrar til god samhandling på tvers i SPK.

Satsinger

SPK har mål om å forenkle søknadsprosessen og redusere tiden det tar fra en skade er meldt til saken er ferdig behandlet og gjort opp.

Utbetaling per ordning

Millioner kroner

Nedgangen i utbetalinger på kompensasjonsordningen henger sammen med nedgangen i antall saker.

Redegjørelse for lån

→ **Statens pensjonskasse forvalter bolig-lånsordningen på vegne av staten. I 2017 mottok vi 5 000 lånesøknader. Dette er 11,1 prosent flere søknader enn vi mottok i 2016, og det ser ut for at kundeflukten har bremsset noe opp. Renten har vært uendret (2,178 prosent nominelt) gjennom hele året.**

Dette leverer vi

Medlemmer og pensjonister kan søke om boliglån på inntil 1 700 000 kroner med sikkerhet i egen bolig. Det gis lån til kjøp av egen bolig, refinansiering av lån og lån til oppussing av bolig.

Samfunnsbetydning

Statens pensjonskasse har forvaltet låneordningen siden 1966. Boliglånsordningen er en avtale for statsansatte framforhandlet av partene i arbeidslivet, og ble i 1988 knyttet opp mot Hovedtariffavtalen i staten.

Vår målsetting er at vi skal ha en effektiv og profesjonell forvaltning av låneordningen, og at lånekundene opplever søknadsprosessen som rask og med gode digitale løsninger.

Ved utgangen av 2017 hadde SPK 49 800 lånekunder, mot 56 800 ved utgangen av 2016. Utlånsporteføljen var på 49,3 milliarder kroner per 31.12.2017*. Dette er en nedgang på 15,6 prosent, målt mot samme periode i 2016. Nedgangen skyldes redusert rentefordel, som fører til at det er flere lånekunder som innfrir lånet sitt, enn nye lån som utbetales.

Produksjon

SPK mottok 5 000 søknader i 2017, fordelt på 480 søknader om kjøp til bolig og 4 520 søknader om refinansiering og ombygging. Alle søknader om nye boliglån og refinansiering skal behandles innen 14 dager.

Det ble innfridd 10 000 lån i 2017, som er en nedgang på 32,9 prosent siden 2016. Gjennomsnittlig innfridd beløp var på 984 000 kroner, mot 1 099 000 kroner i 2016.

Vi utbetalte totalt 3 143 lån, som er 14,1 prosent flere enn i 2016. Gjennomsnittlig utbetalt beløp var på 1 273 000 kroner, mot 1 258 000 kroner i 2016.

Mislighold av lån er for 2017 på 0,052 prosent, som fortsatt er meget lavt.

Vi har sendt ut tre spørreundersøkelser om søknadsprosessen. Målingene viser at 95 prosent av dem som søker lån hos oss, alt i alt er godt, eller meget godt, fornøyd med prosessen for å søke lån i Statens pensjonskasse.

I 2017 har vi jobbet mye med effektiviseringstiltak og nesten hele låneforvaltningen er digitalisert. Ved å se på hele prosessen – fra en person vurderer å søke lån hos oss til lånet er innfridd (ende-til-ende-prosesser) – har vi skapt gevinster i flere deler av organisasjonen.

Medlems- og kundebetjening

SPK har hatt en nedgang i antall henvendelser vedrørende lån på 21,8 prosent fra 2016 til 2017. Nedgangen skyldes i stor grad at vi har forbedret informasjonen til lånsøker underveis i søknadsprosessen, og at flere finner sine svar på våre nettsider. I 2017 oppgir 91 prosent av lånsøkerne at de har benyttet spk.no for å få informasjon om boliglånsordningen, mot 88 prosent i 2016.

Gjennomsnittlig samtaletid med kundebehandler på Kundesenteret har økt noe (6 prosent) i 2017. Årsaken til økningen er at andelen av de enklere spørsmålene er redusert, som følge av forbedret informasjon, og at de som tar kontakt oftere, har noe mer kompliserte spørsmål.

* Samlet utlån per 31.12.2017 rapportert til låntakerne er 49,3 milliarder kroner. Bokført utlånsportefølje i årsregnskapet er basert på kontantprinsippet og er bokført med 49,1 milliarder kroner.

20 prosent kontaktet oss via e-post, 16 prosent via chat og 63 prosent på telefon.

Resultater

Vi innfridde 32,9 prosent færre lån i 2017 enn i 2016. Vi fikk inn 11,1 prosent flere søknader, og vi utbetalte 14,1 prosent flere lån. Men likevel fortsatte antall lånekunder å synke, slik det har gjort siden 2014. Vi ser imidlertid at den nedadgående kurven har flatet noe ut.

Vi har gjort omfattende endringer i søknadsprosessen for låneproduktet de siste årene. Resultatet har vært at store deler av prosessen har gått fra å bære preg av mange manuelle steg, mye papir og omfattende dokumenter som har vært sendt per post, til nå å oppleves som heldigital.

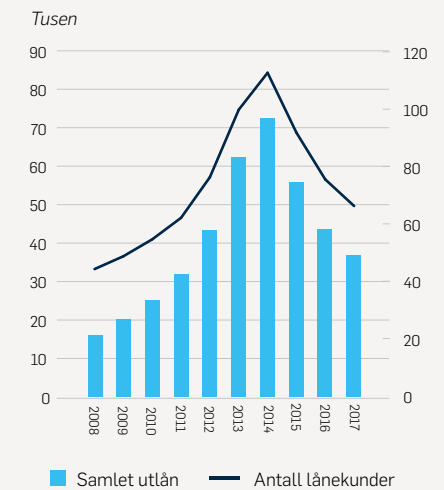
I 2017 har målet vært å gi lånsøker bedre informasjon underveis i prosessen for å unngå lengre saksbehandlings-tid, færre henvendelser og raskere prosess fra søknaden mottas til lånet utbetales. Resultatet er tre prosentpoeng økning i antall lånsøkere som aksepterer lånetilbudet. Alle søknader om nye boliglån og refinansiering ble behandlet innen fristen på 14 dager. Se også resultattabell i Kapittel 3.3.2.

Digitaliseringen av flere oppgaver i forvaltningen har gitt lavere porto- og printkostnader, mindre ressursbruk på manuelt arbeid og raskere behandling av endringer.

Satsinger

Selv om det er innført gode digitale løsninger for søknadsprosessen, og at tilfredsheten blant lånekundene er veldig høy, ser vi at forventningene blir høyere etter hvert som det utvikles nye produkter og tjenester i samfunnet for øvrig. Basert på dette er det fortsatt elementer som kan digitaliseres ytterligere, også i søknadsprosessen for lån.

Utvikling i antall lånekunder og utlånsvolum

Antall lånekunder gikk ned med 12,2 prosent fra 2016 til 2017, og totalt utlånsvolum ble redusert med 15,6 prosent i samme periode. Dette skyldes redusert rentefordel.

Andre aktiviteter og tiltak

→ **Delkapitlene foran handler om aktiviteter og resultater som er knyttet til spesielle produkter og leveranser. I dette delkapitlet tar vi fram andre sentrale aktiviteter og resultater som er knyttet til SPK som helhet.**

For å nå målene i vårt tildelingsbrev, og de målene vi har satt oss selv, har vi vært spesielt opptatt av følgende:

Nye personvernregler

I mai 2018 trer en ny personopplysningslov i kraft. Den nye loven er en direkte følge av EUs nye forordning for personvern (General Data Protection Regulation, også kalt GDPR). Det innebærer at personer som får sine personopplysninger registrert, får nye rettigheter, mens virksomheter som SPK får nye plikter.

SPK etablerte et prosjekt for å utrede konsekvensene av den nye loven og planlegge nødvendige tiltak både når det gjelder systemer, rutiner og kompetanse. I 2017 har prosjektet jobbet med dette:

- Avklare konsekvenser og identifisert tiltak
- Kompetanseheving
  - Obligatorisk e-læringskurs om GDPR generelt for alle ansatte (fullført i 2017)
  - Kurs for ansatte som er involvert i systemutvikling, med temaet «innebygget personvern» (gjennomføres vår 2018)
  - Kurs for ledere (gjennomføres vår 2018)
- Oppdatere policy, rutiner og beste praksis for håndtering av personopplysninger

Personvernombud

Den nye loven krever at alle offentlige virksomheter har et personvernombud. Vi fikk vårt ombud på plass sommeren 2017.

Enda smidigere IT-metodikk

Vi startet med smidig utviklingsmetodikk i prosjekt Perform (2008–2012). To viktige elementer i det vi i ettertid har kalt SPK-modellen, er at vi fordeler oppgavene som skal løses på flere leveranser, og at utviklingen skjer i tverrfaglige team. I løpet av årene som har gått siden Perform ble avsluttet, har vi stykket opp leveransene enda mer og blitt enda mer tverrfaglige.

Kontinuerlige leveranser

Tidligere samlet vi større og mindre endringer i faste, planlagte leveranser, som ble lagt til helger, fordi det var nødvendig å stenge vitale systemer. Målinger vi har gjennomført siden 2016, viser imidlertid at veldig mange endringer vi foretar, er så små at de kan leveres «underveis», det vil si utenom de faste leveransene, og uten at det medfører nedetid for systemene.

I dag har vi kontinuerlige leveranser av ny funksjonalitet, og den nye funksjonaliteten blir tatt i bruk umiddelbart. Dette er gunstig, fordi mindre forbedringstiltak kan settes i verk raskere – og dermed gi tidligere gevinst både for oss og for våre eksterne brukere (besøkende på spk.no og brukere av ulike betjeningsløsninger).

Vi ser også at vi får bedre løsninger med lavere risiko. Ganske enkelt fordi vi først leverer en minimumsløsning, som tas i bruk umiddelbart. Basert på konkrete tilbakemeldinger fra reelle brukere, blir løsningen kontinuerlig forbedret.

Fordi vi løser mange oppgaver underveis, blir de faste, planlagte leveransene dessuten mindre omfattende, og nedetiden blir redusert. I 2016 og 2017 reduserte vi den planlagte nedetiden med 95 timer årlig – fra 130 i 2015 til 35 i 2017.

Tverrfaglige team

I Perform tok vi i bruk tverrfaglige team, som bestod av representanter fra utviklersiden og forretningssiden. Senere har vi utvidet de tverrfaglige teamene til også å omfatte forvaltningssiden – altså de som har ansvar for forbedring, feilretting etc.

Det nye i 2017 er at vi har utvidet teamene ytterligere. Nå er også driftssiden med. Det vil si de som har ansvaret for at systemene er oppe og står.

Vår erfaring er at vi lager bedre løsninger når alle er med – koden blir bedre når vi vet hvordan den skal brukes, forvaltes og driftes.

Rekruttering og oppfølging av medarbeidere

Gjennomsnittlig årsverk i 2017 var 375. Dette er en nedgang på 10 årsverk fra 2016. Ved utgangen av 2017 hadde vi 370 årsverk.

SPK er inne i en periode med store regelverksendringer og utviklingsoppgaver. Samtidig ser vi at kravet til effektivisering og digitale betjeningsløsninger øker i offentlige virksomheter – i tråd med samfunnet generelt. For å nå våre mål må vi evne å rekruttere de riktige personene og sikre oss den rette kompetansen.

I 2017 har vi forsterket og forbedret rekrutteringsprosessen. Vi har blant annet tatt i bruk et nytt verktøy for å teste kandidater og sørge for at lederne får beslutningsgrunnlag ved ansettelse. SPK opplever stor interesse for våre utlyste stillinger. Men som markedet for øvrig merker vi for tiden stor konkurranse om enkelte IT-medarbeidere.

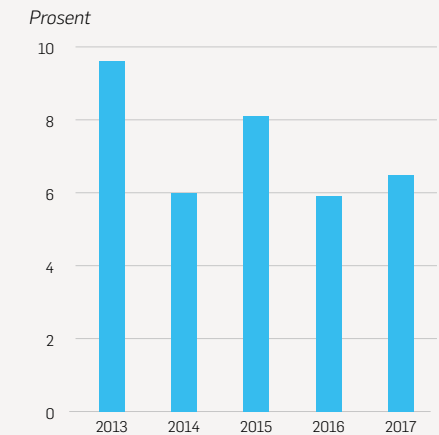
Utvikling av ledere og medarbeidere

Lederutviklingsløpet 2014–2016 hadde endringsledelse som et gjennomgående tema, med vekt på flytteprosessen til nye lokaler på Skøyen. Lederutviklingsløpet 2017–2018 har også satt fokus på endringsledelse, men nå med hovedvekt på utfordringene som er knyttet til nye reformer.

I 2017 ble SPKs interne utviklingsprogram for medarbeidere gjennomført for 8. gang. Dette er et program for de som ønsker å jobbe med utvikling av eget medarbeiderskap, og samtidig bidra til utvikling av organisasjonens kultur og arbeidsmiljø.

Vi fortsatte også arbeidet med å redusere sykefravær, og i 2017 intensiverte vi sykefraværsoppfølgingen. HR-enheten vår tilbyr nå workshopen «Bli hjemme eller gå på jobb», med fokus på informasjon, medvirkningsplikt, holdninger og viktigheten av en åpen og god dialog.

Turnover de siste fem år

SPK har et måltall på turnover på 8 til 10 prosent for å sikre god balanse mellom stabilitet og fornyelse. I 2017 var tallet 6,5.

Andre aktuelle tall:

Sykefraværet ved utgangen av 2017 var på 5,8 prosent. Dette er en mindre økning fra i fjor (0,1%). Fordelingen av kvinner og menn i SPK var på henholdsvis 56 prosent og 44 prosent. Vi hadde 60 prosent kvinnelige ledere. Ca. 15 prosent av våre medarbeidere har innvandrerbakgrunn.

Klart språk – i samarbeid med KLP, NAV og Finans Norge

SPK skal sørge for at tjenester og informasjon er tilpasset medlemsvirksomhetenes og medlemmenes behov. Vi skal sørge for god gjennomføring av reformer, ha høy kunde- og medlemstilfredshet, høy selvbetjeningsgrad og høy effektivitet.

Klart og effektivt språk er en forutsetning for at vi skal nå disse målene. Og for å ivareta rollen som folkeopplyser er det dessuten viktig at vi samarbeider med de øvrige aktørene i tjenestepensjonsmarkedet og skaper mest mulig helhetlig kommunikasjon om pensjon i bransjen generelt.

I 2017 lanserte Finans Norge en felles ordliste for sine medlemsvirksomheter. SPK har samarbeidet med Finans Norge og sørget for at relevante ord og begreper fra deres liste nå ligger inne i vår interne SPK-ordliste, fordi vi ønsker å legge oss på bransjestandard i våre forklaringer.

SPK har også tatt initiativet til et språksamarbeid med KLP og NAV. Vi har etablert en felles språkgruppe med et forankret mandat. I første omgang skal gruppen ta for seg begrepsbruk og forklaringer som strider mot hverandre – til forvirring for både saksbehandlere, systemutviklere og publikum.

Internt i SPK har vi brukt e-læringskurset «Den gyldne pen- nen» fra Difi som utgangspunkt og supplert med skredder- sydde kurs i ulike enheter.

Bedre målinger for å sikre tilfredse medlem- mer og kunder (medlemsvirksomheter)

I tildelingsbrevet er det et krav at medlems- og kundetil- fredsheten skal være minst like god som den var i 2016. Det innebærer en tilfredshet på 62 prosent blant medlem- mene og 70 prosent blant kundene. I 2017 startet vi en ny metode for måling av tilfredshet, der vi gikk bort fra en stor årlig undersøkelse. Vi ønsket hyppigere målinger, og gikk over til å måle kvartalsvis.

I tillegg til endret hyppighet har vi også endret utvalget. Vi har gått fra å måle generell tilfredshet blant tilfeldige kunder og medlemmer som ikke nødvendigvis har hatt kontakt med SPK, til å måle tilfredsheten blant personer som har hatt aktiv kontakt med oss. Det vil si kunder, med- lemmer og andre som har mottatt leveranser fra oss, eller vært i kontakt med oss på annen måte – for eksempel via selvbetjeningskanaler eller kurs.

Endringene betyr at vi ikke har tall for 2017 som kan sammenlignes med tallene for 2016.

De første målingene med den nye metoden viser en samlet medlems- og kundetilfredshet på 80 prosent for tredje kvartal 2017.

Vi beholdt også topplasseringen på Aalunds årlige bransjeundersøkelse – en uavhengig undersøkelse av det norske tjenestepensjonsmarkedet. Men vi falt fra første til åttendeplass på TNS Gallups undersøkelse som måler omdømmet til virksomheter i offentlig sektor – basert på et generelt utvalg av befolkningen som ikke nødvendigvis har kjennskap til oss.

TNS Gallups og vår hovedantakelse er at fallet i omdøm- met kan være knyttet til den mindre gunstige lånerenten, og uavklart pensjonsregelverk som har gjort at SPK i lang tid ikke har kunnet gi klare svar til sine medlemmer og kunder.

Kapittel 4: Styring og kontroll av virksomheten

1920

→ På denne tiden var det dokumentbunker og protokoller å forholde seg til. Tall og opplysninger måtte sammenstilles manuelt.

2017

→ I dag har vi ulike systemer og verktøy som gir oss nødvendig styringsunderlag til å se virksomheten som helhet.

Styring og kontroll

→ **SPK har god styring og kontroll på virksomheten. Vi nådde alle vesentlige mål og resultatkrav fastsatt av vårt fagdepartement også i 2017, og vi fikk ren revisjonsberetning fra Riksrevisjonen.**

Etatsstyring

Også i 2017 har det vært en god styringsdialog mellom Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) og oss. Vi har hatt tre ordinære etatsstyringsmøter med gjennomgang av årsrapport og tertialrapporter, i tillegg til flere særmøter. De vesentligste temaene i styringsdialogen med departementet har i 2017 vært:

- Våre forberedelser til den kommende pensjonsreformen med innføring av nytt samordningsregelverk
- Implementering av modernisert premiesystem
- Videreutvikling av vår pris- og kostnadsmodell
- Aktiviteter i forbindelse med 100-årsmarkering i november 2017

Hvordan vi driver styring og kontroll

Helhetlig virksomhetsstyring

Vi har etablert en helhetlig tenkning på virksomhetsstyring i SPK, hvor vi styrer mot både kortsiktige og langsiktige mål. For å ivareta helhetsperspektivet har vi integrert mål- og resultatstyringen med risikostyring og tiltaksstyring. Videre er vi i gang med å integrere prosessdimensjonen i den helhetlige styringen.

I den interne rapporteringen er vi dermed opptatt av å vise hvordan alt henger sammen: fra målstyring, økonomistyring, risikostyring, porteføljestyring og prosessstyring.

Alle våre utviklingsaktiviteter inngår i SPKs porteføljestyring.

Risikostyring

Gjennom flere år har vi hatt tertialvise risikogjennomganger på hvert forretningsområde og samlet for SPK, hvor risikoer vurderes opp mot mål, etterlevelse av lover og regler samt pålitelig rapportering. Risikovurdering av utviklingsprosjekter gjennomføres etter samme metodikk som øvrig risikostyring i SPK.

Økonomistyring

I den interne økonomistyringen følger vi opp reelle kostnader basert på de statlige regnskapsstandardene for periodisert regnskap, mens den eksterne rapporteringen avlegges i henhold til kontantprinsippet.

SPK har alt i alt god budsjettkontroll, med løpende oppfølging av økonomien i drifts- og utviklingsaktivitetene som en integrert del av resultatrapporteringen i forretningsområdene og til toppledelsen.

Aktiviteter i 2017

I 2017 har vi vært opptatt av å videreføre vår helhetlige virksomhetsstyring. Videre har vi hatt spesielt fokus på å styre og følge opp forberedelsene til reformgjennomføringen, i tillegg til å videreføre arbeidet med prosessorientering av SPK. [Les mer om dette i kapittel 3.1.](#)

I løpet av året satte vi i gang et arbeid for å revidere SPKs pris- og kostnadsmodell, der formålet er å sikre at kundene betaler riktig pris for tjenestene de mottar. I 2017 har vi konsentrert oss om å etablere reviderte kostnadskalkyler, og i 2018 skal arbeidet videreføres ved å etablere revidert prismodell.

Videre har vi i 2017 forberedt oss på kravene som følger av ny personvernlovgivning og kravene i GDPR-forordningen*, som trer i kraft mai 2018. Vi har opprettet et nytt personvernombud og startet arbeidet med å dokumentere alle våre behandlinger i henhold til kravene. [Les mer om dette i kapittel 3.3.4.](#)

Resultater i 2017

Vi har nådd alle vesentlige mål og resultat-/leveransekrav fastsatt av ASD i tildelingsbrevet. Vi hadde tenkt å gjennomføre en beredskapsøvelse i slutten av 2017. Men som følge av store aktiviteter de siste månedene er denne øvelsen utsatt til første halvår av 2018, i dialog med ASD.

Utviklingstiltak

Våre utviklingsaktiviteter i 2017 har inngått i en utviklingsportefølje med et samlet budsjett på 60 millioner kroner. De viktigste tiltakene har handlet om å forberede reformer, implementere modernisert premiesystem og forbedre våre betjeningsløsninger. Fordi vi opplevde noe knapphet på utviklingsressurser og fordi noen tiltak var mer komplekse enn antatt, ble ca. 15 prosent av aktivitetene i porteføljen forskjøvet til 2018. [Les mer om dette i kapittel 3.3.1.](#)

* General Data Protection Regulation

Riksrevisjonen

Vi fikk rene revisjonsberetninger fra Riksrevisjonen for både årsregnskapene til SPK og Jernbanens Pensjonskassefond for 2016.

Høsten 2017 har Riksrevisjonen gjennomført interimrevisjon i SPK, med fokus på blant annet generelle datakontroller og internkontroll knyttet til blant annet regnskapsavslutning, driftsregnskap og flere av våre inn-/utbetalingsprosesser.

Internrevisjonen

Internrevisor har over tid observert at vi har et modent og godt regime for internkontroll. De har ikke avdekket vesentlige risikoforhold som ikke er kjent for ledelsen. Internrevisor gjennomførte fire internrevisjonsprosjekter i 2017, og ingen forhold ble vurdert som kritiske. De observasjoner og anbefalinger vi fikk, handlet om videre forbedringsmuligheter, ikke om avvik fra gjeldende lover og krav.

Sikkerhet og beredskap

Sikkerhetssituasjon i SPK vurderes fortsatt som tilfredsstillende. Det har vært en positiv utvikling over flere år både i vår tekniske sikring og ansattes bevissthet rundt sikkerhet. Samtidig ser vi en stadig endring i trusselbildet, som med-

fører et tilsvarende behov for kontinuerlig forbedring. For å forbedre både sikkerheten og vår sikkerhetskultur har vi forbedret en rekke rutiner og tekniske løsninger. Vi har også hatt flere aktiviteter for å heve bevissthetsnivået og kompetansen blant ledere og ansatte. Videre har forberedelsene til GDPR vært sentral.

Risikovurdering

Vårt interne risikobilde viser at våre risikoer i stor grad er knyttet til planlegging og implementering av store reformer de kommende årene, samtidig som vi har ambisjoner om å videreføre arbeidet med effektivisering av driften. Å sikre tilstrekkelige og kompetente IT-ressurser vil være en spesiell utfordring.

Kapittel 5: Vurdering av framtidutsikter

1930

→ De statlige anleggsarbeiderne hadde ingen pensjonsrettigheter. Men etter 1936 kunne de søke om behovsprøvd pensjon.

2017

→ Vi er i siste fase av en reform som skal sikre et bærekraftig pensjonssystem for kommende generasjoner.

Ny offentlig tjenestepensjon skaper utfordringer og gir muligheter

→ **Innen 2021 skal nye overgangsregler for tjenestepensjon i offentlig sektor være klare til bruk for dem som er født i 1954 eller senere. Det betyr ikke at de gamle reglene forsvinner. Noen av dem kommer til å leve til rundt 2100. Altså i rundt 80 år til.**

Vi har sett på hvor mange ulike regelverk som kan komme til å leve parallelt, hvor mange medlemmer som treffes av de ulike regelverkene – og hvilke administrative utfordringer og muligheter vi kan forvente.

Først en presisering:

3. mars 2018 inngikk regjeringen og partene i arbeidslivet en avtale om ny offentlig tjenestepensjon. Dette er ikke en analyse av nye og foreslåtte regler. Denne redegjørelsen er basert på høringsforslag og antakelser det var naturlig å ha per 31.12.2017.

Poenget vårt er at Norge hadde et pensjonssystem som ikke var samfunnsmessig bærekraftig. Derfor forhandlet

politikerne og partene i arbeidslivet fram en pensjonsreform som startet i 2011. Da fikk vi en rekke nye regler. Og fordi pensjonsregelverk ikke er noe som kan endres over natten, fikk vi også ulike overgangsregler. Det samme vil skje for de delene av reformen som utformes nå.

Konsekvensen er at vi i mange tiår framover må forholde oss til gamle og nye folketrygdsregler, gamle og nye tjenestepensjonsregler og gamle og nye samordningsregler – pluss unntak og overgangsregler.

Dette kommer til å prege det norske samfunnet på ulikt vis. Hvordan? Hvem? Hvor mange? Vi har sett på noen av konsekvensene, med utgangspunkt i SPKs medlemsmasse.

Fire variasjoner av alderspensjoner

SPK administrerer flere ulike ordninger (se oversikt i statistikken bak i rapporten). Innenfor de ulike ordningene kan det være ulike særbestemmelser. Men om vi snakker i stort, har vi levert én hovedvariant av alderspensjon. Den har vært tilnærmet lik siden SPK ble etablert for 100 år siden.

Når hele settet av nye regler er på plass, vil variasjonene bli så store at vi kan snakke om flere ulike alderspensjoner.

Dette har vi prøvd å illustrere i figuren på neste side. Her har vi satt opp en oversikt som viser hvilke regelverk som treffer de ulike årskullene, og vi ser at våre medlemmer kan deles i fire grupper som vil få fire ulike varianter av alderspensjon.

Hvor store er de ulike gruppene?

Pensjonsordningene SPK administrerer, har til sammen drøyt én million medlemmer når vi legger sammen de som er i jobb, pensjonister og medlemmer med pensjonsrettigheter de har opptjent i et tidligere arbeidsforhold (oppsatt rett).

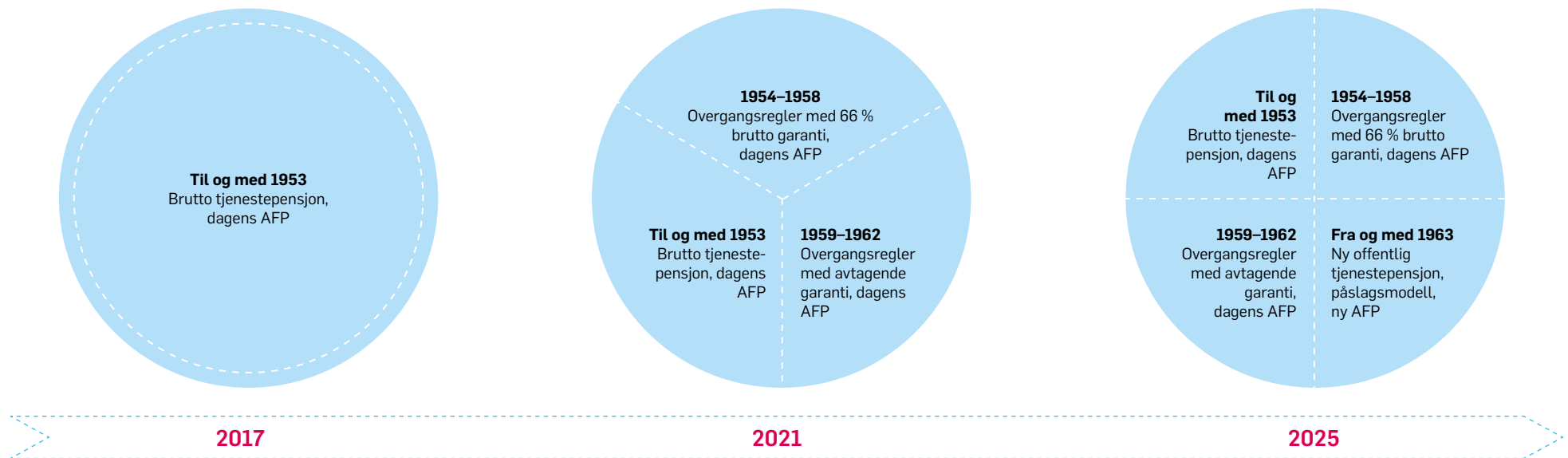
For å gi et bilde av hvor mange SPK-medlemmer som på ulike måter vil bli truffet av regelendringene, har vi sett på medlemmer som per 31.12.2017 ikke mottok noen form for pensjon fra oss. Uførepensjonister og AFP-pensjonister vil også bli truffet av regelverksendringene om de går tilbake til aktivt arbeid, og når de går over på alderspensjon. Men for enkelthets skyld har vi valgt å holde oss til hovedgruppen – aktive medlemmer og medlemmer med tidligere opptjente (oppsatte) rettigheter.

Forts. side 44

Fra ett til fire hovedprodukter

→ Ulike regelverk for ulike årskull vil leve parallelt i rundt 80 år

Innen 2021 skal nye overgangsregler for tjenstepensjon i offentlig sektor være klare for dem som er født i 1954 eller senere. Det betyr ikke at de gamle reglene forsvinner.

Antall personer som treffes av de ulike regelverksendringene

	1944–1953	1954–1958	1959–1962	1963–2100
Antall medlemmer i arbeid og medlemmer med rettigheter fra tidligere arbeidsforhold	64 000	88 000	97 000	553 000

Figuren viser hvordan SPK-medlemmene er fordelt i de ulike aldersgruppene.

Figuren er basert på informasjon som var kjent per 31.12. 2017. 3. mars 2018 ble regjeringen og partene i arbeidslivet enige om en avtale om ny offentlig tjenstepensjon.

Hvor lenge vil vi ha både gammel og ny offentlig tjenstepensjon?

La oss tenke oss en person som er født i 1998, og som begynner i en stilling med rett til offentlig tjenstepensjon som 20-åring – altså i 2018.

Denne personen kan hypotetisk rekke å få et par års opp-tjening etter gammelt regelverk før 2020. Dersom levealderen fortsetter å øke, er det ikke usannsynlig at personen blir 100 år. Da er vi rundt år 2100, det vil si rundt 80 år fra i dag.

Hva blir konsekvensene?

Målet med pensjonsreformen som startet i 2011, og som i hovedsak avsluttes med ny offentlig tjenstepensjon, er å skape et bærekraftig og fleksibelt pensjonssystem. Det innebærer blant annet

- at vi må jobbe lenger enn pensjonistene før oss for å oppnå samme ytelse.
- at vi i mange tiår framover må leve med flere parallelle regelverk.
- at befolkningen trenger hjelp til å forstå regler og valgmuligheter, slik at de er forberedt på konsekvensen av valgene de tar.
- at pensjonsleverandørene får nye utfordringer, men også nye muligheter.

Det er pensjonsleverandørens utfordringer og muligheter vi nå skal se nærmere på.

Krever lang og grundig planlegging

Regelendringer treffer en pensjonsleverandør på flere måter og utløser en rekke tiltak. Vi kan grovt skille mellom tiltak som skal gjøre oss i stand til å anvende regelverket (betale ut rett pensjon til rett tid), og tiltak som skal gjøre oss i stand til å informere om regelverket (gode løsninger for kunde- og medlemsbetjening).

Jo flere regler vi skal anvende og informere om, desto viktigere – og vanskeligere – blir det å koordinere utviklingsoppgavene og skape effektive og brukervennlige verktøy. Det sier seg selv at planlegging er viktig.

I SPK har vi i lengre tid begynt å planlegge innføringen av nye samordningsregler og ny offentlig tjenstepensjon. I 2017 samlet vi disse utviklingsoppgavene, og andre sammenfallende oppgaver, i ett stort pensjonsprogram som vi forkortet kaller Pro 25.

Vi har samlet både rene reformoppgaver og andre oppgaver vi må – eller ønsker å – løse, fordi det gir bedre muligheter for å koordinere ressurser og skape gode synergier. Vi bygger på gode erfaringer fra prosjekt Perform

(2008–2012), der vi også samlet ulike oppgaver som falt sammen i tid.

Ambisjoner om å utnytte reformene

Pensjonsprogrammets hovedformål er å håndtere det nye regelverket, samtidig som vi har som ambisjon å øke effektiviteten og kvaliteten i daglig drift.

I tillegg til ny funksjonalitet for å takle nye regler, vil det bli nødvendig med tilpasninger og endringer i dagens systemer. I tillegg til å informere om nye regler må vi tilpasse eksisterende informasjon og eksisterende betjeningsløsninger.

Vi har dessuten en lang liste med forbedringsideer som ikke nødvendigvis henger direkte sammen med reformarbeidet.

Situasjonen vi står i, kan på mange måter sammenlignes med situasjonen du står i når familiesituasjonen din endrer seg og boligen din må tilpasses nye behov. Du kan velge å ta bare «må»-oppgavene, eller du kan benytte anledningen til å gjøre andre forbedringer .... når du likevel har håndverkerne inne. Du kan også velge å rive for å bygge nytt – basert på en grundig kost/nytte-vurdering som viser at det gir gevinster.

Det er disse vurderingene vi og andre pensjonsleverandører

nå må ta. Ett viktig element i vurderingene er kravet – og vårt eget ønske – om effektiv drift. Et annet element er kravet – og vårt eget ønske – om enkle og helhetlige betjeningsløsninger. Som pensjonsleverandører konkurrerer vi ikke med Google og Facebook, men vi lever i en digitalisert verden. Det er mot internettgigantenes brukervennlige nyvinninger våre løsninger blir målt av våre brukere.

Digitalisert framtid

SPK har kommet langt i digitalisering av tjenesteproduksjon og automatisering av arbeidsprosesser (figur til høyre).

Det er et større potensial for digitalisering for å oppnå gode kundeopplevelser (betjeningsløsninger) enn i selve tjenesteproduksjonen. Det er også stort potensial for økt digitalisering av samhandling mellom SPK og andre offentlige virksomheter.

Vi ser også at det ligger muligheter for økt brukertilgjengelighet, effektivisering og kvalitet ved å bruke statlige felleskomponenter i enda større grad.

Digital kundeopplevelse

Vi har flere digitale løsninger på spk.no som gjør det enklere for virksomheter og medlemmer å betjene seg selv, søke informasjon eller ta kontakt med oss. SPK har også stor

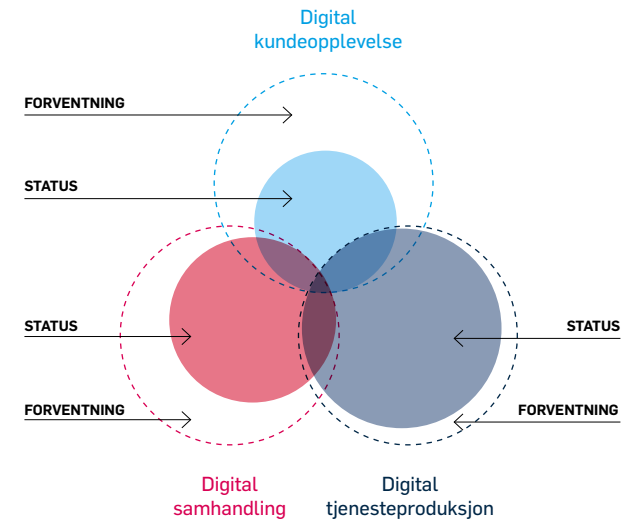
nytte av Difis kontaktregister, som gir oss tilgang til oppdaterte e-postadresser for en stor andel av våre medlemmer, og vi når nesten halvparten av medlemmene våre via digital postkasse.

Dette gir gode muligheter for å skreddersy informasjon – noe som vil bli viktigere og viktigere etter hvert som de ulike regelvariantene slår inn. Men kommende pensjonister vil også ha behov for å innhente informasjon selv – for eksempel ved hjelp av en god pensjonskalkulator eller lignende løsninger.

Digital samhandling

Digital samhandling foregår innad i virksomheten, med våre medlemsvirksomheter, og med en rekke andre samarbeidspartnere.

I dag bruker vi for eksempel webtjenester for å utveksle pensjonsdata med NAV og enkelte ordninger innenfor overføringsavtalen. Videre bruker vi det sentrale folkeregisteret og inntekts- og persondata fra skatteetaten.

SPK har valgt å definere digitalisering som samspillet mellom tre områder: digital kundeopplevelse, digital tjenesteproduksjon og digital samhandling. I figuren over illustrerer vi hvordan disse tre dimensjonene flyter inn i hverandre – og hvilket digitaliseringspotensial som ligger innenfor kundeopplevelse, samhandling og tjenesteproduksjon.

Vi er helt avhengig av gode samhandlingsløsninger i vår daglige drift, og behovet vil øke. Vår utfordring er å utnytte disse mulighetene målrettet.

Digital tjenesteproduksjon

SPK har allerede i dag, som nevnt, en høy grad av automatisering i vår tjenesteproduksjon. Eksempelvis er 60–70 prosent av oppgavene i pensjoneringsprosessen automatisert. Dette er de enkleste oppgavene. Mer kompliserte oppgaver må behandles av våre saksbehandlere.

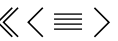
Vi har som mål å effektivisere ytterligere – blant annet ved videre automatisering. Det innebærer nødvendigvis ikke at behovet for saksbehandlere blir tilsvarende redusert. Både fordi det kan komme skjønsmessige vurderinger som ikke lar seg automatisere, og fordi det må være et visst volum for at nytteverdien av automatiseringen blir stor nok.

Konklusjon

SPK står, i likhet med de øvrige leverandørene av offentlig tjenestepensjon, foran store investeringer og utfordringer i årene som kommer. Dette er i stor grad investeringer vi må gjennomføre for at våre medlemmer skal få rett ytelse til rett tid.

Samtidig gir det oss også muligheter til å øke vår produktivitet i tjenesteproduksjonen og forbedre betjeningen av vel én million medlemmer og 1 400 kunder. Lang tids planlegging har gjort oss godt forberedt til å starte utviklingsarbeidet.

Kapittel 6: Årsregnskap

lem nr.: 6144. Gruppe og etats nr.:

asse: *Severholt, Veske Moland pr. Lillesand.*

Debet		Kredit	
B	Tidsrom	Beløp	Beløp
		8 2 80	1 1 0 4 0
	1/7-50-1/4-51	8 2 80	1 9 0 4 0
	1/4-51-1/1-52	8 2 80	5 1 0
	1/1-52-1/2-52	1 2 7 7 0	2 1 0 6 0
	1/2-52-1/7-53	1 4 0 4 0	
			2 5 9 2 0
	7/53-1/54	3 1 9 2 0	1 2 0 -
	1/1-1/7-54	1 2 0 -	6 0 -
	1/7-54-1/1-55	1 2 0 -	6 0 -
	1/1-1/3-55	÷ 6 0 -	6 0 -
			÷ 6 0 -

1955

→ På 50-tallet hadde vi fortsatt medlemsbøker og kartotek-kort der utbetalinger ble registrert for hånd.

2017

→ I dag tilstreber SPK å arbeide mest mulig papirløst.

Regnskap

→ **SPK har i 2017 inntektsført samlet kr 14,8 milliarder kroner, og utgiftsført kr 10,2 i bevilgningsregnskapet. Dette gir et positivt bidrag på 4,6 milliarder kroner, som er 8 prosent lavere enn tilsvarende bevilgning. Viktigste forklaringsvariabel er at netto avdrag og innfrielse fra boliglånsordningen ble lavere enn forventet i siste del av året.**

Resultatregnskapet viser brutto størrelser innenfor de ulike ordninger:*

Pensjon: Pensjonspremien er økt med 6,3 milliarder kroner i forhold til 2016. Hovedårsaken til dette er at store deler av statsforvaltningen som tidligere ikke betalte premie, ble premiebetalende fra 2017. Pensjonsutbetalingene har på sin side økt med netto 812 millioner kroner, primært som følge av økning i grunnbeløpet i folketrygden med 1,14 prosent og økning i antall utbetalte pensjoner på 2,8 prosent på årsbasis. Samlede pensjonsforpliktelser har steget fra 502 til 522 milliarder kroner. I henhold til statlige regnskapsstandarder balanseføres ikke forpliktelsen.

* Regnskapet viser alle ordninger unntatt Pensjonsordningen for apotekvirksomhet. For forklaring av helheten, se note 10.

Lån: Det kraftige fallet i boliglånsordningen som følge av mindre konkurransedyktig rentenivå i forholdet til markedet, vedvarte i 2017. Samlede utlån har falt med 9,1 milliarder kroner til 49,1 milliarder kroner. Dette har medført en reduksjon i rente- og gebyrinntekter med 336 millioner kroner, til 1 198 millioner kroner.

Personskade: Yrkesskade- og gruppelivsordningene viser en beskjeden endring i premienivå. Utbetalte gruppelivs-erstatninger har imidlertid falt med 16 prosent, som forklares med årlig variasjon i antall erstatningstilfeller, antall etterlatte, med mer.

Utbetalinger knyttet til skadetilfeller i Forsvarets utenlandsoppdrag er redusert med vel 40 prosent siden 2016. Nedgangen er en følge av at oppgjørene kun gjelder tjenesteoppdrag fram til år 2009. Disse utbetalingene inngår i SPKs resultatregnskap første gang fra 2017.

Administrasjon

SPK leverte i 2017 et samlet resultat på 139,6 millioner kroner, som er 45,9 millioner kroner bedre enn i 2016. SPK oppnådde dermed kravet til kontant driftsresultat kapittel 2470 på 22,1 millioner kroner og avsetninger til investeringsformål på 38,1 millioner kroner. Det er videre avsatt henholdsvis 70,3 og 9,1 millioner kroner til reguleringsfond og annen virksomhetskapital.

SPK økte omsetningen med 17,8 millioner kroner. Vi ser en økning på alle produktområder, med unntak av administrasjon av statens boliglånsordning, som falt videre med 4 millioner kroner i 2017. Inntektsøkningen forklares først og fremst av økte volumer på nye og løpende pensjoner (13 millioner kroner) og administrasjon av personskade (4 millioner kroner).

Driftskostnadene gikk samlet ned med 25,9 millioner kroner.

Lønnskostnadene ble redusert med 30,3 millioner kroner, primært som følge av reduserte pensjonskostnader (overdekning i ordningen), men også som følge av reduksjon i bemanningen gjennom blant annet pågående og gjennomførte effektiviseringstiltak

Andre driftskostnader er økt med 4,1 millioner kroner. SPK har en økning i IT-lisenser og systemvedlikehold på 4 millioner kroner. Videre har kostnadene til lokaler økt med 2 millioner kroner, mens konsulentbruken er redusert tilsvarende.

Finanskostnadene er redusert med 2,2 millioner kroner, som følge av nedbetalinger av lånesaldo og redusert rentenivå.

Vurdering

Årsregnskapene er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra overordnet departement, og gir etter min vurdering et rettviseende bilde av SPKs økonomiske status, resultater av virksomheten i 2017, samt de kontante bevilgninger og transaksjoner.

SPK revideres som statlig forvaltningsbedrift av Riksrevisjonen.

Finn Melbø

Administrerende direktør

Virksomhetsregnskaper, regnskapsåret 2017, for:

Statens pensjonskasse

Organisasjonsnummer 982583462 og 974760967

Jernbanens Pensjonskassefond

SPK har internt delt regnskapet i «SPK forvaltning» (administrasjonsdelen) og «SPK forsikring» (pensjons-/ låne- og forsikringsordningene). Ordningene har ulike organisasjons- og regnskapsførernummer, men avlegges samlet.

I tillegg avlegges det egne regnskaper for Jernbanens Pensjonskassefond og Pensjonsordningen for apotekvirksomhet (egen rapport).

Nærmere forklaring av innretning og oppstilling framgår av prinsippnotene.

Oppstilling av bevilgningsrapporteringen

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2017	Merutgift (-) og mindreutgift
0041	Pensjoner til stortingsrepresentanter	01	Driftsutgifter	B		68 539 782	
0471	Statens erstatningsansvar	71	Erstatningsansvar m.m., overslagsbevilgning	B		3 608 522	
0611	Pensjoner av statskassen	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	A, B	18 000 000	10 330 275	7 669 725
0612	Tilskudd til Statens pensjonskasse	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	A, B	5 478 000 000	5 450 220 946	27 779 054
0612	Tilskudd til Statens pensjonskasse	22	Sluttoppgjør, overslagsbevilgning	A, B	-27 000 000	-27 642 885	642 885
0612	Tilskudd til Statens pensjonskasse	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, overslagsbevilgning	A, B	169 000 000	166 988 054	2 011 946
0613	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	A, B	15 000 000	15 000 000	0
0613	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, overslagsbevilgning	A, B	17 000 000	17 000 000	0
0614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	01	Driftsutgifter	A	30 000 000	30 878 949	-878 949
0614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	70	Tap/Avskrivninger	A	2 000 000	370 407	1 629 593
0614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	90	Utlån, overslagsbevilgning	A, B	3 800 000 000	4 073 803 426	-273 803 426
0615	Yrkesskadeforsikring	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	A, B	80 000 000	93 593 905	-13 593 905
0616	Gruppelivsforsikring	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	A, B	192 000 000	169 100 440	22 899 560
1700	Fellesutgifter og tilskudd under Forsvarsdepartementet	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	B		48 122 588	
1720	Fellesinstitusjoner og utgifter under Forsvarsstaben	01	Driftsutgifter	B		18 511 542	
			Sum andre tildelinger		9 774 000 000	10 138 425 951	
2470	Statens pensjonskasse forvaltningsbedrift	2401	Driftsinntekter, overslagsbevilgning	A	-649 569 000	-658 109 712	8 540 712
2470	Statens pensjonskasse forvaltningsbedrift	2402	Driftsutgifter, overslagsbevilgning	A	415 105 000	404 140 735	10 964 265
2470	Statens pensjonskasse forvaltningsbedrift	2403	Avskrivninger	A	121 354 000	121 354 490	-490
2470	Statens pensjonskasse forvaltningsbedrift	2404	Renter av statens kapital	A	2 884 000	2 067 859	816 141
2470	Statens pensjonskasse forvaltningsbedrift	2405	Til investeringsformål	A	38 070 000	38 070 000	0
2470	Statens pensjonskasse forvaltningsbedrift	2406	Til reguleringsfond	A	50 020 000	70 340 628	-20 320 628
			Sum post 24 Driftsresultat	A	-22 136 000	-22 136 000	0
2470	Statens pensjonskasse forvaltningsbedrift	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	A, B	62 782 000	44 874 073	17 907 927
			Sum kapittel 2470	A, B	40 646 000	22 738 073	17 907 927
Netto utgiftsført					9 814 646 000	10 161 164 024	

Inntekts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2017	Merinntekt og mindreinntekt (-)
3614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	90	Tilbakebetaling av lån	A	13 400 000 000	13 153 387 579	-246 612 421
3614	Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	01	Gebyrinntekter lån	A	25 000 000	24 943 644	-56 356
3615	Yrkesskadeforsikring	01	Premieinntekter	A	128 000 000	127 520 267	-479 733
3616	Gruppelivsforsikring	01	Premieinntekter	A	108 000 000	107 846 305	-153 695
5309	Tilfeldige inntekter	29	Tilfeldige inntekter			18 354	
5607	Renter av boliglånsordningen	80	Renter	A	1 168 000 000	1 173 390 604	5 390 604
5470	Statens pensjonskasse	30	Avsetning til investeringsformål	A	38 070 000	38 070 000	0
5491	Avskr. på statens kapital i statens forretningsdrift	30	Avskrivninger			121 354 490	
5603	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift	80	Renter av statens faste kapital			2 872 158	
5603	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift	81	Renter av mellomværende			-804 299	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			66 052 871	
Sum inntektsført					14 867 070 000	14 814 651 973	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						-4 653 487 949	
Kapitalkontoer							
60081201	Norges Bank KK /innbetalinger					680 278 687	
60081202	Norges Bank KK/utbetalinger					-439 981 126	
60081101	Norges Bank KK /innbetalinger					36 222 539 700	
60081102	Norges Bank KK/utbetalinger					-6 289 061 537	
724220	Endring i mellomværende med statskassen SPK forvaltningsbedrift					-70 023 006	
715510	Endring i mellomværende med statskassen SPK forsikring					-5 270 104	
71551090	Utbetalt ved NAV					-25 444 994 665	
Sum rapportert						-0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12.)							
Konto	Kontonavn				2017	2016	Endring
635106	Statens pensjonskasse – boliglån til statsansatte				49 124 197 803	58 203 781 956	-9 079 584 153
680013	Statens pensjonskasse forvaltningsbedrift				472 104 457	548 584 874	-76 480 417
724220	Mellomværende med statskassen SPK forvaltningsbedrift				-153 732 563	-83 709 556	-70 023 006
715510	Mellomværende med statskassen SPK forsikring				-11 309 499	-6 039 395	-5 270 104

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Note A | Forklaring av samlet tildeling

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
611.01	0	18 000 000	18 000 000
612.01	0	5 478 000 000	5 478 000 000
612.22	0	-27 000 000	-27 000 000
612.70	0	169 000 000	169 000 000
613.01	0	15 000 000	15 000 000
613.70	0	17 000 000	17 000 000
614.01	0	30 000 000	30 000 000
614.70	0	2 000 000	2 000 000
614.90	0	3 800 000 000	3 800 000 000
615.01	0	80 000 000	80 000 000
616.01	0	192 000 000	192 000 000
3614.01	0	25 000 000	25 000 000
3614.90	0	13 400 000 000	13 400 000 000
3615.01	0	128 000 000	128 000 000
3616.01	0	108 000 000	108 000 000
5470.30	0	38 070 000	38 070 000
5607.80	0	1 168 000 000	1 168 000 000
2470.01		-649 569 000	-649 569 000
2470.02		415 105 000	415 105 000
2470.03		121 354 000	121 354 000
2470.04		2 884 000	2 884 000
2470.05		38 070 000	38 070 000
2470.06		50 020 000	50 020 000
Driftsresultat		-22 136 000	-22 136 000
2470.45	9 770 000	53 012 000	62 782 000
Sum 2470		30 876 000	40 646 000

Note B | Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/mindreutgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp*	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0611.01	Overslagsbevilgning	7 669 725	6 910 244	759 481	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0612.01	Overslagsbevilgning	27 779 054		27 779 054	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0612.22	Overslagsbevilgning	642 885		642 885	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0612.70	Overslagsbevilgning	2 011 946		2 011 946	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0614.90	Overslagsbevilgning	-273 803 426		-273 803 426	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0615.01	Overslagsbevilgning	-13 593 905		-13 593 905	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
0616.01	Overslagsbevilgning	22 899 560		22 899 560	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell	Ikke aktuell		
2470.45	«Kan overføres»	17 907 927		17 907 927				17 907 927	17 907 927	17 907 927

* Maksimalt beløp som kan overføres, er 5 % av årets bevilgning på driftspostene 01–29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

SPK har mottatt belastningsfullmakter på kapittel 1700 og 1720. Dette gjelder i hovedsak ulike typer personskader hvor SPK er gitt fullmakt til å behandle og utbetale mottatte erstatningskrav på vegne av Forsvarsdepartementet og Forsvarsstaben.

På kapittel 1700 har SPK mottatt belastningsfullmakt på 119,0 millioner kroner, hvorav SPK har benyttet 48,1 millioner kroner i 2017. På kapittel 1720 har SPK mottatt belastningsfullmakt på 19,0 millioner kroner, hvorav SPK har benyttet 18,5 millioner kroner i 2017.

SPK har også mottatt belastningsfullmakt fra Stortinget på kapittel 0041 på 74,0 millioner kroner for utbetaling av pensjoner under pensjonsordningen for stortingsrepresentanter. SPK har benyttet 68,5 millioner kroner av mottatt fullmakt.

I tillegg har SPK belastet kapittel 0471 «Statens erstatningsansvar» for ulike personskadeerstatninger som SPK behandler og utbetaler på vegne av staten med 3,6 millioner kroner.

Stikkordet «overslagsbevilgninger»

Når stikkordet «overslagsbevilgning» er føyd til en utgiftsbevilgning, innebærer det fullmakt til å overskride bevilgningen. Vilkåret for å bruke stikkordet er at utgiftsbehovet følger av regelverk som Stortinget har fastsatt.

Dersom det er ubrukte midler under overslagsbevilgninger, er det ikke behov for å overføre disse for å styrke neste års budsjett. Overslagsbevilgninger gir tilstrekkelig fleksibilitet ved at de om nødvendig kan overskrides.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

SPK har gitt Utenriksdepartementet fullmakt til å belaste kapittel 0611 med inntil 7 millioner kroner knyttet til utbetaling av billighetspensjon som gis av statskassen til pensjonerte lokalt ansatte arbeidstakere ved norske utenriksstasjoner.

Stikkordet «kan overføres»

Stikkordet «kan overføres» er knyttet til kapittel 2470 post 45. Ubrukte bevilgninger i 2017 utgjør 17 907 927 kroner og er søkt overført til 2018.

Oppstilling av artskontorapporteringen

	2017	2016
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	400 000	800 000
Salgs- og leieinnbetalinger	657 709 712	642 177 532
Sum innbetalinger fra drift	658 109 712	642 977 532
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter	254 242 755	281 610 922
Offentlige refusjoner vedrørende lønn	-11 113 828	-11 782 157
Utgifter til avskrivninger	121 354 490	121 049 245
Andre utbetalinger til drift	161 011 808	157 382 513
Sum utbetalinger til drift	525 495 225	548 260 524
Netto rapporterte driftsutgifter	-132 614 487	-94 717 008
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	804 299	783 211
Sum investerings- og finansinntekter	804 299	783 211
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	44 874 073	42 337 847
Utbetaling av finansutgifter	2 872 158	5 085 956
Sum investerings- og finansutgifter	47 746 231	47 423 803
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	46 941 932	46 640 592
Disponeringer		
Avsetning til investeringsformål (ref. post 24 underpost 05)	38 070 000	33 070 000
Til/fra Reguleringsfond (ref. post 24 06)	70 340 628	29 839 263
Sum disponeringer	108 410 628	62 909 263
Netto utbetalt utlån		
Innbetalinger fra boliglånsordningen	-13 073 878 432	-20 072 651 066
Utbetalt fra boliglånsordningen	3 994 294 279	3 426 693 003
Sum netto utbetalt utlån	-9 079 584 153	-16 645 958 063

	2017	2016
Netto innkrevingsvirksomhet vedrørende låneordningen		
Inntekter vedrørende låneordningen		
Renteinntekter og forsinkelsesrenter	1 173 390 604	1 506 454 712
Tilfeldige inntekter	18 354	0
Gebyrinntekter	24 943 644	27 940 146
Sum inntekter vedrørende låneordningen (A)	1 198 352 602	1 534 394 858
Kostnader vedrørende låneordningen		
Tap på utlån	370 407	-106 868
Administrasjonskostnader	30 878 949	34 824 092
Sum kostnader vedrørende låneordningen (B)	31 249 356	34 717 223
Netto innkreving vedrørende låneordningen (A-B)	1 167 103 246	1 499 677 635
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Netto utbetalt pensjon og forsikringsytelser	5 231 690 864	11 983 465 348
Administrasjonskostnader	566 315 733	549 932 184
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	5 798 006 597	12 533 397 532
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler		
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	66 052 871	1 172 848 539
Avsetning til investeringsformål (ref. kap 5470)	38 070 000	33 070 000
Avskrivninger (ref. statskonto 5491.30)	121 354 490	121 049 245
Renter av statens kapital (ref. kap 5603.80)	2 872 158	5 034 374
Renter av mellomværende (ref. kap 5603.81)	-804 299	-756 248
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler	-227 545 220	-1 331 245 911
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	-4 653 487 949	-6 928 651 231

Oppstilling av artskontorapporteringen, forts.

Samlet oversikt over mellomværende med statskassen

Eiendeler og gjeld	2017	2016
Fordringer – Andre kortsiktige fordringer	-1 413 655	-1 877 371
Reguleringsfond	-141 078 240	-70 737 612
Skyldig skattetrekk	-10 145 834	-10 853 784
Skyldige offentlige avgifter	-2 739 428	-2 621 585
Annen gjeld – Påløpte kostnader	74 329	68 509
Annen gjeld – Annen kortsiktig gjeld	-9 739 233	-3 727 108
Sum mellomværende med statskassen *)	-165 042 061	-89 748 951

* Fordeling Sum mellomværende med statskassen:

Mellomværende SPK forvaltningsbedrift (regnskapsfører nummer 724220)

Annen gjeld – Forskudd/lån	-6 035	0
Andre kortsiktige fordringer – Deposita/interimskonto	-14 664	0
Reguleringsfond	-141 078 240	-70 737 612
Skyldig skattetrekk	-9 894 195	-10 310 902
Skyldig merverdiavgift	-2 739 428	-2 661 042
Sum	-153 732 563	-83 709 556

Mellomværende SPK forsikring (regnskapsfører nummer 715510)

Fordring – Forskudd/lån	-1 392 955	-1 858 614
Annen gjeld – Forskuddstrekk og andre trekk	-251 639	-503 425
Annen gjeld – Påløpte kostnader	74 329	14 967
Annen gjeld – Avregningkonti andre	-9 739 233	-3 692 323
Sum	-11 309 499	-6 039 395

Totalt mellomværende	-165 042 061	-89 748 951
-----------------------------	---------------------	--------------------

Regnskapsprinsipper for bevilgnings- og artskontorrapportering

Årsregnskap for statlige virksomheter er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Basert på føringer fra DFØ er inntekts- og utgiftsstrømmene for pensjons- og forsikringsytelsene plassert i samme kontogruppe og er derfor presentert netto. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin

konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Forvaltningsbedrifter får en nettobevilgning på post 24 Driftsresultat, men rapporterer brutto til bevilgningsregnskapet under post 01 til 06. I bevilgningsrapporten er disse presentert samlet under utgiftskapitlene.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten, og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktenes framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser regnskapstall som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen.

Rapporterte tall for Statens pensjonskasse Forsikring er klassifisert som gjennomstrømningsposter og er vist under «Netto utbetalt lån», «Netto innkrevingsvirksomhet vedrørende låneordningen» og «Tilskuddsforvaltning og andre overføringer til staten» i oppstillingen. Denne klassifiseringen er gjort for å harmonere med resultatoppstillingen i virksomhetsregnskapet. Klassifiseringen som gjennomstrømningsposter er av sammenligningshensyn ikke harmonert med standard rapportering til statsregnskapet for de artskontiene SPK benytter.

Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Resultatregnskap

	Note	31.12.2017	31.12.2016
Driftsinntekter			
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	400 000	800 000
Salgsinntekter	1	659 485 526	641 284 925
Sum driftsinntekter		659 885 526	642 084 925
Driftskostnader			
Lønnskostnader	2, 13	236 959 076	267 246 487
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3, 4	121 354 490	121 049 245
Andre driftskostnader	5	159 853 442	155 746 966
Sum driftskostnader		518 167 008	544 042 698
Driftsresultat		141 718 518	98 042 227
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	828 755	783 211
Rentekostnad av statens kapital	6	2 872 158	5 034 374
Øvrige finanskostnader	6	33 691	51 582
Sum finansinntekter og finanskostnader		2 077 094	4 302 745
Resultat av periodens aktiviteter		139 641 424	93 739 482
Avregninger og disponeringer			
Disponering av periodens resultat		22 136 000	27 505 000
Til/fra reguleringsfond	7	70 340 628	29 839 263
Avsetning til investeringsformål	7	38 070 000	33 070 000
Trekk fra (-)/ avsetning til annen virksomhetskapital	7	9 094 796	3 325 219
Sum avregninger og disponeringer		139 641 424	93 739 482

Resultatregnskap, forts.

	Note	31.12.2017	31.12.2016
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Boliglånsordningen i SPK			
Inntekter			
Renteinntekter lån	8	1 173 390 604	1 506 454 712
Øvrige inntekter	8	18 354	0
Gebyrer lån	8	24 943 644	27 940 146
Sum inntekter boliglånsordningen		1 198 352 602	1 534 394 858
Utgifter			
Tap på utlån	8	370 407	-106 868
Administrasjonskostnader	8	30 878 949	34 824 092
Sum utgifter boliglånsordningen		31 249 356	34 717 223
Resultat boliglånsordningen i SPK		1 167 103 246	1 499 677 635
Avregning med statskassen andre overføringer		-1 167 103 246	-1 499 677 635
Sum Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0

	Note	31.12.2017	31.12.2016
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Pensjons- og forsikringsordninger			
Inntekter			
Pensjonspremie	9	20 739 508 899	14 432 824 006
Yrkesskadepremie	9	127 520 267	132 705 765
Gruppelivspremie	9	107 846 305	105 909 984
Sum premieinntekter		20 974 875 471	14 671 439 755
Utgifter			
Innbetalt sluttoppgjør utmeldte kunder	9	27 642 885	0
Forsinkelsesrenter, purregebyrer m.m.	9	2 206 208	
Sum øvrige inntekter		29 849 093	0
Utgifter			
Utbetalte pensjoner inkl. renter ved for sen utbetaling	10	26 385 715 918	25 823 251 562
Refusjon utbetalt for andre ordninger	10	-549 344 048	-798 946 232
Avskrivning utbetalte pensjoner	10	49 154 153	45 867 837
Renter ved for sent utbetalte refusjonspensjoner	10	501 580	
Utbetalte personskade- og gruppelivserstatninger (inkl. avgift NAV og div. honorarer)	10	308 429 917	268 844 026
Sum utbetalte pensjoner og erstatninger		26 194 457 520	25 339 017 193
Administrasjonskostnader	10	572 260 733	549 932 184
Netto utbetalte vartpenger samt arbeidsgiveravgift	10	4 012 908	
Beregnet arbeidsgiveravgift til folketrygden	10	32 000 000	
Sum øvrige utgifter		608 273 641	549 932 184
Netto pensjons- og forsikringsordninger		-5 798 006 597	-11 217 509 622
Avregning med statskassen andre overføringer		5 798 006 597	11 217 509 622
Sum Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0

Balanse / Eiendeler

	Note	31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER			
A. ANLEGGSMIDLER			
I Immaterielle eiendeler			
Programvare	3	404 639 602	506 469 537
Immaterielle eiendeler under utførelse	3	47 190 136	20 379 127
Sum immaterielle eiendeler		451 829 738	526 848 664
II Varige driftsmidler			
IT-utstyr og inventar	4	20 357 308	21 818 799
Sum varige driftsmidler		20 357 308	21 818 799
III Finansielle anleggsmidler			
Rentebærende utlån	8	49 124 197 803	58 203 781 956
Sum finansielle anleggsmidler		49 124 197 803	58 203 781 956
Sum anleggsmidler		49 596 384 850	58 752 449 420
B. OMLØPSMIDLER			
I Beholdninger av varer og driftsmateriell			
II Fordringer			
Kundefordringer	11	6 270 934	4 874 683
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	12	684 000	0
Andre fordringer	12	5 709 315	5 475 120
Sum fordringer		12 664 250	10 349 802
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Sum omløpsmidler		12 664 250	10 349 802
Sum eiendeler		49 609 049 099	58 762 799 222

Balanse / Statens kapital og gjeld

	Note	31.12.2017	31.12.2016
STATENS KAPITAL OG GJELD			
C. STATENS KAPITAL			
I Virksomhetskapi tal			
Reguleringsfond		141 078 240	70 737 612
Opptjent virksomhetskapi tal		270 519 118	117 421 635
Sum virksomhetskapi tal	7	411 597 358	188 159 247
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7A, 7B	-153 174 209	-83 151 202
Sum avregninger		-153 174 209	-83 151 202
III Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler			
IV Lånemellomværende med staten			
Lånemellomværende med staten	8	49 124 197 803	58 203 781 956
Sum lånemellomværende med staten		49 124 197 803	58 203 781 956
V Statens rentebærende kapital			
Statens rentebærende kapital		161 365 344	275 915 761
Sum statens rentebærende kapital		161 365 344	275 915 761
Sum statens kapital		49 543 986 297	58 584 705 762

	Note	31.12.2017	31.12.2016
D. GJELD			
I Avsetning for langsiktige forpliktelse r			
Pensjonsforpliktelse r	7, 13	0	105 932 687
Sum avsetning for langsiktige forpliktelse r		0	105 932 687
II Annen langsiktig gjeld			
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	14	8 130 489	13 447 428
Skyldig skattetrekk		9 894 195	10 350 359
Skyldige offentlige avgifter		6 214 106	6 128 111
Avsatte feriepenge r		24 199 453	24 589 136
Annen kortsiktig gjeld	15	16 624 560	17 645 740
Sum kortsiktig gjeld		65 062 803	72 160 773
Sum gjeld		65 062 803	178 093 460
Sum statens kapital og gjeld		49 609 049 099	58 762 799 222

Regnskapsprinsipper

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS) og i tråd med anbefalinger fra Direktoratet for økonomistyring (DFØ).

Regnskapsorganisering

SPK er siden 2001 organisert i flere «regnskapsselskaper» – et selskap (SPK forvaltning) som leverer tjenester til de ulike «ordningene» som SPK administrerer, og to selskaper hvor regnskapet for ordningene er organisert (SPK forsikring og Pensjonsordning for apotekvirksomhet). SPK forsikring inneholder alle ordningene utenom POA. Jernbanens Pensjonskassefond, som ble underlagt SPK i 1974, avlegges som eget regnskap under SPK forsikring.

Etter avklaringer rundt bestemmelser om økonomistyring i staten punkt 3.4.1, legges det til grunn at denne inndelingen er å anse som en intern regnskapsstruktur, og at SPK skal framlegge et samlet regnskap for de regnskapsdeler som omfattes av statlige budsjettkapitler.

Med bakgrunn i dette setter SPK opp et sammenstillt årsregnskap for Statens pensjonskasse forvaltning og Statens pensjonskasse forsikring.

Pensjonsordning for apotekvirksomhet rapporteres i egen årsrapport.

Resultatposter knyttet til pensjons- og forsikringsordningene og boliglånsordningen er presentert som gjennomstrømningsposter under henholdsvis overskriftene «Tilskuddsforvaltning og andre overføringer til staten» og «Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten». Disse tallene følger kontantprinsippet i henhold

til det gjeldende økonomiregelverket i staten, og derfor presenteres ikke balansepostene knyttet til disse postene. Unntaket er balansepostene knyttet til utlånsporteføljen, som følger statsbankregelverket.

Interne transaksjoner mellom driftsregnskapet og gjennomstrømningspostene er ikke eliminert, da de gjelder reelle pengestrømmer som påvirker ulike deler av regnskapet. Tilsvarende er reskontroposter i driftsregnskapet ført opp, selv om det ikke finnes bokførte motposter i de kontante gjennomstrømningspostene.

Prinsippendringer og endring av sammenligningstall

SPK har i 2017 endret prinsipp for kostnadsføring av pensjoner for egen virksomhet. Virkningen av prinsippendringen er i samsvar med SRS 3 «Prinsippendring, estimatendring og korrigerende av feil» ført direkte mot virksomhetskapitalen i 2017. Tilsvarende tall for 2016 er ikke omarbeidet med henvisning til SRS 3 som sier at omarbeidelse kan utelates dersom det ikke er mulig uten for store kostnader, og det heller ikke er vesentlig for forståelsen av virksomhetens økonomiske stilling.

Transaksjonsbaserte inntekter

Inntekt resultatføres når den er opptjent. Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Motsatt sammenstilling og inntekt fra bevilgning, tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i den perioden hvor aktivitetene som inntektene er forutsatt å finansiere, er utført. Det vil si

i den perioden kostnadene påløper (motsatt sammenstilling). Som forvaltningsbedrift inntektsfører ikke SPK inntekt fra bevilgning, med unntak av mottatte belastningsfullmakter fra andre departementer.

Kostnader

Kostnader som gjelder transaksjonsbaserte inntekter, regnskapsføres normalt i samme periode som tilhørende inntekt.

Kontoklassene lønn/sosiale kostnader og andre driftskostnader reduseres med de kostnader som inngår i aktiverte prosjekter. Reduksjonen bokføres på egne konti, slik at brutto påløpte kostnader kan identifiseres. Basis for aktiveringen er direkte prosjektkostnader, eller timekostnader for eksterne og interne ansatte basert på standardiserte timepriser.

Pensjoner

SPK bokfører pensjoner til egne ansatte i henhold til SRS 25, punkt 38 og 41, og resultatfører kun arbeidsgiverandelen av pensjonspremien som pensjonskostnad.

Til og med regnskapsåret 2016 har SPK hatt unntak fra SRS 25, og bokført reelle pensjonskostnader og balansebevegelser i henhold til NRS 6. Informasjonen er videreført i note 13.

Gjennomstrømningsposter

Regnskapstallene for ordninger SPK forvalter, er presentert under overskriftene «Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten» og «Tilskuddsforvaltning og andre overføringer til staten» og defineres som gjennomstrømningsposter. Disse tallene er bokført etter kontantprinsippet og er utarbeidet med utgangspunkt i

bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- Regnskapet følger kalenderåret
- Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

For statsbanker er det gjort unntak fra kontantprinsippet ved rapportering til statsregnskapet, jmfør omtale i Prop. 1S (2009–2010). Opptjente renteinntekter rapporteres som en inntekt til statsregnskapet.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kroner 30 000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

SPK er en forvaltningsbedrift, og avviker dermed fra SRS 17 punkt 48 ved at vi beregner avskrivninger av kapital som er bokført per 31. desember året før budsjettåret i virksomhetsregnskapet, jmfør bevilgningsreglementet § 7 og Veileder i statlig budsjettarbeid punkt 2.6.2.2.

Kontorinventar og datamaskiner (pc-er, servere med mer), med utnyttbar levetid på 3 år eller mer, er balanseført som egne grupper.

Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved en eventuell bruksendring, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Immaterielle eiendeler

Eksternt innkjøpte immaterielle eiendeler og egenutviklet programvare for saksbehandlingsløsninger som er sentral i virksomhetens drift, balanseføres og avskrives over driftsmiddelets levetid, jmfør SRS 17. Kostnad ved bruk av egne ansatte og eksterne konsulenter belaster prosjektene gjennom timeføring og standardiserte timepriser for ulike ressursgruppe-kategorier.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlenes levetid.

Kontorinventar og datamaskiner (pc-er, servere med mer), med utnyttbar levetid på 3 år eller mer, er balanseført som egne grupper. SPK har en årlig gjennomgang av driftsmidlene der kasserte driftsmidler blir protokollført og fjernet fra balansen.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene. Det avsettes ikke til forventet tap for fordringer knyttet til pensjonspremie. Dette fordi gjennomstrømningspostene føres i henhold kontantprinsippet.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Her er Norges Banks spotkurs per 31.12. lagt til grunn.

Statens kapital

Statens kapital består av virksomhetskapital, avregninger og statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler i henhold til oppdatert SRS 1 Oppstillingsplaner for resultatregnskap og balanse. Regnskaplinjen for egenfinansierte investeringer er innarbeidet i posten for «Opptjent virksomhetskapital». SPK er en forvaltningsbedrift og finansierer sine investeringer delvis ved lån fra fagdepartementet, og ikke i henhold SRS 10 som inntekt fra bevilgning. Derfor avsetter ikke SPK til *Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler*.

Reguleringsfond

Som forvaltningsbedrift har SPK anledning til å avsette til reguleringsfond dersom driftsresultatet er høyere enn det budsjetterte overskuddskravet. Avsetningen til reguleringsfondet inngår i disponeringen av overskuddet og er en del av virksomhetskapitalen.

Avregninger

For bruttobudsjetterte virksomheter er nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, finansiert av *avregnet med statskassen*. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i *avregnet med statskassen*.

Finansiering av anleggsmidler

Investeringer finansieres delvis ved lån fra fagdepartementet. Lånebeløpet er oppført som langsiktig gjeld i balansen. Avskrivninger reduserer balanseført verdi av lånet.

Ved realisasjon/avgang av driftsmidler resultatføres regnskapsmessig gevinst/tap. Gevinst/tap beregnes som forskjellen mellom salgsvederlaget og balanseført verdi på realisasjonstidspunktet.

Rentebærende utlån og lånemellomværende med staten

Rentebærende utlån er den regnskapsmessige kontantbeholdningen av statens boliglånsordning. Endringen av denne beholdningen er knyttet til inn- og utbetalinger på kapittel 0614 post 90 og 3614 post 90 og presenteres på konto 635106 i statsregnskapet.

Motposten viser det lånemellomværende SPK har med staten for å finansiere boliglånsordningen.

Rentebærende utlån og lånemellomværende med staten vises også i balansen i det sammenstilte regnskapet, som følge av eget regelverk for statsbankene.

Kontantstrømoppstilling

Det er ikke utarbeidet kontantstrømoppstilling. Tilnærmet lik informasjon er presentert i artskontorapporteringen som en del av årsregnskapet. Artskontorapporteringen er en sammenstilling for begge selskapene og er tilpasset for å kunne sammenlignes med resultatoppstillingen.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank. SPK tilføres dermed ikke likvider gjennom året. Virksomhetene har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank nullstilles ved overgang til nytt regnskapsår.

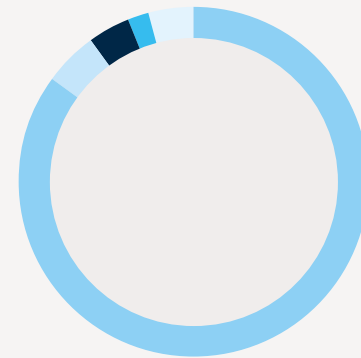
Noter

Note 1 | Driftsinntekter

	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Inntekt fra bevilgninger			
Inntekt fra bevilgning, tilskudd og overføringer	400 000	800 000	480 000
Sum inntekt fra bevilgninger, tilskudd og overføringer	400 000	800 000	480 000
Salgsinntekter			
Administrasjon av pensjonsordningene	561 527 874	548 418 270	527 178 121
Administrasjon av boliglånsordningene	30 885 658	34 869 976	48 553 691
Administrasjon av personskade- og gruppelivsordningene	25 032 958	19 916 260	23 740 889
Inntekter til dekning av forvaltningskostnader	14 814 602	13 421 273	12 467 236
Øvrige salgsinntekter ¹⁾	27 224 434	24 659 146	26 296 549
Sum salgsinntekter	659 485 526	641 284 925	638 236 485
Sum driftsinntekter	659 885 526	642 084 925	638 716 485

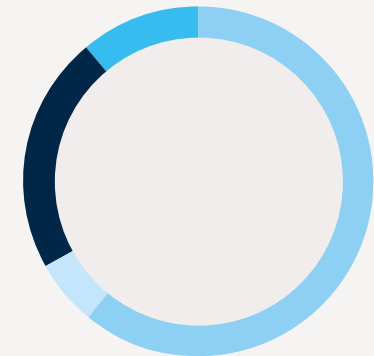
1) I øvrige salgsinntekter inngår aktuærtjenester, inntekter fra kurs med mer.

Spesifikasjon av driftsinntekter 2017

- Administrasjon av pensjonsordningene – 85 %
- Administrasjon av boliglånsordningen – 5 %
- Administrasjon av gruppelivs- og yrkesskadeordningene – 4 %
- Inntekter kapitalforvaltning – 2 %
- Øvrige salgsinntekter – 4 %

Administrasjon av pensjonsordningene

- Forvaltning av løpende pensjoner – 61 %
- Nye pensjoner – 6 %
- Yrkesaktive medlemmer – 22 %
- Oppsatte medlemmer – 11 %

Note 2 | Lønnskostnader

	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Lønn ¹⁾	200 865 634	207 651 767	204 859 313
Lønn balanseført ved egenutvikling av anleggsmidler (-) ²⁾	-20 739 290	-22 111 642	-13 865 328
Feriepenger	24 686 734	25 195 908	25 056 786
Arbeidsgiveravgift	31 465 338	35 542 238	35 882 397
Pensjonskostnader ³⁾	6 017 793	25 583 015	37 728 460
Sykepenger og andre refusjoner (-) ⁴⁾	-11 425 392	-10 808 137	-10 591 176
Andre ytelser	6 088 259	6 193 337	5 505 890
Sum lønnskostnader	236 959 076	267 246 487	284 576 343
Gjennomsnittlig årsverk:	375	385	383
Årsverk ved utløp av perioden:	370	371	383

1) Lønnsutgiftene for 2017 ble redusert med 3,3 prosent på grunn av ubesatte stillinger og utfordrende tilgang på nye ressurser.

Lønn til administrerende direktør utgjorde kroner 1 399 800. I tillegg kommer naturalytelser som omfatter dekning av elektronisk kommunikasjon og fri avis.

Administrerende direktør omfattes av samme pensjonsavtale som statens ansatte for øvrig. Pensjonskostnader dekket av arbeidsgiver utgjorde kroner 181 974.

2) Balanseførte lønnskostnader gjelder bruk av egne ansatte til utvikling av fagsystemer som er sentral for virksomhetens drift.

Nivået for 2017 ble redusert med 6,2 prosent sammenlignet med 2016.

3) SPK har endret prinsipp for bokføring av pensjoner. Tidligere år har SPK hatt unntak fra Statlig Regnskaps Standard 25 og bokført reelle pensjonskostnader i henhold til Norsk Regnskap Standard 6 fra Norsk Regnskapsstiftelse. Fra og med 2017 har ikke SPK fått unntak fra SRS 25. Det er derfor kun arbeidsgiverandelen av pensjonspremien som bokføres som pensjonskostnad.

SPK følges som «fiktivt fond-kunde» opp i henhold til aktuarmessige prinsipper. Den aktuarberegnete premiesatsen for 2017 ble kraftig redusert (fra 16,2 prosent i 2016 til 4,6 prosent i 2017) som følge av stor overdekning (overfinansiering) fra 2015.

Resultatregnskapet for 2016 inneholder ikke omarbeidede tall. For sammenligning vises tallene i tabellen nedenfor. Se for øvrig note 13 vedrørende pensjonsforpliktelser.

	2017	2016
Pensjonspremie	10 376 400	35 896 734
Pensjonspremie 2 % trekk ansatte	-4 358 607	-4 423 689
Arbeidsgivers andel av pensjonspremien iht. SRS 25	6 017 793	31 473 045
Endret pensjonsforpliktelse inkl. AGA		-5 890 030
Pensjonskostnader iht. NRS 6		25 583 015

4) Sykepenger og andre refusjoner økte med 5,7 prosent sammenlignet med 2016 grunnet flere langtidssykemeldte og sammensetningen av lønnsnivået for de sykemeldte i 2017.

Totalt sett er det marginal endring i sykefraværspersenten for SPK.

Note 3 | Immaterielle eiendeler

	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under utførelse	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2017	1 224 821 536	20 379 127	1 245 200 663
Tilgang i 2017	13 636 635	26 811 009	40 447 645
Avgang anskaffelseskost i 2017 (-)	-1 774 301	0	-1 774 301
Anskaffelseskost 31.12.2017	1 236 683 870	47 190 136	1 283 874 007
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2017	718 351 999	0	718 351 999
Ordinære avskrivninger i 2017	115 466 571	0	115 466 571
Akkumulerte avskrivninger avgang i 2017 (-)	-1 774 301	0	-1 774 301
Balansført verdi 31.12.2017	404 639 602	47 190 136	451 829 738
Avskrivningssatser (levetider)	5–10 år / lineært		

Balansført verdi av egenutviklet pensjonssystem Puma utgjør 362 millioner kroner per 31.12.2017.

Immaterielle eiendeler under utførelse for 2017 er primært knyttet til arbeidsgiverportalen «Min virksomhet» (20 millioner kroner) og utskifting av rammeverk for pensjons- og rettighetsberegningen (ny regelverksmotor) for pensjonssystemet Puma (16 millioner kroner).

Note 4 | Varige driftsmidler

	IT-utstyr	Inventar	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2017	29 651 793	11 367 275	41 019 068
Tilgang i 2017	4 216 929	209 500	4 426 429
Avgang/korleksjoner anskaffelseskost i 2017 (-) 1)	-4 579 615	-2 827	-4 582 442
Anskaffelseskost 31.12.2017	29 289 107	11 573 948	40 863 054
Akkumulerte avskrivninger 01.01.2017	18 076 178	1 124 091	19 200 269
Ordinære avskrivninger i 2017	4 750 961	1 136 959	5 887 920
Akkumulerte avskrivninger avgang i 2017 (-) 1)	-4 579 615	-2 827	-4 582 442
Balansført verdi 31.12.2017	11 041 583	9 315 725	20 357 308
Avskrivningssatser (levetider)	3–5 år lineært	3–10 år lineært	Sum

* Gjelder kassasjon av IT-maskinvare (servere, datamaskiner, kopimaskiner, skrivere, lagringsløsninger) og inventar.

Note 5 | Andre driftskostnader

	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Kjøp av tjenester fra eksterne ¹⁾	105 684 014	101 941 980	116 012 229
Kjøp av tjenester fra eksterne – balanseført ¹⁾	-19 392 161	-15 253 817	-4 374 205
Annen driftskostnad – balanseført ²⁾	-316 194	-30 707	
Drift og vedlikehold av programvare, inventar o.l. ³⁾	20 992 964	16 847 618	19 212 665
Drift og vedlikehold av lokaler ⁴⁾	6 453 995	5 740 262	9 998 718
Husleie	29 767 148	28 305 833	31 770 558
Kurs og konferanser	5 308 279	5 325 891	5 309 279
Telefoni og datakommunikasjon	2 734 409	2 865 550	2 734 409
Porto ⁵⁾	2 476 593	3 080 103	3 785 814
Reiser og diett	1 947 553	1 362 116	1 725 805
Mindre utstyrsanskaffelser	432 855	692 026	1 384 249
Leie av maskiner, inventar og lignende	215 893	325 967	308 623
Kontorkostnader	3 548 094	4 544 144	5 382 912
Sum andre driftskostnader	159 853 442	155 746 966	187 868 144

Oversikt over årlige leiebeløp i henhold til leieavtaler	Varighet mellom ett og fem år	Varighet over fem år	Sum
Husleieavtaler		29 767 148	29 767 148
Felleskostnader til gårdeier		3 302 877	3 302 877
Øvrige leieavtaler (vedlikeholdsavtaler IT/programvare)	13 143 657		13 143 657
Sum leieavtaler	13 143 657	33 070 025	46 213 682

Kun vesentlige leieavtaler er spesifisert.

- Balanseføring av ekstern bistand gjelder bistand til utvikling av saksbehandlingsløsninger som er sentrale i virksomhetens drift.
For 2017 ble det en økning på 26,9 prosent sammenlignet med 2016. Dette er primært knyttet til arbeidsgiverportalen og ny regelverksmotor for saksbehandlingssystemet.
(Netto kostnad ekstern bistand er på samme nivå som for 2016.)
- Balanseføring av annen driftskostnad gjelder direkte kostnader til utvikling av saksbehandlingsløsninger.
- Drift og vedlikehold av programvare er økt med 23,1 prosent fra 2016. Økningen knytter seg hovedsakelig til abonnement for bruk av Eiendomsverdi, et verktøy til bruk ved markedsverdivurdering og verdierstimering av eiendommer for lånevdelingen.
- Drift og vedlikehold av lokaler er økt med 12,1 prosent fra fjoråret og knytter seg hovedsakelig til løpende vedlikehold av lokaler.
- Portokostnader er redusert med 19,6 prosent i forhold til 2016 og skyldes redusert volum på låneområdet og større andel digital kommunikasjon.

Note 6 | Finansinntekter og finanskostnader

	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Finansinntekter			
Renteinntekt (mellomværende med statskassen)	804 299	756 248	1 038 877
Valutagevinst (agio)	19 211	21 185	20 070
Annen finansinntekt	5 245	5 779	9 520
Sum finansinntekter	828 755	783 211	1 068 467
Finanskostnader			
Renter av statens kapital	2 872 158	5 034 374	10 900 014
Valutatap (disagio)	23 697	35 075	45 697
Annen finanskostnad	9 993	16 507	20 699
Sum finanskostnader	2 905 849	5 085 956	10 966 410

Mellomværende med statskassen fungerer som virksomhetens «kassekreditt».

Statens pensjonskasse finansierer deler av investeringer i driftsmidler ved lån fra statskassen. Lånet omtales som «Statens rentebærende kapital» og er klassifisert under Statens kapital i balansen. Rentesatsen fastsettes av Finansdepartementet med utgangspunkt i renten på 5-års statsobligasjonslån.

Finanskostnader for 2017 er redusert med 2,2 millioner kroner som følge av nedbetalinger av lånesaldo og redusert rentenivå. Rentesatsen for lån tatt opp i 2017 var 0,81 prosent.

Note 7 | Statens kapital

	2017	2016	2015
Virksomhetskapskapital	188 159 248	121 924 765	111 163 873
Justert virksomhetskapskapital, prinsippendring i henhold til SRS 25 ¹⁾	105 932 687		
Årets avsetning til egenfinansierte investeringer	38 070 000	33 070 000	18 070 000
Trekk fra (-)/ avsetning til annen virksomhetskapskapital	9 094 796	3 325 219	-334 390
Til/fra reguleringsfond	70 340 628	29 839 263	-6 974 718
Virksomhetskapskapital per 31.12. ²⁾	411 597 359	188 159 248	121 924 765

- Virksomhetskapskapital endres i forbindelse med prinsippendring fra NRS 6 til SRS 25 (omtales i prinsippnoten og note 2).
Effekt av prinsippendring fra NRS 6 til SRS 25 er økt virksomhetskapskapital på 105 932 687 kroner (2016 Balanseført netto pensjonsforpliktelse inkludert arbeidsgiveravgift, jmfør note 13).
- Årets avsetning til virksomhetskapskapital er totalt på 79 435 424 kroner.

Note 7A | Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

A) Avregnet med statskassen	31.12.2017	31.12.2016	Endring
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	451 829 738	526 848 664	-75 018 926
Varige driftsmidler	20 357 308	21 818 799	-1 461 491
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-	-	-
Sum	472 187 046	548 667 463	-76 480 417
Finansielle anleggsmidler			
Rentebærende utlån	49 124 197 803	58 203 781 956	-9 079 584 153
Investeringer i aksjer og andeler	-	-	-
Obligasjoner	-	-	-
Andre fordringer	-	-	-
Sum	49 124 197 803	58 203 781 956	-9 079 584 153
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	-	-	-
Kundefordringer	6 270 934	4 874 683	1 396 251
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	684 000	-	684 000
Andre fordringer	5 709 315	5 475 119	234 196
Bankinnskudd, kontanter og lignende	-	-	-
Sum	12 664 249	10 349 802	2 314 447
Statens kapital			
Opptjent virksomhetskapskapital	-270 519 118	-223 354 322	-47 164 796
Reguleringsfond	-141 078 240	-70 737 612	-70 340 628
Lånemellomværende med staten	-49 124 197 803	-58 203 781 956	9 079 584 153
Statens rentebærende kapital	-161 365 344	-275 915 761	114 550 417
Sum	-49 697 160 505	-58 773 789 651	9 076 629 146
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	-	-	-
Øvrig langsiktig gjeld	-	-	-
Sum	-	-	-
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-8 130 489	-13 447 428	5 316 939
Skyldig skattetrekk	-9 894 195	-10 350 359	456 164
Skyldige offentlige avgifter	-6 214 106	-6 128 111	-85 995
Avsatte feriepenges	-24 199 453	-24 589 136	389 683
Mottatt forskuddsbetaling	-	-	-
Annen kortsiktig gjeld	-16 624 560	-17 645 740	1 021 180
Sum	-65 062 803	-72 160 773	7 097 970
Avregnet med statskassen*	-153 174 210	-83 151 204	-70 023 006

Finansieringen av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler fremgår som hovedregel av regnskapslinjen *Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler*. Finansieringen av nettosummen av omløpsmidler og kortsiktig gjeld fremgår som hovedregel av regnskapslinjen *Avregnet med statskassen*.

Avstemming av endring i avregnet med statskassen (kongruensavvik)

Konsernkonto utbetaling	-439 981 126
Konsernkonto innbetaling	680 278 687
<i>Netto trekk konsernkonto</i>	240 297 561
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	0
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	0
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991 og 1992)	0
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)	-31 520 279
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)	0
- Endring i statens kapital	-114 550 417
- Tilbakeførte utsatte inntekter ved avgang anleggsmidler, der avsetningen ikke er resultatført (underkonto 1996)	0
Korrigerings av avsetning for feriepenges (ansatte som går over i annen statlig stilling)	
Andre avstemmingsposter (spesifiseres)	
+ Endring i Opptjent virksomhetskapskapital og Reguleringsfond	117 505 424
+ Endring i langsiktige forpliktelser	
+ endring avsatt AGA for endring av pensjonskostnader	
+ renter av mellomværende med statskassen (underkonto 1977 kap. 560381)	804 299
- Renter av statens kapital (underkonto 1976 kap. 560380)	-2 872 158
<i>Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto</i>	209 664 430
Resultat av periodens aktiviteter før avregning med statskassen	-139 641 424
Sum endring i avregnet med statskassen*	70 023 006

* Sum endring i avregnet med statskassen skal stemme med sum i endringskolonnen ovenfor.

Note 7B | Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

B) Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen. Oppstillingen er gjort med utgangspunkt i virksomhetsbalansen.	31.12.2017	31.12.2017	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	451 829 738	0	451 829 738
Varige driftsmidler	20 357 308	0	20 357 308
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	0	0	0
Sum	472 187 046	0	472 187 046
Finansielle anleggsmidler			
Rentebærende utlån	49 124 197 803	0	49 124 197 803
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Sum	49 124 197 803	0	49 124 197 803
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	0	0	0
Kundefordringer	6 270 934	0	6 270 934
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	684 000	0	684 000
Andre fordringer	5 709 315	-20 699	5 730 014
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	12 664 249	-20 699	12 684 948
Statens kapital			
Opptjent virksomhetskapital	-270 519 118	0	-270 519 118
Reguleringsfond	-141 078 240	-141 078 240	0
Lånemellomværende med staten	-49 124 197 803	0	-49 124 197 803
Statens rentebærende kapital	-161 365 344	0	-161 365 344
Sum	-49 697 160 505	-141 078 240	-49 556 082 265
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-8 130 489	0	-8 130 489
Skyldig skattetrekk	-9 894 195	-9 894 195	0
Skyldige offentlige avgifter	-6 214 106	-2 739 428	-3 474 678
Avsatte feriepenger	-24 199 453	0	-24 199 453
Mottatt forskuddsbetaling	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-16 624 560	0	-16 624 560
Sum	-65 062 803	-12 633 623	-52 429 180
Sum	-153 174 210	-153 732 563	558 353

Mellomværende med statskassen består av kortsiktige fordringer og gjeld som etter økonomiregelverket er rapportert til statsregnskapet (S-rapport). Avregnet med statskassen viser finansieringen av virksomhetens netto omløpsmidler. Netto omløpsmidler består av kortsiktige eiendeler som beholdninger og kundefordringer, redusert for kortsiktig gjeld som leverandørgjeld og skyldige skatter og avgifter. Dersom virksomheten har finansielle anleggsmidler eller langsiktige forpliktelser, inngår disse i beregningen av avregnet med statskassen.

Note 7B forts. | Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen, for gjennomstrømningspostene	31.12.2017	31.12.2017	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Rentebærende utlån	49 332 985 624		49 332 985 624
Investeringer i aksjer og andeler	0		0
Obligasjoner	0		0
Sum	49 332 985 624	0	49 332 985 624
Omløpsmidler			
Kundefordringer	1 921 648 261		1 921 648 261
Andre fordringer	-1 387 731	-1 402 828	15 097
Bankinnskudd, kontanter og lignende	28 182 454		28 182 454
Sum	1 948 442 984	-1 402 828	1 949 845 812
Statens kapital			
Fondsmidler	-244 900 000		-244 900 000
Lånemellomværende med staten	-49 118 562 184		-49 118 562 184
Sum	-49 363 462 184	0	-49 363 462 184
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld			0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-2 495 279		-2 495 279
Skyldig skattetrekk	-251 639	-251 639	0
Skyldige offentlige avgifter			0
Annen kortsiktig gjeld	11 134	26 318	-15 184
NAV	-9 681 349	-9 681 349	0
Sum	-12 417 134	-9 906 671	-2 510 463
Sum	1 905 549 290	-11 309 499	1 916 858 788

Note 8 | Boliglånsordningen i SPK

SPK administrerer statens boliglånsordning for ansatte (HTA § 5.1), og låneordningen for ansatte i NSB-systemet eller tidligere Jernbaneverket. De fleste av SPKs medlemmer kan søke om boliglån i SPK. Resultatregnskapet viser innbetalte og opptjente renter i 2017 på i alt 1,2 milliarder kroner, sammenlignet med 1,5 milliarder kroner i 2016. Det er i tillegg innbetalt 25 millioner kroner i gebyrer fra lånekundene i 2017, mens det i 2016 ble innbetalt 28 millioner kroner.

Netto tap på utlån viser i 2017 en utgiftsføring på 370 000 kroner. Til sammenligning var det i 2016 en inntektsføring på 107 000 kroner som følge av innbetalinger på tidligere avskrevne utlån. Det er i 2017 utgiftsført 31 millioner kroner for administrasjon av boliglånsordningen, mens det i 2016 ble utgiftsført 35 millioner kroner.

Ved utgangen av 2017 utgjorde samlet utlån 49,1 milliarder kroner, sammenlignet med 58,2 milliarder kroner ved utgangen av 2016. Reduksjonen i utlån følger av at SPKs lånebetingelser er blitt mindre konkurransedyktig i forhold til markedet.

Siden SPK administrerer boliglånsordningen på vegne av staten, vises lånemellomværende med staten, tilsvarende samlet utlån, som gjeld i balansen. Utlån og lånemellomværende med staten er basert på tall fra kontantregnskapet.

Boliglånsordningen i SPK	2017	2016	2015
Inntekter			
Renteinntekter lån	1 173 390 604	1 506 454 712	2 367 205 390
Øvrige inntekter	18 354	0	0
Gebyrer lån	24 943 644	27 940 146	39 432 140
Sum inntekter boliglånsordningen	1 198 352 602	1 534 394 858	2 406 637 530
Utgifter			
Tap på utlån	370 407	-106 868	449 470
Administrasjonskostnader	30 878 949	34 824 092	48 362 830
Sum utgifter boliglånsordningen	31 249 356	34 717 223	48 812 301
Resultat boliglånsordningen i SPK	1 167 103 246	1 499 677 635	2 357 825 229

Note 9 | Premieinnbetalinger og øvrige inntekter

Premieinnbetalinger

Samlede innbetalinger for pensjonspremie samt yrkesskade- og gruppelivspremie utgjør 21,0 milliarder kroner for 2017. Til sammenligning utgjorde premieinnbetalingene 14,7 milliarder kroner i 2016. Pensjonspremien faktureres med 6 terminer årlig. For de fleste kundene forfaller den siste terminen for 2017 til betaling i 2018. Siste fakturert premie-termin for 2016 er tilsvarende innbetalt i 2017. Yrkesskade- og gruppelivspremiene faktureres og innbetales årlig. Økningen i pensjonspremie fra 2016 skyldes at store deler av statsforvaltningen ble premiebetalende fra 2017. Disse kundene hadde forfall på alle 6 premie terminer i 2017.

	2017	2016	2015
Pensjonspremie inkl. AFP-premie og medlemsinnskudd	20 739 508 899	14 432 824 006	14 872 647 841
Yrkesskadepremie	127 520 267	132 705 765	122 083 100
Gruppelivspremie	107 846 305	105 909 984	103 439 276
Sum premieinntekter	20 974 875 471	14 671 439 755	15 098 170 217

Kapittel 6: Årsregnskap

Note 9 forts. | Premieinnbetalinger og øvrige inntekter

Øvrige inntekter

For virksomheter som melder seg ut av pensjonsordning i Statens pensjonskasse, beregnes et sluttoppgjør som viser kundens over- eller underfinansiering på utmeldingstidspunktet. I 2017 utgjorde netto innbetalte sluttoppgjør fra utmeldte kunder 27,6 millioner kroner. Det ble ikke innbetalt sluttoppgjør i 2016.

Forsinkelsesrenter, purregebyrer m.m. utgjorde 0,6 millioner kroner i 2016 og ble da presentert sammen med netto utbetalte pensjoner.

	2017	2016	2015
Innbetalt sluttoppgjør utmeldte kunder	27 642 885	0	0
Forsinkelsesrenter, purregebyrer m.m.	2 206 208		
Sum øvrige inntekter	29 849 093	0	0

Note 10 | Pensjons- og forsikringsutbetalinger

Pensjoner

Utbetalte pensjoner utgjør 26,4 milliarder kroner i 2017, sammenlignet med 25,8 milliarder kroner i 2016. Økningen skyldes vekst i antall pensjonister samt G-regulering av løpende pensjoner. Utbetalingene inkluderer pensjoner som er utbetalt for Pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, som er blant ordningene som administreres av SPK. I henhold til overføringsavtalen mottar SPK refusjon av pensjoner som er utbetalt på vegne av andre pensjonsleverandører. I 2017 utgjorde disse refusjonene 549 millioner kroner. Utbetalte pensjoner i 2016 inkluderte ca. 300 millioner kroner for Pensjonsordningen for apotekvirksomhet. Tilsvarende beløp var da inkludert i refusjon av pensjoner. I 2017 er Pensjonsordningen for apotekvirksomhet ikke presentert brutto og inngår således ikke under utbetalte pensjoner og refusjoner. Refusjoner inkluderte i 2016 et beløp på 69 millioner kroner knyttet til utbetalte pensjoner for Pensjonsordningen for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer i henhold til belastningsfullmakt. I 2017 er tilsvarende utbetalinger knyttet til belastningsfullmakt ikke lenger behandlet som refusjoner.

Det er i 2017 avskrevet 49 millioner kroner i forbindelse med for mye utbetalt pensjon, fordelt på ca. 12 800 pensjonssaker. Tilsvarende utgjorde avskrivninger av for mye utbetalte pensjoner 46 millioner kroner i 2016. Renter ved for sent utbetalte refusjonspensjoner utgjorde 0,5 millioner kroner i 2017. Tilsvarende tall ble i 2016 presentert sammen med netto utbetalte pensjoner.

Personskade- og gruppeleviserstatninger

Utbetalte yrkesskadeerstatninger utgjør netto 76 millioner kroner i 2017, sammenlignet med

69 millioner kroner i 2016. Beløpet inkluderer refusjon til folketrygden på 120 prosent av foregående års utbetalinger av erstatninger i henhold til lov om yrkesskadeersikring. Dette utgjorde 37 millioner kroner i 2017. Utbetalte yrkesskadeerstatninger varierer fra år til år avhengig av blant annet når skaden blir meldt SPK, skadelidtes behandlingsbehov, skadelidtes alder, skadeomfang og endringer i rettstilstanden.

Utbetalte gruppeleviserstatninger utgjør 168 millioner kroner i 2017, sammenlignet med 200 millioner kroner i 2016. Utbetalte erstatninger det enkelte år avhenger både av antall saker (innmeldte dødsfall som gir rett til erstatningsutbetaling) og erstatningsbeløpet i de enkelte sakene. Erstatningsbeløpet avhenger blant annet av antall barn under 25 år.

Forsvarsdepartementet og Justisdepartementet har gitt SPK fullmakt til å behandle og utbetale erstatninger på vegne av dem. Dette gjelder erstatninger knyttet til skadetilfeller i utenlandsoppdrag, engangserstatninger knyttet til dødsfall og invaliditet ved avtjening av verneplikten samt utbetalinger i forbindelse med bilskadeordningen for politiet. Samlet er det utbetalt 64 millioner kroner knyttet til disse belastningsfullmaktene i 2017. Utbetalinger knyttet til disse belastningsfullmaktene var ikke inkludert i regnskapet for 2016. Tilsvarende beløp for 2016 utgjorde 113 millioner kroner.

Øvrige utgifter

Det er i 2017 utgiftsført 572 millioner kroner for kjøp av tjenester i forbindelse med administrasjon av forsikringsordningene, sammenlignet med 550 millioner kroner i 2016.

I 2017 utbetalte SPK 10 millioner kroner i vartpenger og arbeidsgiveravgift. Vartpenger er en økonomisk støtteordning for ansatte som blir overtallige og oppsagte fra ikke-statlige virksomheter med medlemskap i Statens pensjonskasse. Vartpengeordningen i SPK fases ut fra 1. mars 2016. For virksomheter som ikke tidligere har søkt om og blitt fritatt fra vartpengeordningen, betyr dette at ansatte som blir sagt opp etter denne datoen, ikke lenger vil ha krav på vartpenger. De som allerede mottar vartpenger, vil fortsette å motta vartpenger som før. Netto utbetalte vartpenger ble i 2016 presentert sammen med netto utbetalte pensjoner. Beløpet utgjorde da 9,6 millioner kroner.

Regnskapet er i 2017 belastet med 32 millioner kroner i beregnet arbeidsgiveravgift til folketrygden av beregnet arbeidsgiverandel og medlemsandel for virksomheter som ikke er pålagt å betale arbeidsgiverandel og medlemsandel direkte til Statens pensjonskasse. Beløpet utgjør en teknisk beregning av arbeidsgiveravgiften. Regnskapet for 2016 ble ikke belastet med slik beregnet arbeidsgiveravgift. Til sammenligning viser tilsvarende tall for 2016 en beregnet arbeidsgiveravgift på 1 134 millioner kroner. Grunnlaget for beregning av arbeidsgiveravgift er lavere i 2017 som følge av at flere virksomheter som tidligere ikke betalte premie til SPK, ble premiebetalende i 2017.

Note 10 forts. | Pensjons- og forsikringsutbetalinger

	2017	2016	2015
Utgifter			
Alderspensjoner	14 436 775 297	13 972 251 562	13 415 438 049
Særalderspensjon	2 465 641 122	2 286 000 000	2 187 000 000
Uførepensjon	2 408 194 905	2 577 000 000	2 555 000 000
Ektefellepensjon	3 651 885 464	3 631 000 000	3 533 000 000
Barnepensjon	119 095 060	125 000 000	121 000 000
Avtalefestet pensjon (AFP)	3 304 124 070	3 232 000 000	3 098 000 000
Sum utbetalte pensjoner inkl. renter ved for sen utbetaling	26 385 715 918	25 823 251 562	24 909 438 049
Mottatt refusjon utbetalte pensjoner for andre ordninger	-549 344 048	-798 946 232	-741 703 902
Avskrivning utbetalte pensjoner	49 154 153	45 867 837	60 788 631
Renter ved for sent utbetalte refusjonspensjoner	501 580		
Utbetalte yrkesskadeerstatninger (inkl. avgift NAV og div. honorarer)	77 153 562	72 076 495	70 699 007
Mottatt refusjon fra arbeidsgiver for utbetalte yrkesskadeerstatninger	-1 017 737	-3 240 031	
Utbetalte gruppelivserstatninger	167 996 440	200 007 562	167 215 172
Utbetalte personskadeerstatninger på vegne av Forsvaret og Justisdepartementet (inkl. div. honorarer)	64 297 652		
Sum utbetalte forsikringserstatninger	26 194 457 520	25 339 017 193	24 466 436 957
Administrasjonskostnader	572 260 733	549 932 184	527 517 436
Utbetalte vartpenger og arbeidsgiveravgift	10 115 066		
Refusjon vartpenger fra arbeidsgiver	-6 102 158		
Beregnet arbeidsgiveravgift til folketrygden	32 000 000		
Sum øvrige utgifter	608 273 641	549 932 184	527 517 436

Note 10 forts. | Statistikk til Pensjons- og forsikringsutbetalinger

Ordning		Pensjoner etter lov om SPK			Storting og statsråder	Øvrige ordninger	Totalt 2017	POA	Totalt inkl. POA 2017
		Stat	Kommune/ fylkeskommune	Andre					
AFP	Menn	545 000	741 710	217 675		298	1 504 683	4 781	1 509 464
	Kvinner	587 727	1 050 262	160 814		637	1 799 441	58 921	1 858 362
	Totalt	1 132 728	1 791 972	378 490		935	3 304 124	63 702	3 367 826
Alderspensjon	Menn	3 715 063	2 062 096	2 113 133	33 299	27 617	7 951 207	24 203	7 975 411
	Kvinner	2 164 604	2 599 120	1 664 037	20 531	37 276	6 485 568	134 161	6 619 728
	Totalt	5 879 667	4 661 216	3 777 169	53 830	64 893	14 436 775	158 364	14 595 139
Barnepensjon	Menn	32 544	15 911	11 254	265	133	60 108	758	60 866
	Kvinner	30 395	15 706	12 820	?	66	58 987	421	59 408
	Totalt	62 939	31 617	24 074	265	199	119 095	1 178	120 273
Ektefellepensjon	Menn	110 756	127 660	80 229	1 184	694	320 522	7 784	328 307
	Kvinner	1 679 911	579 248	1 023 643	13 668	34 893	3 331 363	9 694	3 341 057
	Totalt	1 790 666	706 908	1 103 872	14 852	35 587	3 651 885	17 478	3 669 363
Særalderspensjon	Menn	1 745 833	52 009	312 402	7 571	12 910	2 130 726	433	2 131 159
	Kvinner	181 408	44 037	89 473	4 508	15 490	334 915	766	335 681
	Totalt	1 927 241	96 046	401 875	12 079	28 400	2 465 641	1 199	2 466 840
Uførepensjon	Menn	257 019	208 217	232 578	884	259	698 957	3 360	702 317
	Kvinner	607 918	761 950	337 598	1 135	636	1 709 238	54 698	1 763 936
	Totalt	864 937	970 167	570 177	2 019	895	2 408 195	58 059	2 466 253
Sum utbetalte pensjoner	Menn	6 406 216	3 207 603	2 967 272	43 203	41 910	12 666 203	41 320	12 707 523
	Kvinner	5 251 963	5 050 323	3 288 385	39 842	88 999	13 719 513	258 660	13 978 173
	Totalt	11 658 179	8 257 926	6 255 657	83 045	130 909	26 385 716	299 980	26 685 696
Pensjonspremie		11 375 658	6 699 915	2 621 953		41 983	20 739 509	663 758	21 403 266
Premiereserve		409 285 000	75 292 000	36 375 000	508 000	1 024 000	522 484 000	7 275 000	529 759 000

Note 11 | Kundefordringer

	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Fordringer mot forsikringsordningene	1 773 770	1 248 089	1 404 650
Fordringer mot NAV (Sykepenger og øvrige refusjoner) ¹⁾	1 608 487	1 296 923	2 274 255
Øvrige kundefordringer	2 888 677	2 329 670	3 062 765
Sum kundefordringer	6 270 934	4 874 683	6 741 670

1) Påløpte fordringer mot NAV er overvurdert i størrelsesorden 380 000 kroner, som følge av systemmessig for høyt beregnede refusjoner.

Det er gjort en avsetning for dette i resultatet og under kortsiktig gjeld.

Det er ikke forventet vesentlige tap i øvrige kundefordringer ved utgangen av året.

Note 12 | Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Opptjente, ikke fakturerte inntekter ¹⁾	684 000	0	0
Forskuddsbetalte kostnader ²⁾	5 709 315	5 475 120	4 344 417
Sum andre kortsiktige fordringer	6 393 315	5 475 120	4 344 417

1) Gjelder kurs avholdt i desember.

2) Gjelder i hovedsak husleie og programvarelisenser.

Note 13 | Pensjoner – egen drift

Forutsetninger:	2017	2016	2015
Avkastning på pensjonsmidler	2,00 %	2,10 %	2,45 %
Diskonteringsrente	2,40 %	2,60 %	2,70 %
Årlig lønnsvekst	2,50 %	2,50 %	2,50 %
Årlig G-regulering	2,25 %	2,25 %	2,25 %
Årlig regulering av alderspensjon under utbetaling	1,50 %	1,50 %	1,50 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %	14,10 %
Gjennomsn. gjenv. opptj.tid	12	13	12

Sammensetning av netto pensjonskostnader:	2017	2016	2015
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	29 477 232	26 520 402	32 096 081
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	12 750 455	11 650 193	11 475 216
Forventet avkastning på pensjonsmidler	-7 433 350	-8 211 572	-8 315 451
Planendringer	0	0	0
Administrasjonskostnad	789 510	775 547	785 742
Netto pensjonskostnad før amortisering	35 583 847	30 734 570	36 041 588
Resultatført estimatavvik	431 939		5 527 144
Resultatført levealdersjustering og pensjonsregulering	0	0	0
Netto pensjonskostnad før arbeidsgiveravgift	36 015 786	30 734 570	41 568 732
Beregnet arbeidsgiveravgift	5 017 322	4 333 574	5 081 864
Netto pensjonskostnad inkl. arbeidsgiveravgift	41 033 108	35 068 144	46 650 596
Herav aga. av resultatført estimatavvik	53 377	0	683 021

Sammensetning av netto pensjonsforpliktelse:	2017	2016	2015
Brutto pensjonsforpliktelse	534 055 880	495 915 863	436 548 542
Pensjonsmidler (fiktivt fond)	359 836 589	354 689 319	322 665 525
Ikke-resultatført estimatavvik	-55 791 311	-48 384 575	-15 878 882
Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	118 427 980	92 841 969	98 004 134
Arbeidsgiveravgift	16 698 345	13 090 718	13 818 583
Netto pensjonsforpliktelse inkludert arbeidsgiveravgift	135 126 325	105 932 687	111 822 717

Basert på Statlig Regnskap Standard 25 skal SPK ikke balanseføre netto pensjonsforpliktelse i regnskapet. I resultatregnskapet er det kun arbeidsgiverandel av pensjonspremien som resultatføres som pensjonskostnad. SPK har valgt å presentere netto pensjonsforpliktelse og årets netto pensjonskostnad i henhold til Norsk Regnskaps Standard 6 fra Norsk regnskapsstiftelse i note.

Til og med regnskapsåret 2016 hadde SPK unntak fra SRS 25, og bokførte da reell pensjonskostnad iht. NRS 6.

Note 14 | Leverandørgjeld

	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Leverandørgjeld til forsikringsordningene ¹⁾	1 729 400	5 982 789	5 415 438
Øvrig leverandørgjeld ²⁾	6 401 089	7 464 639	7 801 186
Sum leverandørgjeld	8 130 489	13 447 428	13 216 624

1) Gjelder pensjonspremie for 6. termin.

2) Gjelder hovedsakelig leverandørgjeld i forbindelse med betalingsformidling fra NAV, konsulent- og lisenskostnader.

Note 15 | Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2015
Skyldige feriedager og fleksitid (inkludert arbeidsgiveravgift) ¹⁾	8 137 678	9 186 159	7 435 754
Påløpte kostnader ²⁾	8 486 882	8 459 581	8 820 772
Sum annen kortsiktig gjeld	16 624 560	17 645 740	16 256 526

1) Balanseføring av feriedager og fleksitid som de ansatte har til gode, utgjør til sammen 8 137 678 kroner inkludert arbeidsgiveravgift (1 135 187 kroner) ved utgangen av 2017.

2) Gjelder hovedsakelig påløpte kostnader som betalingsformidling fra NAV, konsulent- og lisenskostnader. Overvurderte fordringer mot NAV på kroner 380 000 (ref. note 11) er hensyntatt.

Regnskap for Jernbanens Pensjonskassefond

→ **Jernbanens Pensjonskassefond yter lån til ansatte i NSB BA og tidligere Jernbaneverket, samt disse virksomheters datterselskaper, som har eller har hatt medlemskap i Statens pensjonskasse. Fondet har en fast kapital på 48,7 millioner kroner. Renteinntekter fratrukket administrasjonskostnader tilføres statskassen. Kapitalen eies av Statens pensjonskasse.**

Det ytes lån til kjøp av bolig, påbygging/ombygging av bolig, skifteoppgjør samt refinansiering av lån med sikkerhet i den bolig som søkes belånt.

Låneordningen forvaltes av et styre. Administrasjon og forretningsførsel av lånevirkomheten er lagt til Statens pensjonskasse.

I 2017 ble samlet utlån redusert med 5,1 millioner kroner. Av samlet kapital på 48,7 millioner kroner var 20,1 millioner kroner utlånt ved utgangen av 2017. Renteinntekter fratrukket administrasjonskostnader tilføres statskassen og utgjør 0,5 millioner kroner i 2017.

Årsregnskapet for Jernbanens Pensjonskassefond er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra overordnet departement, og gir etter min vurdering et rettviseende bilde av fondets økonomiske status.

Jernbanens Pensjonskassefond revideres som statlig fond av Riksrevisjonen.

Finn Melbø
Administrerende direktør

Regnskapsprinsipper

Årsregnskap for statlige fond er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.6 og Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016, punkt 8.

Jernbanens Pensjonskassefond ble ved lov av 8. juni 1973 nr. 54 overtatt av Statens pensjonskasse. Et statlig fond er en formuesmasse (kapital) som regnskapsmessig er adskilt fra statens øvrige midler, og der anvendelsen er bundet til et nærmere fastsatt formål med varighet utover ett budsjettår. Fond har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning og likvidene skal oppbevares på oppgjørskonto i Norges Bank. Beholdninger på oppgjørskonti overføres til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Øvre del av oppstillingen viser hva som er rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser fondets saldo og likvidbevegelser på fondets oppgjørskonto i Norges Bank. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser som fondet er oppført med i statens kapitalregnskap, vises i oppstillingens nedre del.

Det er utarbeidet en egen prinsippnote til fondsregnskapet.

Resultatregnskap	Note	31.12.2017	31.12.2016
Inntekter			
Renteinntekter utlån		502 530	658 225
Inntekter gebyrer		24 947	31 316
Renteinntekter bank		108 640	107 259
Sum inntekter		636 117	796 800
Utgifter			
Administrasjonsutgifter		144 073	175 252
Sum utgifter		144 073	175 252
ÅRETS RESULTAT		492 044	621 548
Disponering av årets resultat			
Tilført statskassen		492 044	621 548
Sum disponering		492 044	621 548

Balance	Note	31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER			
Utlån	2	20 056 827	25 746 526
Tidsforskyvning	3	580 234	-331 957
Innestående Norges Bank		28 062 939	23 285 431
Sum eiendeler		48 700 000	48 700 000
EGENKAPITAL			
Fond		48 700 000	48 700 000
Sum Egenkapital		48 700 000	48 700 000

Note 1 | Prinsippnote

Fondsregnskapet er utarbeidet etter kontantprinsippet. Løpende inn- og utbetalinger knyttet til låneporteføljen skjer på bankkontoer som tilhører SPK.

Justering av netto bevegelse i låneporteføljen mot NSB-fondets konto i Norges Bank, skjer kontantmessig basert på foregående måneds bevegelser.

Denne tidsforskyvningen er i regnskapet vist på egen linje i balansen.

Note 2

Av den samlede fondskapitalen på kr 48 700 000 var kr 20 056 827 lånt ut ved utgangen av 2017.

Note 3

Løpende inn- og utbetalinger knyttet til låneporteføljen skjer på bankkontoer som tilhører SPK. Kontantmessig justering mot NSB-fondets konto i Norges Bank er basert på foregående måneds bevegelser i låneporteføljen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Beholdninger rapportert i likvidrapport	Note	Regnskap 2017
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank		23 512 204
Endringer i perioden		4 778 889
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank		28 291 093

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12.)

Konto	Tekst	Note	2017	2016	Endring
640601	Ordinære fond (eiendeler)		28 291 093	23 512 204	4 778 889
810601	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank		-28 291 093	-23 512 204	-4 778 889

Note A | Tildeling av midler til fondet i regnskapsåret

Det er ikke ført tildelinger eller tilskudd til fondet i 2017.

Statistikk

Antall pensjoner 31.12.2017

Ordning		Pensjoner etter lov om SPK			Storting og statsråder	Øvrige ordninger	Total	POA	Totalt inkl. POA
		Stat	Kommune/ fylkeskommune	Andre					
AFP	Menn	1 738	2 400	624		2	4 764	15	4 779
	Kvinner	2 501	4 280	541		3	7 325	254	7 579
	Totalt	4 239	6 680	1 165		5	12 089	269	12 358
Alderspensjon	Menn	41 495	21 743	28 743	177	78	92 236	253	92 489
	Kvinner	36 937	29 330	34 804	102	219	101 392	2 452	103 844
	Totalt	78 432	51 073	63 547	279	297	193 628	2 705	196 333
Barnepensjon	Menn	563	266	266	2	2	1 099	15	1 114
	Kvinner	526	270	291		1	1 088	9	1 097
	Totalt	1 089	536	557	2	3	2 187	24	2 211
Ektefellepensjon	Menn	3 428	2 246	3 357	11	6	9 048	239	9 287
	Kvinner	20 611	5 539	13 250	127	45	39 572	111	39 683
	Totalt	24 039	7 785	16 607	138	51	48 620	350	48 970
Særalderspensjon	Menn	5 145	335	1 445	15	44	6 984	2	6 986
	Kvinner	1 586	643	1 802	9	57	4 097	36	4 133
	Totalt	6 731	978	3 247	24	101	11 081	38	11 119
Uførepensjon	Menn	4 470	2 711	4 670	4	7	11 862	46	11 908
	Kvinner	11 852	10 746	9 254	1	7	31 860	1 302	33 162
	Totalt	16 322	13 457	13 924	5	14	43 722	1 348	45 070
Antall pensjoner	Menn	56 839	29 701	39 105	209	139	125 993	570	126 563
	Kvinner	74 013	50 808	59 942	239	332	185 334	4 164	189 498
	Totalt	130 852	80 509	99 047	448	471	311 327	4 734	316 061

Denne oversikten viser hvor mange pensjoner fordelt på kjønn som var registrert hos Statens pensjonskasse i de ordningene vi administrerer per desember 2017. Tallene er basert på godkjente pensjonsvedtak. Refusjonspensjoner er inkludert i tallene.

Utvikling i antall saker i forsikrings- og erstatningsordninger som administreres av SPK

	2013	2014	2015	2016	2017
Antall nye skademeldinger yrkesskade	593	519	609	672	686
Antall nye skademeldinger engangserstatning for vernepliktige	37	34	63	59	58
Antall nye skademeldinger personskade bilansvar	4	2	34	46	23
Antall nye skademeldinger billighetserstatning psykiske senskader internasjonale operasjoner (forskrift 02.12.2005)	58	39	34	49	52
Antall nye skademeldinger kompensasjonsordning veteran Intops («35 G-ordningen»)	72	64	66	70	74
Antall nye skademeldinger forsvarsloven § 55 (objektivt ansvar personskade Intops-personell)	11	3	6	12	19
Antall krav etter endring 18.06.2012 i kompensasjonsordning Intops («65 G-ordningen»)	117	24	11	10	7
Antall krav særavtaler tjenestereiser innland og utland, samt stasjonering i utlandet		1	8	14	33
Antall krav andre ordninger				12	13
Totalt antall åpne saker ved periodens utløp (alle ordninger)	994	838	722	720	781

Revisjonsberetninger

Riksrevisjonen

Vår referanse 2017/01132-12

STATENS PENSJONSKASSE
Org. nr.: 974760967

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert Statens pensjonskasse (SPK) sitt årsregnskap for 2017. Årsregnskapet består av ledelseskomentarer, oppstilling av bevilgnings- og artskontorrapportering og virksomhetsregnskap, inklusive noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2017.

Bevilgnings- og artskontorrapporteringen viser at -4 653 487 949 kroner er rapportert netto til bevilgningsregnskapet. Virksomhetsregnskapet viser at resultatet av periodens aktiviteter er 139 641 424 kroner, at avregning med statskassen knyttet til innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten er -1 167 103 246 kroner, og at avregning med statskassen knyttet til tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten er 5 798 006 597 kroner.

Etter Riksrevisjonens mening gir årsregnskapet til Statens pensjonskasse et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2017 og av mellomværende med statskassen per 31. desember 2017, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring. Vi mener videre at årsregnskapet gir et rettvise bilde av virksomhetens resultat for 2017 og av eiendeler, gjeld og statens kapital per 31. desember 2017, i samsvar med statlige regnskapsstandarder (SRS).

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet, tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Presisering

Det framkommer av prinsippnoter for henholdsvis bevilgnings- og artskontorrapportering og virksomhetsregnskapet at årsregnskapet er en sammenstilling av regnskapsdata for Statens pensjonskasse Forvaltningsbedrift og Statens pensjonskasse Forsikring. Det opplyses videre at ordningene som forvaltningsbedriften administrerer, er tatt inn som gjennomstrømningsposter i årsregnskapet og presentert etter kontantprinsippet. Pensjons- og forsikringsordningene er klassifisert som «*tilskuddsforvaltning*», mens boliglansordningen følger retningslinjer gitt for statsbankene og er klassifisert som «*innkrevingsvirksomhet*».

I prinsippnote til virksomhetsregnskapet opplyses det at interne transaksjoner mellom driftsregnskapet og gjennomstrømningspostene ikke er eliminert, da de gjelder reelle pengestrømmer som påvirker ulike deler av

Postadresse Postboks 8130 Dep 0184 Oslo	Kontoradresse Storgata 16	Telefon 22 24 10 00	E-post postmottak@riksrevisjonen.no	Internett www.riksrevisjonen.no	Bankkonto 7894 05 06774	Org. nr. 974760843
---	------------------------------	------------------------	--	------------------------------------	----------------------------	-----------------------

regnskapet. Tilsvarende er reskontroposter i driftsregnskapet ført opp, selv om det ikke finnes bokførte motposter i de kontante gjennomstrømningspostene.

SPK har i 2017 endret prinsipp for kostnadsføring av pensjoner for egen virksomhet og skal nå følge SRS 25. For tidligere regnskapsår har SPK hatt unntak fra SRS 25 og ført pensjonskostnader i henhold til NRS 6. Prinsippendringen er nærmere omtalt under punktet «Regnskapsprinsipper» samt i notene 2, 7 og 13 til virksomhetsregnskapet.

Forholdet har ingen betydning for vår konklusjon om årsregnskapet.

Øvrig informasjon i årsrapporten

Virksomhetens ledelse er ansvarlig for årsrapporten, som består av årsregnskapet (del VI) og øvrig informasjon (del I–V). Riksrevisjonens uttalelse omfatter revisjon av årsregnskapet og virksomhetens etterlevelse av administrative regelverk for økonomistyring, ikke øvrig informasjon i årsrapporten (del I–V). Vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrige informasjon i årsrapporten. Formålet er å vurdere om det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen, årsregnskapet og kunnskapen vi har opparbeidet oss under revisjonen. Vi vurderer også om den øvrige informasjonen ser ut til å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere dette i revisjonsberetningen.

Det er ingenting å rapportere i så måte.

Ledelsens og det overordnede departementets ansvar for årsregnskapet

Virksomhetens ledelse er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap som gir et dekkende og rettviseende bilde i samsvar med henholdsvis regelverk for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS). Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den mener er nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Overordnet departementet har det overordnede ansvaret for at virksomheten rapporterer relevant og pålitelig resultat- og regnskapsinformasjon og har forsvarlig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betyggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999), alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og ISSAI 1000–2999.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er

- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om regnskapsestimater og tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende og rettviseende bilde i samsvar med henholdsvis regelverk for økonomistyring i staten og de statlige regnskapsstandardene (SRS)

Vi kommuniserer med virksomhetens ledelse blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Dersom vi gjennom revisjonen av årsregnskapet får indikasjoner på vesentlige brudd på administrative regelverk for økonomistyring, gjennomfører vi utvalgte revisjonshandlinger for å kunne uttale oss om hvorvidt det er vesentlige brudd på slike regelverk.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon knyttet til administrative regelverk for økonomistyring

Vi uttaler oss med moderat sikkerhet om hvorvidt vi er kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene på en måte som i vesentlig grad strider mot administrative regelverk for økonomistyring. Uttalelsen bygger på ISSAI 4000-serien for etterlevelsesrevisjon. Moderat sikkerhet for uttalelsen oppnår vi gjennom revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi finner nødvendige.

Basert på revisjonen av årsregnskapet og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til ISSAI 4000-serien, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomheten har disponert bevilgningene i strid med administrative regelverk for økonomistyring.

Oslo; 25.04.2018

Etter fullmakt

Erna Jørgensen Lea
ekspedisjonssjef

Knut G. Lien
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur

Riksrevisjonen

Vår referanse 2017/01132-12

Jernbanens pensjonskassefond

Riksrevisjonens beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Riksrevisjonen har revidert årsregnskapet til Jernbanens pensjonskassefond for 2017. Årsregnskapet består av ledelseskommentarer, oppstilling av bevilgningsrapportering og fondsregnskap, inklusiv noter til årsregnskapet for regnskapsåret avsluttet per 31. desember 2017.

Oppstillingen av fondsregnskapet viser at periodens resultatet er 492 044 kroner.

Etter Riksrevisjonens mening gir årsregnskapet til Jernbanens pensjonskassefond et dekkende bilde av fondets inntekter og utgifter i 2017 og av eiendeler og fondskapital per 31. desember 2017, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet under «Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet». Vi er uavhengige av virksomheten slik det kreves i lov og instruks om Riksrevisjonen og de etiske kravene i ISSAI 30 fra International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI's etikkregler), og vi har overholdt de øvrige etiske forpliktelsene våre i samsvar med disse kravene og INTOSAI's etikkregler. Etter vår oppfatning er revisjonsbevisene vi har innhentet tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon.

Ansvar for årsregnskapet

Jernbanens pensjonskassefond forvaltes av Statens pensjonskasse. Statens pensjonskasses ledelse er ansvarlig for å utarbeide et årsregnskap i henhold til økonomireglementets bestemmelser, jf. punktene 3.4.1 og 3.4.6. Fondets årsregnskap er tatt inn i del VI i årsrapporten til Statens pensjonskasse. Ledelsen er også ansvarlig for å etablere den interne kontrollen som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Overordnet departement har det overordnede ansvar for at fondet rapporterer relevant og pålitelig resultat og regnskapsinformasjon og har forsvarelig internkontroll.

Riksrevisjonens oppgaver og plikter

Målet med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som gir uttrykk for Riksrevisjonens konklusjon. Betryggende sikkerhet er et høyt sikkerhetsnivå, men det er ingen garanti for at en revisjon som er utført i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og internasjonale standarder for offentlig revisjon (ISSAI 1000–2999), alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller

Postadresse Postboks 8130 Dep 0184 Oslo	Kontoradresse Storgata 16	Telefon 22 24 10 00	E-post postmottak@riksrevisjonen.no	Internett www.riksrevisjonen.no	Bankkonto 7694 05 06774	Org.nr. 974760843
---	------------------------------	------------------------	--	------------------------------------	----------------------------	----------------------

Side 2 av 2

utilsiktede feil. Feilinformasjon blir ansett som vesentlig dersom den, enkeltvis eller samlet, med rimelighet kan forventes å påvirke de beslutningene brukere treffer på grunnlag av årsregnskapet.

Vi utøver profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen, i samsvar med *lov om Riksrevisjonen, instruks om Riksrevisjonens virksomhet* og ISSAI 1000–2999.

Vi identifiserer og anslår risikoene for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten den skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Videre utformer og gjennomfører vi revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer og innhenter tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon ikke blir avdekket, er høyere for feilinformasjon som skyldes misligheter, enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil. Grunnen til det er at misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, feilpresentasjoner eller overstyring av intern kontroll.

Vi gjør også følgende:

- opparbeider oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om hvor effektiv virksomhetens interne kontroll er
- evaluerer om regnskapsprinsippene som er brukt, er hensiktsmessige, og om regnskapsestimater og tilhørende opplysninger som er utarbeidet av ledelsen, er rimelige
- evaluerer den totale presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene
- evaluerer om årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et dekkende bilde i samsvar med regelverk for økonomistyring i staten

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og når revisjonsarbeidet skal utføres. Vi vil også ta opp forhold av betydning som er avdekket i løpet av revisjonen, for eksempel svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Når det gjelder forholdene som vi tar opp med ledelsen <dersom aktuelt: [og styret,]> og informerer det overordnede departementet om, tar vi standpunkt til hvilke som er av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet, og avgjør om disse skal regnes som sentrale forhold ved revisjonen. De beskrives i så fall i et eget avsnitt i revisjonsberetningen, med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring. Forholdene omtales ikke i beretningen hvis Riksrevisjonen beslutter at det er rimelig å forvente at de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring vil være større enn offentlighetens interesse av at saken blir omtalt. Dette vil bare være aktuelt i ytterst sjeldne tilfeller.

Oslo; 25.04.2018

Etter fullmakt

Erna Jørgensen Lea
ekspedisjonssjefKnut G. Lien
avdelingsdirektør

Brevet er ekspedert digitalt og har derfor ingen håndskreven signatur

Årsrapport utgitt av Statens pensjonskasse.
Det tas forbehold om trykkfeil.

Rådgivning og design: Itera

Foto: Statens pensjonskasse, (s. 3, 20, 22, 47)

Arbeiderbevegelsens arkiv (s. 38, 41)

Spesialsamlingene ved Universitetet i Bergen (s. 3)

iStock (forside, s. 6, 41)